

Ф Ъ К Х

Саид Мутлу

Четвърто преработено издание

2014 г.

Предговор

В името на Аллах – Всемилостивия, Милосърдния. Мир и благослов на Неговия Пратеник ﷺ, семейството му, сподвижниците му и всички негови последователи до Съдния ден.

Уважаеми читатели!

Тази книга съдържа най-важното, което трябва да знае всеки мюсюлманин и мюсюлманка, във връзка с техните задължения към нашия Създател – Всевишния Аллах, и към някои от хората, с които има взаимоотношения.

Книгата е написана на лесен и достъпен език, подредена е по глави, според основите на Исляма, и разпоредбите в *шерията* и са подкрепени с доказателства от *айети* и *хадиси*.

От тази книга могат да се възползват ученици и студенти, които изучават ислямската религия, *имами* и *ваизи*, и е препоръчително да я има във всеки мюсюлмански дом, за да можем да извършваме правилно нашите религиозни задължения.

Книгата е съобразена основно с Ханефийския *мезхед*, който се практикува в България, а в някои въпроси е споменато мнението и на другите учени, като е споменато и съответното доказателство.

Благодарим на Всевишния Аллах, с Чийто позволение се написа тази книга, и Го молим да ни напъти по Правия път. Амин!

От автора

Определение за фъкх – наука, която се занимава с *шериятските* правила и задължения на човека към Аллах и към хората. Той се разделя на два основни вида: 1) *ибадети* и 2) *муамелят*.

а) *ибадети*¹ – задължения на човека към Аллах, като чистота, намаз, зекаят, оруд, хадж и курбан.

б) *муамелят* – задължения и взаимоотношения между хората: *никях*, развод, търговия и други.

Шериятът се ръководи от доказателства. Основните източници, от които се вземат доказателствата са: *Свещения Коран* (Словото на Аллах), *Суннета* (думите и делата на Мухаммед ﷺ), *Иджма* (единодушието на ислямските учени по даден въпрос) и *Къяс* (сравнение на *шериятски* въпрос, за който няма конкретно доказателство с друг такъв, за който има, и двата имат сходен характер).

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И РАЗПОРЕДБИ В ШЕРИАТА И ФЪКХА

1. Мукеллеф – този, който е задължен да изпълнява *ибадет*. За да бъде *мукеллеф* даден човек, той трябва да бъде мюсюлманин, разумен и достигнал пълнолетие според *шерията*. Според *шерията* един човек е достигнал пълнолетие, ако отговаря на едно от трите условия:

1. Излизане на семенна течност от мъжете или идването на менструален цикъл при жените.
2. Окосмяване на срамните части и под мишниците (на тялото).
3. Навършване на дванадесет години за момичетата и петнадесет за момчетата.

2. Основни принципи и разпоредби.

¹ Обожаване – това е обобщено понятие на всичко онова, което Аллах обича и е доволен от неговото изпълнение, било чрез думи или дела, явни или скрити.

а) фарз – действие, което е абсолютно и категорично задължение, сведено от Аллах и всеки *мукеллеф* е длъжен да го изпълнява. Фарзът се разделя на два вида:

Фарз айн (лично задължение) – задължение, което трябва да се изпълнява лично от всеки мюсюлманин;

Фарз кифайе (колективно задължение) – задължение за всеки мюсюлманин, но ако една част от мюсюлманите го изпълнят, то за останалата част отпада.

б) ваджиб – задължение от Аллах към Неговите раби, което е близо до *фарза*, но не е със същата тежест.

в) суннет – това са думите и делата, които е вършил Пратеника Мухаммед ﷺ и е препоръчал и ние да ги вършим. *Суннетът* бива:

Суннет муккеде – потвърден *суннет* (неща, които Пратеника ﷺ постоянно е изпълнявал);

Суннет гайри муккеде – непотвърден *суннет* (неща, които Пратеника ﷺ понякога е изпълнявал, а друг път – не).

г) мустехаб – желателни действия (например *садака*). Този, който ги изпълнява, е добре за него, но ако не ги изпълни, няма да бъде наказан.

д) мубах – позволени неща, за които няма нито награда, нито грях;

е) мекрух – нежелателни действия и този, който ги изостави, получава *севаб* (награда). *Мекрухът* се разделя на два вида:

- *Техримен* (тежък) *мекрух*, действия близо до *харам* (греха);

- *Тензихен* (лек) *мекрух*.

ж) харам – действия, които са категорична забрана от Аллах и извършителят им ще бъде подложен на наказание, ако не се покае истински.

з) муфсид – действия, които развалят даден *ибадет*.

ИБАДЕТИ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ЧИСТОТА

Ислямската религия отделя огромно значение на чистотата. Всеки мюсюлманин трябва да е чист, както казва Пратеника на Аллах ﷺ: „*Чистотата е половината от вярата.*” (Муслим)

1. Чистотата в Исляма се разделя на два вида:

- Вътрешна (душевна) чистота – това означава да е чиста душата на мюсюлманина от безверие, *ширк* (съдружаване), измяна, завист и други пороци.
- Външна (физическа) чистота:
 - почистване от видими мръсотии, например почистване след ходене по нужда и др.;
 - почистване от невидими мръсотии, например вземане на *абдест* след сън.

2. Видове мръсотии според *шерията*:

2.1. Тежки мръсотии – дори и мъничко от тези мръсотии да попаднат по тялото или дрехите на човека, ги замърсяват и те са:

а) всичко, което излиза от срамните места на човека като:

- изпражнения;
- урина;
- семенна течност (*мени* – сперма) – според Ебу Ханифе тя е мръсна, а според *имамите* Ахмед и Шафии тя е чиста;
- *веди* – прозрачен секрет, който излиза от мъжкия полов орган при стрес, страх и др.;
- *мези* – прозрачен секрет, който излиза от половия орган на жената и мъжа при възбуда;
- *хайз* – месечно кръвотечение (менструация) при жените;
- *нифас* – следродилно течение при жените, което трае до четиридесет дена;
- *истихада* – течение при болестно състояние на жената.

- б) кръв – независимо от къде излиза тя, се счита за тежка мръсотия;
- в) свинята – цялата се счита за тежка мръсотия;
- г) кучето;
- д) повръщано;
- е) алкохол;
- ж) мършата – животно, умряло без да е заклано, или животно, което е заклано, без да е споменато името на Аллах, се счита за мърша, както и всичко, което излиза от животни, които е *харам* да се консумират.

2.2. Леки мръсотии:

а) изпражнения и урина на животни, чието месо е позволено да се консумира. Повечето учени определят животните, които стават за курбан, а те са – камила, крава, овца и коза.

Разбира, се на този свят няма нищо идеално, така че идеална чистота трудно се постига. Наистина човек е създаден несъвършен, поради тази причина Аллах е дал граници на опрощение за леката и тежката мръсотия:

- При тежките мръсотии – допуска се опрощение само за много малка капка. Например: допуска се място, напръскано с урина, ако е колкото няколко иглени върха – това се отнася за течните мръсотии. При нетечните се допуска мръсотия с размери, колкото един *дирхем* (средна монета), но това е при положение, че няма вода за почистване. Тогава може да се почисти и с друга материя, като е извинен до намирането на вода.

- При лека мръсотия – позволено е до $\frac{1}{4}$ от всяка част на дрехата и тялото при *дарура*². Ако някой се съмнява, че е изцапал дрехите си, то е по-добре да ги смени.

* Съществува вероятност човек да се замърси при ходене в тоалетна, затова мюсюлманинът трябва много да внимава, когато ходи там.

2.3. Култура при ходене в тоалетната:

2. Ситуация, при която човек се намира в тежко и затруднено положение или има силна нужда от нещо.

- а) да се направи дуа – (*Аллахумме инни еузубике минел хубси вел хабаис*) „О, Аллах, пази ме от *джинове*, мръсотии и нечистотии!“ – тази дуа се чете и преди влизане в банята;
- б) да се влиза с левия крак, а да се излиза с десния;
- в) не трябва да се говори и да се стои излишно, защото може да има *джинове* и *шейтани*;
- г) от *суннета* е да се ходи дори и по малка нужда клекнал, за да не се напръска;
- д) след малка нужда да се изчаква да изтече и последната капка от пикочния канал, след това да се измие и подсуши;
- е) след голяма нужда да се измие с вода и след това да се подсуши. Ако няма вода, може да се почисти и с друго нещо, докато се намери вода. Забранено е почистването с кокали и с изпражнения на животни, като пипането на срамните места и измиването трябва да става само с лявата ръка;
- ж) в тоалетната да не се влиза с *айети* от *Корана*, независимо на какво са написани или завити, или с нещо, на което е написано името на Аллах Теаля;
- з) да се излезне с десния крак и да се каже: „*Гуфранеке*“.

Има пет неща, които са заложиени от Аллах в природата на човека: почистването на срамните места и под мишниците от косми, рязането на ноктите, пускане на брада и обрязване при мъжете.

МЕТОДИ И СРЕДСТВА ЗА ПОЧИСТВАНЕ

I. Вода – тя е основното средство за почистване. От шериятска гледна точка, тя се дели на три вида:

1. Чиста и почистваща – това е неупотребявана вода, на която не са нарушени трите основни свойства – цвят, мирис и вкус. Това са водите от моретата, океана, язовирите, реките, потоците, дъждовната вода.

Хадис³: Попитали Пратеника ﷺ дали може да се вземе *абдест* от море или океан, а той ﷺ отговорил: „*Водите на моретата и океаните са чисти и всичко, което е в тях, е халал (за ядене), дори и да е умряло.*”

Под термина „неупотребявана” се има предвид да не е използвана, т.е. ако някой си потопа ръката в съд с вода, тя става употребявана или, ако се загребе вода в съд, който не е чист, то и водата се счита за нечиста. Ако водоемът е голям и водата от единия му край се замърси – то от другия тя е чиста. Вода, от която е пил човек или животно, което става за *курбан*, или птица с клюн (без да е имало слюнка в клюна), се счита за чиста. Ако е пило друго животно, не се счита за чиста.

2. Чиста, но непочистваща вода – от *шериятска* гледна точка това е всяка вода, на която са нарушени едно или трите основни свойства или е употребявана, но става за пране или пиене, е чиста – но е непочистваща. Такава вода не може да се използва за *абдест*. (Например безалкохолна напитка, т.е. цветът и мирисът са изкуствено променени).

3. Мръсна вода – всяка вода, която не е от първия или втория вид, т.е. водата, на която са променени свойствата и не става за пиене, миене или *абдест*.

II. Пръст – тя се използва за абдеста „*тейеммум*”. Чрез пръстта се извършва морално, а не физическо почистване. Също така се използва за почистване например на обувките, ако са изцапани с мръсотия. Ако куче е пило от някакъв съд, то съдът трябва да се измие шест пъти с вода и един път с пръст.

III. Почистване чрез изгъркване:

Казва жената на Пратеника ﷺ Айша رضي الله عنها: „*Понякога Пратеника ﷺ имаше следи от суха сперма (на дрехата си) и аз му я изтривах, след което той ставаше да кланя намаз.*” Според една част от учените спермата е мръсна, а според друга – тя е чиста, а самият акт на отделяне, изисква изкъпване.

3. Думите, делата, качествата и потвържденията на Пратеника на Аллах ﷺ.

IV. Почистване чрез изсъхване – ако едно място е мръсно (например напоено с урина), след няколко дни под въздействието на слънцето и вятъра то изсъхва или попива и се изпарява. Това важи само за почвата, за други материи не важи (например – дрехи, килими и др).

V. Почистване на кожи чрез сол и обработка. Кожата на всички животни, с изключение на свинята и кучето, могат да се използват, след обработка със сол.

АБДЕСТ

1. Определение за абдест – измиване на определени части от тялото по определен начин, с цел за *ибадет*.

2. Начин на вземане на абдест:

След като се направи *нийет* (възнамерение) за *абдест*, се казва, „*Бисмиллях*” и се измиват ръцете до китките, поема се вода в устата, измива се хубаво устната кухина. Поема се вода в носа, мие се лицето, след това се измиват ръцете до лактите включително, като се започва отдясно. После се прави *месх* (забърсване с влажни ръце) на главата, забърсват се ушите и накрая се мият двата крака до глезените включително, като се започва с десния крак.

3. Видове абдест:

- **Фарз:**

- а) за *намаз*;

- б) при четене на Коран от *Мусхаф*;

- в) при *таваф*.

- **Суннет:**

- а) за всеки *намаз*;

- б) при четене на Коран наизуст или книги, в които има *айети* и *хадиси*;

- в) преди лягане за сън и др.

4. Фарзове на абдеста:

- а) еднократно измиване на лицето, като границите на измиване трябва да са цялото лице до областта на косата, под брадата и до двете уши;

- б) еднократно измиване на ръцете до лактите включително;
- в) забърсване на главата с мокри ръце един път (*месх*), като навлажняването трябва да обхване не по-малко от една четвърт;
- г) еднократно измиване на краката до глезените включително.

5. Суннети на абдеста:

а) *нийет* – в *хадис* предаден от Умер رضي الله عنه Пратеника на Аллах صلى الله عليه وسلم казва: „Делата са според намеренията (*нийета*) и на всеки ще му се въздаде според неговото намерение.“ (Муслим)

Пратеника صلى الله عليه وسلم е правил *нийета* със сърцето при всички видове *ибадет*, като при *хадж* и *умра* го е изричал и с уста. При започването на дадена работа, всеки прави *нийет* за нея със сърцето си, дори и да не го оповестява чрез думи, но според някои учени е позволено да се изрече и с думи;

- б) казване на „*بِسْمِ اللَّهِ*“ (*Бисмиллях*);
- в) измиване на ръцете до китките;
- г) ползване на *мисвак*⁴ преди *абдеста*:

Хадис: Айша رضي الله عنها предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Мисвакът* почиства устата и се предизвиква задоволството на Аллах.“ (Ахмед и Несаи)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Ако не беше затруднение за уммета, щях да направя *фарз* използването на *мисвака*.“

- д) измиване на устата и носа по три пъти;
- е) прокарване на пръстите между космите на брадата и между пръстите на ръцете и краката;
- ж) второто и третото измиване на частите, които се измиват по три пъти;
- з) започване на миенето първо от дясно;
- и) забърсване на ушите;
- й) спазване на последователността и извършване на действията така, както ги е извършвал Пратеника صلى الله عليه وسلم;
- к) да не се прекъсват действията по време на *абдеста*;

4. Клонче или корен от дърво, с което се почистват зъбите.

л) четене на *дуата* след *абдест*.

6. Мустехаб – желателни неща при абдеста:

а) по време на *абдест* да се обръща в посока към *къбле*;

б) да се взема *абдест* на чисто място;

в) да не се ползва чужда помощ, ако не се налага;

г) при миенето на определените части да се сипва вода с дясната ръка;

д) *абдестът* да се взема преди *езана*;

е) след като свърши *абдеста*, да се отпият три глъдки вода и да се прави *зикр* (споменаване на Аллах);

ж) да се отслужат два *реката намаз*.

7. Мекрух – нежелателни неща при абдеста:

а) да се изостави нарочно някой *суннет* или *мустехаб*;

б) да се измиват без нужда повече от три пъти частите на тялото;

в) да се говорят излишни неща по време на *абдеста*.

8. Неща, които развалят абдеста:

а) всяко нещо, което излиза от срамните места на човека независимо какво е то, включително и газ, без значение дали е умишлено, или неумишлено разваля *абдеста*;

б) излизане от тялото на кръв, гной, жълт секрет и друг вид течност при положение, че тя потече и се разлее;

в) повръщане;

г) заспиване в дълбок сън; ако човек задреме, без да се е отпуснал, *абдестът* не се разваля;

д) изгубване на съзнание (кома, клинична смърт) и полудяване;

е) засмиване на глас по време на *намаз*.

При недостатък (като болест) може да се вземе *абдест* заедно с недостатъка, но той важи само за извършване на конкретния *намаз*, след което се разваля от самосебе си. Например: при изтичане на кръв, гной или друго на мястото, от което изтича, трябва да се сложи марля, памук, превръзка или др.

9. Месх върху местни.

Аллах е направил улеснение при вземане на *абдест* за този, който има затруднение при миенето на краката при студ, болест, пътуване и др.

Местите са кожени обувки или чорапи, които трябва да отговарят на следните условия, за да се прави *месх* върху тях:

- да се обуйт след *абдест*;
- да покриват глезените;
- да не са скъсани – допуска се до три пръста скъсване;
- да са здрави и да издържат около час и половина ходене пеша, без да се скъсат;
- да са от кожа или друг материал, като при *месха* капките от водата, да не могат да стигнат до краката;
- да са плътно около крака.

а) времетраене на *месха* върху *местите*:

Хадис: Разказва Ебу Бекр رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ ни позволи да правим *месх* върху *места* до три денонощия, когато сме на път, и едно денонощие, когато сме у дома.” (Дара Кутни и Хаким)

Времетраенето на *месха* върху *местите* започва да се счита от първото забърсване след обуването им. *Месх* може да се прави и върху чорапи, ако отговарят на условията за *места*;

б) какво разваля правото на *месх* върху *места*:

- изтичането на определеното време;
- събуване или скъсване на местите;
- при намокряне на краката, като влезе вода в местите.

10. Месх върху гипсирана част от тялото или върху превръзка.

Условията за *месх* върху *места* не се отнасят за *месх* върху гипсиран или превързан орган, защото в този случай човек няма друг начин да вземе *абдест* (т.е. това е необходимост – *дарура*). Следователно, когато някой има гипс или превръзка върху орган, който трябва да измие по време на *абдест*, трябва да направи *месх* върху тях. А след свалянето им трябва да вземе нов *абдест*.

ГУСЮЛ АБДЕСТ

1. Определение за гусюл абдест – измиване на цялото тяло с чиста вода с възнамерение за *ибадет*.

2. Начин на извършване на гусюл абдест:

Най-напред се прави *нийет*, след това се измиват ръцете до китките, после се измиват интимните (срамните) места и се взема малък *абдест*. След това се измива цялото тяло като се започне от главата, дясната половина на тялото, лявата половина и накрая се измиват краката.

3. Видове гусюл абдест:

• **Гусюл, който е фарз:** *Гусюл абдест* е задължителен (*фарз*) при следните четири положения:

а) при *джунуб* (временно отстранен от *ибадет*):

- когато човек получи оргазъм;
- при полов контакт - независимо дали е мъж или жена,
- при полюция;

Ако жена посети гинеколог, при което ѝ се наложи интервенция във вътрешността на влагалището, не се счита за *джунуб*. При излизане на семенна течност от половия орган на мъжа без изпитване на удоволствие, той не се счита за *джунуб*;

б) след *хайз*⁵ и *нифас*⁶ при жените;

в) при смърт на мюсюлманин или мюсюлманка неговите близки са задължени да му вземат *гусюл абдест* (да го изкъпят);

г) когато някой приеме Исляма, независимо каква религия е изповядвал преди това.

• **Гусюл, който е суннет:**

а) в петъчен ден (*джума*);

б) за празниците „*Рамазан и Курбан Байрам*”;

в) при обличане на *ихрам*. (*Ихрам* – две парчета плат, които мъжете обличат, когато отиват на *хадж* или *умра*).

4. Фарзове на гусюл абдест:

5. Месечен цикъл при жените (менструация).

6. Следродилен период при жените, който трае не повече от четиридесет дни.

- а) поемане на вода в устата и носа по веднъж;
- б) измиване на цялото тяло – къпане.

Ако човек се потопи в басейн или море, с намерение за *гусюл абдест* и намокри устата и носа, е изпълнил *гусюл*. Когато жена има гъсти коси или дълги плитки, които трудно се разплитат, е достатъчно да се облее с вода, която да намокри корените на косата.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Една жена попита Пратеника صلى الله عليه وسلم: „О, Пратенико на Аллах, имам гъсти плитки, да ги разплитам ли по време на *гусюл*?” Каза صلى الله عليه وسلم: „*Не! Достатъчно е да си пеш три пъти вода върху главата и да измиеш цялото тяло.*” (Муслим)

5. Суннети на гусюла:

- а) *нийет* – възнамеряване;
- б) четене на дуата преди влизане в баня – „*Бисмиллях, Аллахумме инни еузубике минел хубси вел хабааис!*”;
- в) измиване на ръцете до китките;
- г) измиване на срамните места;
- д) вземане на малък *абдест* – вътре в банята, като не се чете Коран или *зикр*;
- е) къпането да започне от главата, след което да се спазва последователността от дясно на ляво;
- ж) къпането да се осъществява на закрито място. Айша رضي الله عنها е предала, че съпрузите може да се къпят заедно;
- з) накрая, преди излизане, да се изплакнат краката.

След полово сношение е желателно да се изчака 10 мин., след което да се отиде по малка нужда и тогава да се взема *гусюл*.

НЕЩА, КОИТО СА ЗАБРАНЕНИ ДА ВЪРШИ ЧОВЕК, КОГАТО Е ДЖУНУБ

Когато е *джунуб*, човек няма право да извършва никакъв *намаз*, а ако направи, той няма да му е приет.

- Да чете Свещения Коран, дори и наизуст.
- Да влиза в джамия, освен при силна необходимост.
- Да прави *таваф* (обикаляне около Кябе).

Ако някой стане *джунуб* вечерта, може да отложи къпането до сутринта, но Пратеникът ﷺ преди да си легне е вземал малък *абдест*. Позволява се да се прави полово сношение повече от един път и накрая да се вземе само веднъж *гусюл*, но е желателно след всеки акт, да се измиват половите органи, и по възможност да се вземе малък *абдест*. Не е желателно да се яде и пие, когато човек е *джунуб*, ако не е наложащо.

ТЕЙЕММУМ

1. Определение за *тейеммум* – вземане на *абдест* или *гусюл* чрез забърсване на лицето и ръцете до лактите с чиста пръст (земя) при липса на вода, или при невъзможност за използването ѝ.

Хадис: Джабир ибн Абдуллах ﷺ предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Има пет неща, които Всевишния Аллах е дал на мен и на моята общност и не ги е дал на миналите народи преди мен: Аллах ни помага срещу враговете ни, като им всява страх в сърцата на разстояние един месец преди това; Аллах направи за мен цялата земя да бъде джамия и средство за почитване, и когато за един човек от моя уммет (общност) влезне времето за намаз, да може да кланя, където и да се намира; Аллах ни позволи пляката след война (жива сила, превозни средства, движимо или недвижимо имущество); Аллах ми даде право да защитавам уммета си на Съдния ден (Шефаат).*” (Бухари)

2. Как се прави *тейеммум*?

Намира се чиста пръст или нещо, което е от повърхността на земята – без растения, дърво, листа. След това се прави *нийет*, удрят се дланите на ръцете в пръстта и се забърсва лицето, след това се удрят втори път в пръстта и се забърсват първо дясната, после лявата ръка до лактите включително.

3. Кога може *тейеммум* да замести *гусюл* или малък *абдест*?

- при липса на чиста вода – ако човек не може да намери вода на мястото, където се намира, като преди това трябва да е потърсил вода в четирите посоки на разстояние 1,5 км.;

- ако водата едва стига за пиене;

- при невъзможност да се използва водата – например при болест по кожата, когато тя не трябва да се мокри, при страх, студ и др.

4. Фарзове на тейеммум:

а) *нийет* (възнамерение) – необходимо е да се определи точно за какво ще прави *тейеммум*;

б) удряне на ръцете в чиста пръст и забърсване на лицето;

в) удряне отново на ръцете в пръстта и забърсване на ръцете до лактите.

5. Суннети на тейеммум:

а) казване на „*Бисмиллях*“;

б) изтръсване на ръцете от едрите частици на пръстта;

в) да се извършват действията според последователността;

г) да се забърше първо дясната, след това лявата ръка.

Нежелателните неща, които са валидни за *абдест*, се отнасят и за *тейеммум*.

6. Неща, които развалят тейеммум:

а) всяко нещо, което разваля *абдеста* и *гусюла*, разваля и *тейеммум*;

б) отпадане на причините, поради които е взет *тейеммум* – ако по време на *намаз* отпадне причината, то *намазът* и *абдестът* се развалят, но ако след *намаза* отпадне причината за *тейеммум*, *намазът* е приет.

ХАЙЗ – МЕСЕЧЕН ЦИКЪЛ ПРИ ЖЕНИТЕ

1. *Шериатско* обяснение за *хайз*: Когато майката на човечеството Хавва била в Дженнета, шейтанът я подмамил заедно с Адем да вкусят от забраненото дърво. Вследствие на това Аллах ги прогонва от Дженнета и за това, че Хавва яла първа от забранения плод, Аллах я наказал всеки месец от нея и всички жени да излиза мръсна кръв.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَىٰ فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

„И те питат за месечното кръвотечение. Кажу: „Това е страдание.“ И стойте далеч от жените в [период на] месечно кръвотечение, и не ги доближавайте, докато не се очистят! А щом се очистят, обладавайте ги, откъдето Аллах ви е повелил! Наистина Аллах обича покаяващите се и обича пречистващите се!” (2: 222).

(„... стойте далеч” - това предписание не бива да се схваща буквално, а само като избягване на полов контакт с жените в месечен цикъл).

Когато Пратеника ﷺ отива на хадж, тръгва с жена си и всички сахаби. Когато наближили Мекка, на Айша ﷺ ѝ дошъл хайза и тя започнала да плаче. Тогава Пратеника ﷺ казал: „Това е нещо, което Всевишния Аллах е предписал за дъщерите на Адем ﷺ. Ти прави всичко, което правят сахабите, освен таваф!”

2. Биологично обяснение за хайз – Аллах е дал на всяка зряла жена всеки месец в матката да се образуват яйцеклетки. След образуването им, те започват да набъбват, докато стигнат периода на развитие и ако не бъдат оплодени, те се пукат. Всяка яйцеклетка съдържа в себе си кръв и след като не е оплодена, тази кръв се изхвърля навън.

3. Условия, при които кръвта, изтичаща от жената се смята за хайз:

- а) трябва да изтича от матката;
- б) да не е след раждане;
- в) да не е в следствие на някакво заболяване;
- г) да не изтича по-малко от три и повече от десет дни;
- д) преди хайза да е имало минимум петнадесет дни чист период.

4. Времетраенето на хайз – според имам Ебу Ханифе минималният период е три дни, нормалният – от пет до седем, а максималният –

до десет дни. Ако например има само два дни кръв или повече от десет, не се счита за *хайз*.

5. Кога една жена се смята за чиста? Чистотата на жената от гледна точка на *шерията* се разделя на два вида:

а) физическа чистота – това е периодът между двата цикъла, през който няма течение, и той е в границите на 15 – 22 дни;

б) *шериятска* чистота – ако има течение по-малко от три или повече от десет дни, жената се счита за *шериятски* чиста, дори и след този срок да изтича кръв.

6. Дейности, които са забранени да върши жена, която е в *хайз*:

а) да отслужва *намаз*:

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „По времето на Пратеника ﷺ, когато ни идваше месечният цикъл на всичките жени, не ни караше да откланяме намаза, а ни заповядваше да отговорим пропуснатия *оруч* в Рамазан.“ (Муслим)

Когато една жена е била чиста преди идване на *хайз* и не е кланяла *намаза*, след *хайза* трябва да го откланя;

б) няма право да държи *оруч*. Но когато през месец *Рамазан* една жена очаква на следващия ден *хайзът* ѝ да дойде, тя трябва да си яде *сахур* и да направи *нийет* за *оруч*. Ако *хайзът* ѝ дойде през деня, *оручът* се разваля и трябва да го отговее, също така може да се храни, но да не го прави явно. Когато пък се изчисти от *хайз* през деня на *Рамазан*, тя трябва да вземе *гусюл* и да не яде и пие до *акшам*, но *оручът* ѝ през този ден не се зачита;

в) да чете Коран-и Керим:

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنهما предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато човек е *джунуб* или жената е в *хайз*, да не четат нищо от Корана (дори и да слушат).“ (ибн Мадже)

Позволено е да се прави *зикр* и *дуа*. Ако жената е учителка или ученичка и е наложащо (например, предстои ѝ изпит) се допуска да чете Коран в *хайз*, но само толкова, колкото е необходимо;

г) няма право да влиза в джамия:

Хадис: Джесра ибн Деджазе رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Не е позволено да влиза в джамия човек, който е джунуб или жена, която е в хайз.“ (Ебу Дауд – добър)

д) да прави *таваф* (обиколки около Кябе) – доказателство за това е *хадисът* в началото на темата;

е) полово сношение – това се отнася и за мъжа, и за жената, (*Бакара: 222*). Ако мъж направи полово сношение съзнателно с жена си, когато тя е в *хайз* – извършват голям грях и след това трябва да се даде *кефарет*.

* Към чистотата в Исляма спада и това, че мюсюлманинът и мюсюлманката са длъжни да почистват интимните си места (и под мишниците) от косми на всеки 15 – 20 дни.

Има предание от *сахабите* (сподвижниците на Пратеника ﷺ), че ако този период надвиши четиридесет дена, то вярващият се оприличава на невярващия.

- Когато една жена има течение (*истихада*) – тя се смята за *шериятски* чиста и е длъжна да кланя *намаз*, като за всеки *вакът* трябва да взема *абдест*. Също така да изпълнява и останалите *ибадети*.

НИФАС – СЛЕДРОДИЛНО ПОЛОЖЕНИЕ

1. Времетраене на *нифаса*: То започва от раждането и продължава 40 дни според Ебу Ханифе, а според други учени – до 60 дни. Ако кръвотечението спре преди 40-ят ден, жената трябва да направи *гусюл* и да започне да изпълнява всички *шериятски* задължения. Също така, ако след 40-ят ден то продължава, също трябва да се изкъпе (*гусюл*) и да изпълнява *шериятските* си задължения.

2. Всички разпоредби, които се отнасят за *хайза*, се отнасят и за *нифаса*.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

МОЛИТВАТА – НАМАЗ

Общи понятия за намаза:

1. Определение – специален *ибадет*, който съдържа определени думи и действия и започва с *текбир* (*Аллаху екбер*) и завършва със *селям*.

2. Кога става фарз намазът? – това се е случило година и половина преди *хиджра* в нощта *Мирадж*, когато Пратеника ﷺ се изкачил на седмото небе.

Важността и мястото на намаза в Исляма.

1. *Намазът* е лично задължение за всеки мюсюлманин и за всяка мюсюлманка, които са пълнолетни според *шерията* и са разумни (психично уравновесени). *Намазът* е втората от петте основи на Исляма и е споменат над осемдесет пъти в Свещения Коран.

2. Всевишния Аллах е изпратил на Пратеника ﷺ всички заповеди и *ибадети*, посредством *Джибриил*, освен намаза. Той е заповядан лично на Пратеника ﷺ, като за целта е повикан при Аллах над седмото небе. Самият начин на заповядване, показва неговата огромна важност.

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „*Наистина между мюсюлманина и неверието е изоставянето на намаза.*” (Муслим)

Разликата между мюсюлманина и немюсюлманина е изоставянето на намаза, а който го изоставя отива към *кюфур* (неверие). Също така Пратеника ﷺ в последния си час, преди да напусне този свят, е споменал намаза.

Хадис: Енес رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Първото нещо, за което Всевишния Аллах ще съди хората на Съдния ден, е намазът. На когото намазът му е пълнен, му се изпълват и останалите дела, а на когото намаза не му е пълнен – му се провалят и останалите дела.*” (Тирмизи – добър)

Шериятски разпоредби за този, който не кланя намаз.

1. За този, който не кланя *намаз* и отрича, че *намазът* му е задължение (*фарз*) – всички учени са единодушни, че той е неверник.

2. Този, който не кланя *намаз* редовно, но признава, че е *фарз*, трябва да му се обясни как да кланя, ако не знае, след това да се предупреди, а ако откаже, да се хвърли в затвора и да стои, докато започне да кланя. Такъв човек според *имам* Ебу Ханифе е *фасик* – провален (разбира се, това може да се изпълни в държава, където законът е *шериятът*.)

Хадис: Бурейда رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Разликата между нас и тях е намазът, и който го изостави, е от тях (неверниците).” (Ахмед, Несаи и Тирмизи)

Хадис: Абдуллах ибн Амр ибн Асс رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който кланя намаз, на Кияметския ден той ще му бъде светлина, аргумент за него, спасение. Който не кланя намаз, за него няма да има светлина – аргумент (защита, спасение). На Кияметския ден ще бъде с Карун, Фараона, Хаман и Убей ибн Халеф.” (Фараонът е бил най-големият неверник за всички времена, а Карун и Хаман са били негови приближени). (Ахмед, Табарани, ибни Хиббан)

Хадис: Разказва Абдуллах ибн Шекик رضي الله عنه: „Сподвижниците на Пратеника صلى الله عليه وسلم не смятаха за кюфур (неверие) изоставянето на никой друг ибадет, освен намаза.” (Тирмизи и Хаким)

Начин на изпълнение на намаза:

Най-напред се взема *абдест* и след като човек се увери, че тялото и дрехите му, и на мястото, където ще прави *намаза*, няма мръсотия, и се увери, че е настъпило времето за съответния *намаз*, и се е обърнал към *къбле*, прави възнамерение да отслужи съответния *намаз*, вдига ръцете, и казва „*Аллаху екбер*”. След това слага дясната си ръка върху лявата, върху гърдите и чете „*Субханеке*”. След това казва „*Еuzu бесмеле*”, след което чете сура „*Фатиха*”. После чете друга сура или няколко *айета* от *Корана*. След това казва „*Аллаху екбер*” и се навежда на „*рукю*”, като в това положение казва три

пъти „Субхане раббийел азим”. След това изправяйки се, казва „Семияллаху лимен хамидех”. В изправено положение казва „Раббена лекел хамд”. После отива на „седжде” и в това положение казва три пъти „Субхане раббийел еая”, след него се изправя до седнало положение. След кратка пауза прави второ „седжде” по същия начин, и след това се изправя в изходно (изправено) положение и до тук е изпълнен един „ракят”.

По същия начин се прави втория, третия и четвъртия *ракят*, в зависимост от съответния *намаз*. Между втория и третия *ракят* се стои в седнало положение на колене и се чете *Еттехият*. След последния *ракят*, съответно втория, третия или четвъртия, се стои на колене, като се чете *Еттехият*, *Салли* и *Барик* и *Раббена атина* и след това се прави *Селям* първо надясно, после наляво и *намазът* свършва. *Дуата Субханеке* се чете само в началото на *намаза*, а на третия и четвъртия *ракят* на *фарзовите намази* се чете само *Фатиха*. Същинската част от всеки *намаз* започва с *текбир Аллаху екбер*, и завършва с отдаване на *Селям*.

След *намаза (селяма)* от *суннета* е да се чете *Айетул курси* и да се прави *тесбих*, но ако човек много бърза или има уважителна причина и не го направи, *намаза* му е приет, и не се смята за недостатък.

Ако един човек даде *селям*, т.е. приключи даден *намаз*, и след това развали *абдеста*, то този *намаз* се смята за приключен и няма да го отслужва отново.

Таблица с петкратния намаз и съответните „ракяти”

Вид намаз	Суннет	Фарз	Суннет	Витир
<i>Феджр</i>	2	2		
<i>Зухр</i>	4	4	2	
<i>Аср</i>	4	4		
<i>Магриб</i>		3	2	
<i>Иша’и</i>	4	4	2	3

ФАРЗОВЕ НА НАМАЗА

1. Външни фарзове (условия) преди намаза:

1.1. Вземане на абдест (малък или голям – гусюл).

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ...

„О, вярващи, когато станете за молитвата, измийте лицето и ръцете си до лактите, и обършете главата, и измийте нозете си до глезените!“ (5: 6)

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Всевишният Аллах не приема намаза, без абдест.“ (Муслим, Ебу Дауд и др.)

1.2. Почистване на тялото, дрехите и мястото, където ще се прави намаза.

وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ

„и дрехите си почиствай!“ (74: 4)

Хадис: Разказва Али رضي الله عنه: „На мен много често ми излизаше мези (течност при възбуда) и изпратих един човек при Пратеника صلى الله عليه وسلم да го попита какво да направя. Пратеника صلى الله عليه وسلم отговорил: „Да си измива половия орган и да взема абдест (малък).“ (Бухари)

Хадис: Енес رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Предназвайте се от пръските на урината, защото повечето от наказанието в гроба ще бъде заради нея!“ (Дара Кутни)

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Доиде една жена с истихада (течение при жените) при Пратеника صلى الله عليه وسلم и попита как да прави намаз и дали да го прави? Пратеникът صلى الله عليه وسلم каза: „Измий кръвта по теб, вземай абдест (за всеки намаз) и кланяй!“ (Бухари)

Хадис: Разказва Джабир ибн Семура رضي الله عنه: „Веднъж доиде един човек при Пратеника صلى الله عليه وسلم и попита: „О, Пратенико на Аллах, да правя ли намаз с дрехите, с които правя полово сношение с жена си?“ Каза

Пратеника ﷺ: „Да! Ако не забележиш по тях мръсотия.” (Ахмед, ибн Мадже)

Хадис: Разказва Ебу Сеид Ел-Худри ﷺ: „Веднъж кланяхме с Пратеника ﷺ и той по време на намаза си свали налъмите (вид обувки) и ние също ги свалихме. След намаза той ﷺ ни попита: „Защо си свалихте налъмите?” Казахме: „Видяхме теб, о, Пратенико на Аллах!” Каза: „Дойде при мен Джибриил ﷺ и ми каза, че по тях има мръсотия. Когато някой от вас дойде в джамията, то да си обърне налъмите и да види да няма по тях мръсотия и ако има, да ги избърше по земята и след това да кланя!” (Ахмед, Ебу Дауд и др.)

Хадис: Разказва Ебу Хурейра ﷺ: „Веднъж дойде един бедуин и уринира в джамията и хората наскочаха да го бият. Пратеника ﷺ каза: „Оставете го!”. След това го извика и му каза: „Това е джамия и тук не се правят такива неща, тук се прави намаз, четете се Коран и се прави зикр.” След това каза: „Донесете една кофа вода и сипете върху това място!” (Бухари)

1.3 Покриване на аврета – (частите от тялото, които не трябва да се виждат).

﴿يٰۤاَيُّهَاۤ اٰدَمُ خُذُوۤا زِيۡنَتَكُمْ عِنۡدَ كُلِّ مَسۡجِدٍ...﴾

„О, синове на Адем, обличайте се подходящо при всяка молитва!” (7: 31)

а) авретът на мъжете е от пъпа до коленете включително:

Хадис: Амру ибн Шуайб ﷺ предава, че Пратеника ﷺ казва: „Заповядайте на децата си да кланят намаз на седем години и когато станат на десет години, ако не кланят ги удрайте, и ги разделете в леглата им и завивките, и когато някой от вас ожени своя роб или робиня – да не гледа това, което е под пъпа до колената, защото това е аура (забранено място за гледане)!” (Ахмед и Дара Кутни);

б) авретът за свободна жена е цялото ѝ тяло, с изключение на лицето и ръцете до китките:

Хадис: Айша رضي الله عنها казала на едно момиче, което се казва Есма: „Ей, Есма, жената когато достигне пълнолетие, нищо не трябва да ѝ се вижда, освен лицето и ръцете!“ (Ебу Дауд)

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَحَفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ
إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ ...

„И кажи на вярващите жени да свеждат поглед и да пазят целомъдрието си, и да не показват своите украшения, освен видното от тях, и да спускат покривалото върху пазвата си!“ (24: 31)

Хадис: Айша رضي الله عنها предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Всевишния Аллах не приема намаза на пълнолетна жена (без хиджаб).“ (Ебу Дауд, Тирмизи и Ахмед)

Условия, на които трябва да отговаря облеклото на жената:

- да не прозира;
- дрехата да не е тясна и плътна по тялото;
- да е покрито цялото тяло, като при движение да не се открива.

По време на намаз всичко трябва да е покрито, дори човек да е сам или на тъмно. Трябва да сме покрити винаги, особено в намаза, защото човек по време на намаз застава пред Всевишния Аллах. С дрехите, с които не може да се излиза пред хора, не е желателно да се кланя и намаз. Нарушение на общоприетия ред в дадено място е мекрух, ако не е в противоречие с шериата.

Липсата на шапка не е пречка, за да бъде приет намаза.

Хадис: Разказва ибн Аббас رضي الله عنه: „Веднъж Пратеника صلى الله عليه وسلم си свали чалмата и я сложи пред себе си за сутре (нещо, което се слага пред кланящия намаз, за да не минават хората отпред).“ (ибн Асакир)

Мъжете нямат право да си показват аврета помежду си, освен пред съпругите си и робините си. Допуска се жени да показват от аврета си всичко, освен аврета от пъпа до коленете включително,

но само когато са сред жени. Ако е повече от това, е *харам*. Жената може да показва тялото и прелестите си само пред съпруга си.

При *дарура* (силно наложашо положение) може да се кланя намаз, дори и да се показва *аврет*. При всяка една *дарура* това, което не можем да го направим отпада до толкова, до колкото е необходимо, без да се прекалява.

1.4. Съблюдаване времето за намаза.

إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا ﴿٤٣﴾

„...За вярващите молитвата е предписание в определено време.”

(4: 103)

Хадис: Разказва Джабир رضي الله عنه: „Дойде Джибриил عليه السلام при Мухаммед صلى الله عليه وسلم първия ден, когато слънцето беше след зенита си, и му каза: „Стани и кланяй зухр!”; след това дойде, когато сянката беше колкото самите предмети, и му каза: „Стани и кланяй аср!” После дойде, когато слънцето залезе, и му каза: „Стани и кланяй мегриб!” След това дойде, когато на хоризонта изчезна жълтата му ивица, и му каза: „Стани и кланяй иша!” На сутринта дойде, когато се пукна зората, и каза: „Стани и кланяй феджр!” След това Джибриил عليه السلام дойде, когато сянката на всяко нещо беше колкото него, и каза на Пратеника да кланя зухр. После дойде, когато сянката на предметите беше двойна, и му каза да кланя аср. Следващото идване беше в същото време като предишния ден и му каза да кланя мегриб. След това дойде в полунощ и му каза: „Стани и кланяй иша! И последно дойде малко преди да изгрее слънцето и каза: „Стани и кланяй феджр! След намаза Джибриил عليه السلام каза: „Между тези две времена е времето за всеки намаз!” (Бухари, Ахмед, Несай и Тирмизи)

За полунощ се счита средата между залеза на слънцето и пукването на зората.

а) времето за *феджр* – началото му е от зазоряването (*имсак*, или различаването на бялата от черната ивица на хоризонта) до изгрева на слънцето. Най-голяма награда ще получи кланящият, който кланя

в първото време, което се отнася за всички *намази*. Ако човек се оспи и слънцето изгрее, кланя целия *сабах*, когато се събуди (който не е *каза*), но това може да се направи най-рано 45 мин. след изгрева до 45 мин. преди „*Зухр*”.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който застигне един рекят от „*феджр*”, преди да изгрее слънцето, то той не го е пропуснал. И който застигне един рекят на намаза „*аср*”, преди да залезе слънцето, то той е застигнал намаза”. (Бухари, Муслим и Ебу Дауд)

б) Времето за *зухр* – началото му е, когато слънцето премине връхната си точка (зенита си) и сянката на предметите започне да се увеличава, а краят е, когато сянката на предметите получи реалния си размер прибавен и размерът на сянката, която е била след зенита на слънцето.

Когато слънцето е в зенита си (връхната си точка) е *мекрух* да се кланя намаз;

в) времето за *аср* (*икиндия*) – началото на *аср*, е краят на времето на *зухр*, а краят му е до залеза на слънцето. Ако остане един час до *магриб* и човек не е кланял *суннета* на *аср*, след това време *суннетът* отпада и се кланя само *фарза*;

г) времето за *магриб* (*акшам*) – началото му е залезът на слънцето, а крайното време е изчезването на жълтия ореол на хоризонта.

Хадис: Предава ибн Умер رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Времето на намаза „*магриб*”, е до изчезването на жълтия ореол от хоризонта.” (Бухари)

д) времето за *иша* – от изчезването на жълтия ореол от хоризонта до полунощ, а при необходимост може и до *имсак*, но не е желателно да се отлага до тогава.

Хадис: Предава ибн Умер رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Последното време за намаза „*иша*” е до полунощ.” (Муслим)

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم отлагаше „*иша*” понякога до средата на нощта.” (Бухари и Муслим)

Хадис: Ебу Катаде رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Никога не се счита, че човек е спал прекалено много, освен ако дойде времето за следващия намаз, а той не е кланял предишния.” (Муслим)

е) времето за *намаза витр* – започва след отслужването на *иша* и свършва преди *имсак*.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Винаги Пратеника ﷺ кланяше намаза „*витр*”, понякога в началото на нощта, понякога в средата, а понякога преди *имсак*.” (Бухари и Муслим)

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Завеца ми Пратеника ﷺ да кланям „*витр*” преди да легна, да кланям редовно намаза „*духа*” и да държа всеки месец три дена нафиле оръч.” (Муслим)

Хадис: Ебу Сеид Ел-Худри رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Кланяйте „*витр*” преди *сабах!*” (Муслим)

От тези *хадиси* се вижда, че „*витр*” намаз има три времена – след отслужването на „*иша*”, преди лягане и преди *имсак*. След „*витр*” не е желателно да се кланя друг намаз.

Хадис: Предава ибн Аббас رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ казва: „Всевишния Аллах ви заповяда още един намаз, освен *фарза* и той е „*витр*”. Кланяйте го след „*иша*” до *сабах!*” (Тирмизи и Ебу Дауд)

Важността да е настъпило времето, е *фарз* за намаза. *Фарз* е не само да влезне времето за намаз, но и да сме сигурни, особено когато сме сами, че то е настъпило, или да се ориентираме по признаците в природата. Ако и по това не можем да се ориентираме, трябва добре да размислим дали е дошло времето за намаза. Ако някой се кланя, без да е обърнал внимание дали е влезнало времето, то намазът му е невалиден. Самото търсене на времето е *фарз*.

Времена, в които е мекрух (нежелателно) да се прави намаз:

1. Време, в което намазът е силен мекрух:

- когато слънцето изгрива, докато се издигне (около 45 мин.);
- когато слънцето е в зенита си, докато го подмине;
- когато слънцето започне да залязва, докато залезе изцяло.

2. Време, в което извършването на намаз е мекрух:

- след отслужването на *сабах* до изгрева на слънцето;

- след отслужването на *икиндия* до залез слънце.

Хадис: Разказва Укбе ибн Амир رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ ни забрани да кланяме намаз и да погребваме мъртъвците в три времена: първото е, когато изгрява слънцето, докато се издигне малко; когато слънцето е в зенита си, докато не тръгне да се наклонява и когато слънцето залязва, докато залезе.” (Муслим)

Хадис: Ебу Саид Ел-Худри رضي الله عنه предава, че чул Пратеника ﷺ да казва: „Не кланяйте намаз след *сабах* (*феджр*), докато не изгрее слънцето и не кланяйте намаз след *фарза* на *икиндия*, докато не залезе слънцето.” (Всепризнат)

Хадис: Разказва Умер ибн Абесе رضي الله عنه: „Попитах Пратеника ﷺ: „О, Пратенико на Аллах! Каж ми за намаза!” Каза: „Когато откланяш намаза „*феджр*”, след това не кланяй нищо, докато не изгрее слънцето и се издигне малко, защото то изгрява между рогата на шейтана и тогава слънцеобожателите правят седжде на слънцето! След това кланяй (колкото искаш), докато слънцето стигне малко преди зенита си и го отмине (в това време не се кланя), защото в това време се подклажда *Джехеннемът*! После кланяй, докато откланяш намаза „*аср*”, после спри, докато не залезе слънцето, защото тогава то залязва между рогата на шейтана и тогава слънцеобожателите му правят седжде!” (Муслим и Ахмед)

При необходимост може да се кланя в тези времена, но само *фарзовете* на *дадения намаз*. (Според *имамите* Ахмед и Шафии в тези времена може да се кланят и *намази*, които имат причини – като *намаза* (*техийятул месджид*) – поздрав за джамията.

1.5. Обръщане към *Къбле*.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
 لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

„Виждаме да се обръща твоето лице [о, Мухаммед] към небето! Ние непременно ще те обърнем в посока за молитви, която ще ти е удобна. Тъй че обърни лице към Свещената джамия! Където и да бъдете, обръщайте лице към нея! Дарените с Писанието знаят, че това е истината от техния Господар. Аллах не подминава техните дела.” (2: 144)

Който е близо до Кябето, е задължен да се обърне точно към средата, а ако е далече, достатъчно е да се обърне към Мекка. Ако е невъзможно да намери посоката, то може да се ориентира по слънцето и звездите, или посоките в света. От България къбле се намира в посока югоизток. Когато човек не може да се ориентира по нищо, трябва да помисли добре и да прецени логически и, иншааллах, намазът му ще бъде точен. Ако човек е започнал намаза си в грешна посока и по време на намаза разбере това, то трябва да се обърне в правилната посока и да продължи да кланя!

Попитали Али عليه السلام как да се търси къбле, ако човек не може да се ориентира, а той отговорил: „Ликът на Всевишния Аллах е навсякъде и тогава може да се кланя по преценка.”

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

„На Аллах принадлежи и изтокът, и западът и накъдето и да се обърнете, там е Ликът на Аллах. Аллах е Всеобхватен, Всезнаещ.” (2:115)

- Положения, при които обръщането към къбле отпада:
 - а) при пътуване: *Нафиле* намаз може да се кланя в превозно средство, без да се обръща към къбле.

Хадис: Разказва Амир رضي الله عنه: „Видях Пратеника صلى الله عليه وسلم да кланя намаз върху животно, без значение къде върви и се обръща то и този намаз не беше фарз, а нафиле.” (Бухари)

Когато някой е пътник може да кланя *нафиле* намаз в превозното средство, без да слиза.

Когато някой пътува и трябва да кланя *фарз* намаз, е длъжен да слезе от превозното средство и да кланя навън. Но ако средството, с което пътува не е зависимо от него (например, обществен транспорт), допуска се да се кланя вътре, за да не изостави изцяло намаза. Ако превозното средство не позволява да прави *рукю* или *седжде*, може да кланя със знаци, но *ифтитах текбира* по възможност да се направи към *къбле*;

б) при страх и война – ако *къблето* е обратно на посоката на врага, то може да се кланя в тази посока;

в) при болест – когато човек е болен и не може да се обърне в посока *къбле*, то може да се обърне и в друга посока.

1.6. Нийет (възнамерение).

... وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ

„И бе им повелено да се прекланят единствено пред Аллах, предани Нему в религията, правоверни, и да отслужват молитвата, и да дават милостията зекят...!” (98: 5)

Хадис: Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Делата са единствено според намеренията. И на всеки *ще* се въздаде според неговото намерение.” (Всепризнат)

Нийетът е достатъчно да се направи със сърцето. Без *нийет* не се приема нито един *ибадет*. Когато човек застане за намаз, *нийетът* му трябва да съдържа и да бъде съобразен със следното:

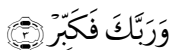
- какво ще кланя (*фарз, суннет, сабах, акшам* и т.н.);
- непосредствено след *ниета* трябва да следва *текбирът*.

Според *имам* Ебу Ханифе, когато човек е *имам*, трябва да направи *нийет*, че е *имам* или да си помисли, че ще кланя *джемаат*, особено ако в *джамаата* има жени.

При нормални условия, ако не се спазят по-долу споменатите шест *фарза* – намазът на човек е невалиден.

2. Фарзове вътре в намаза:

2.1. Встъпителен *текбир* (*ифтитах текбир*) – възвеличаване на Аллах.



„И твоя Господ възвеличавай!” (74: 3)

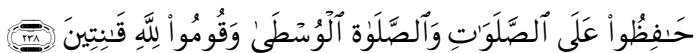
Хадис: Али ибн Аби Талиб رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Ключът на намаза е чистотата, влизането в него е *текбирът*, а излизането е *селямът*.” (Тирмизи)

Хадис: Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато застанеш за намаз, кажи: „Аллаху екбер!” (Бухари)

Условия на *текбира*:

- а) да се каже на арабски *Аллаху екбер*;
- б) да се каже така, че кланящият да се чуе сам, ако е *имам* – на глас;
- в) да бъде прав при *фарз* намаз (освен при невъзможност). Ако някой застигне *джемаата* на *рукю* или на *седжде*, трябва да направи *ифтитах текбира* прав и след това да се присъедини там, където е стигнал *джамаата*;
- г) да не се удължава *елиф-ът* и *бе-то* на *Аллаху екбер*. Удължаването на *елиф-а* е *харам*, а на *бе-то* е *мекрух*;
- д) да не се изпреварва *имама* с *текбира*, защото това проваля намаза.

2.2. *Киям* (стоене прав).



„Спазвайте молитвите наред със средната молитва и заставайте смирени пред Аллах!” (2: 238)

Хадис: Разказва Имран ибн Хусейн رضي الله عنه: „Аз имах хемороиди. Отидох при Пратеника صلى الله عليه وسلم и го попитах как да кланям намаз, а той صلى الله عليه وسلم ми каза: „Кланяй прав, ако не можеш прав, кланяй седнал, ако не можеш седнал, кланяй легнал!” (Всепризнат)

Този хадис се отнася за намаз, който е *фарз* и *ваджиб*, ако е *нафиле* или *суннет намаз*, може да се кланя и седнал. От условията на този *фарз* е да се стои прав, без да се опира никъде.

Положения, при които този *фарз* може да отпадне:

а) при болестно състояние *киям* отпада. Аллах не натоварва човека с нещо, което не е по силите му;

б) когато човек може да стои прав, но не може да прави *рукю* и *седжде*, трябва да се кланя седнал чрез знаци:

Хадис: Разказва Джабир رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم видял един човек, който кланял седнал и сложил отпред възглавница, на която прави *седжде*. Отишъл при него и махнал възглавницата. После болният сложил дръвце пред себе си, а Пратеника صلى الله عليه وسلم махнал и него и му казал: „Кланяй на земята! Ако не можеш, кланяй със знаци, като на *седждето* трябва да се навеждаш повече, отколкото на *рукю*!” (Бейхаки)

Ако човек е затворен чисто гол и няма възможност да се облече – трябва да кланя седнал и по такъв начин, че да си скрива *аврета*.

2.3. Кирает (четене на Коран).

ط ... فَأَقْرَأُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ... ج

„И четете това, което ви е най-лесно от Корана!” (73: 20)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Няма намаз без четене на Коран.” (Муслим)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който кланя намаз и не чете в него сура *Фатиха*, то този намаз е провален.” (Всепризнат)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Не е пълен намазът на този, който не е прочел „*Фатиха*”. (ибн Хузейме и Дара Кутни)

Хадис: Разказва Ебу Сеид Ел-Худри رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم ни заповяда да четем в намаза сура *Фатиха* и онова, което ни е лесно от Корана.” (Ебу Дауд)

От тези хадиси става ясно, че обезателно в намаза трябва да се чете сура Фатиха. Ако някой, който е новоприел Исляма и не знае да чете Фатиха, може да чете това, което знае от Корана.

Когато се кланя с джемаат, според имам Ебу Ханифе, Коран трябва да чете само имамът, а този, който следва имама, не е желателно да чете Коран, базирайки се на думите на Аллах:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

„Когато се чете Коранът, слушайте го и мълчете, за да бъдете помилвани!“ (7: 204)

Пак според него четенето на имама, е четене и за джемаата.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Наистина имамът е поставен, за да се следва, и когато каже „Аллаху екбер“ и вие кажете: „Аллаху екбер“, а когато той чете, вие мълчете!“ (Муслим)

Според другите имами, когато имамът чете тихо и джемаатът трябва да чете тихо, само сура Фатиха.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Кланяйте намаз, както сте ме видели да кланям!“ (Всепризнат)

Хадис: Разказва Убаде ибн Самид رضي الله عنه: „Веднъж Пратеника صلى الله عليه وسلم кланяше сабах намаз и когато свършихме намаза, попита: „Аз чух да четете след мене.“ Казаха: „Да, о, Пратенико на Аллах! Каза: „Не четете друго, освен Фатиха, защото няма намаз без нея!“ (Ебу Дауд, Ахмед, Тирмизи и Ибни Хиббан)

Не се допуска да се чете Фатиха на друг език, освен на арабски, защото Коран-и Керим е свещен, т.е. свещеността на Корана е само на арабски.

Когато се чете Коран в намаз, задължително трябва да се мърдат устните и езикът, иначе няма да бъде валиден намазът.

2.4. Рукю (навеждане в намаза, като с дланите на ръцете трябва да се хванат коленете и изправяне).

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَرْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَعَبَدُوا رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ

لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴿٧٧﴾

„О, вярващи, прекланяйте се и свеждайте чела до земята в суджуд, и служете на вашия Господ, и вършете добро, за да сполучите!” (22: 77)

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Веднъж в джамията на Пратеника ﷺ влезе един човек, откланя два *рекята* намаз набързо и отиде при Пратеника ﷺ и му даде *селям*. Мухаммед ﷺ каза: „Върни се и кланяй отново, защото ти нямаш намаз!” Този човек се върна и кланя отново по същия начин, набързо и пак отиде при Пратеника ﷺ и му даде *селям*. Мухаммед ﷺ пак го върна, като това се повтори три пъти. След третия път този човек каза: „О, Пратенико на Аллах! Кълна се в Аллах, аз не знам по друг начин да кланям! Каж ми как да кланям!”. Пратеника ﷺ каза: „Когато решиш да правиш намаз, вземи хубаво абдест, след това се обърни към къбле и кажи „Аллаху екбер!”, после чети това, което ти е лесно от Корана. След това се наведи на рукю, докато се успокоиш, после се изправи от рукю и се застой прав. Когато отидеш на седжде, успокой тялото си, после се изправи седнал и се застой, след което направи още едно седжде, като правиш пауза на тялото между отделните действия. И така прави в целия намаз!” (Всепризнат)

За правилното изпълнение на този *фарз* трябва с ръцете да се прихванат коленете, а гърбът и главата трябва да са в хоризонтално положение.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Когато Пратеника ﷺ беше на рукю, гърбът му беше в хоризонтално положение, а главата му беше нито вдигната нагоре, нито пък наведена надолу, а по средата.” (Всепризнат)

Към този *фарз* влиза и изправянето от рукю.

2.5. Седжде (поставяне на челото на земята).

Това включва две *седждета* със сядане между тях.

يَتَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اٰرْكَعُوْا وَاَسْجُدُوْا وَاَعْبُدُوْا رَبَّكُمْ وَاَفْعَلُوْا الْخَيْرَ

لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُوْنَ ﴿٧٧﴾

„О, вярващи, прекланяйте се и свеждайте чела до земята в суджуд, и служете на вашия Господар, и вършете добро, за да сполучите!“ (22: 77)

Хадис: Разказва Хузейфе رضي الله عنه: „Веднъж Пратеника ﷺ видя един човек да кланя намаз, който не изпълнява добре *рукю* и *седжде* и му каза: „Ти не кланяш намаз и ако умреш в това положение, ще умреш не във вярата, която е низпослана на Мухаммед ﷺ.“ (Бухари)

Хадис: Предава ибн Аббас رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ каза: „Заповядано ми бе да правя *седжде* със седем части на тялото – на челото и показва носа с пръста си, с дланите на двете ръце, с коленете и пръстите на двата крака.“ (Всепризнат)

Това важи за тези, които нямат недостатъци и не са болни.

2.6. Последно сядане преди селяма.

Хадис: Предава ибн Месуд رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ му казал: „Когато прочетеш „*Еттехият*“ и стоиш (на колене), ти си приключил намаза, ако искаш, можеш да станеш, ако искаш, можеш да продължиш.“ (Ебу Дауд, Ахмед и Дара Кутни)

Изпълнението на този *фарз* е самото сядане преди *селяма*, колкото да се прочете *Еттехияту*.

Спазването на последователността на *фарзовете* също е *фарз* (особено вътрешните).

Нещата, които са *фарз* (*киям*, *кирает*, *рукю* и *седжде*) се отнасят за всеки *рекат*.

ВАДЖИБИТЕ В НАМАЗА

Само според *имам* Ебу Ханифе в намаза има *ваджиб*, а според останалите учени няма. При тях има *фарз* и *суннет*, т.е. някои от

нештата, които при *имам* Ебу Ханифе са *ваджиб*, при тях са *фарз*, а други са *суннет*.

1. Четене на *Фатиха* – само според *имам* Ебу Ханифе, четенето на *сура Фатиха* е *ваджиб*, а според останалите *имами* е *фарз*.

2. Четенето на най-малко три къси *айети* или една *сура* след *Фатиха* – само на третия и четвъртия *рекат* на *фарз намазите* не се чете друго, освен *Фатиха*.

3. Четенето на *Фатиха* да е преди *сурата*.

4. Спазване на *теадили еркан* – това е точното и правилно изпълнение на всяко движение в *намаза*. Доказателство за това е хадисът за кланящия се лошо, споменат в темата за *рукю* по-горе.

5. Допиране на носа заедно с челото на земята по време на *седжде*.

6. Първото сядане на *Еттехийату*. Ако някой се сети при ставането, че не е стоял на *Еттехийату*, ако не е започнал да чете *Фатиха* трябва да седне и да се поправи, но ако е започнал *Фатиха* – в края на *намаза* трябва да се поправи чрез *седжде-и сехви* (две допълнителни *седждета*).

7. Четене на *Еттехийату* на първото и второто сядане.

8. Ставане веднага след *Еттехийату* за трети *рекат* при *намазите*, които са три или четири *реката*.

9. Даване на *селям* на дясната страна.

10. Когато се прави намаз с *джемаат*, *имамът* да чете на глас при намазите *феджер*, *магриб*, *иша'и*, на Байрамските *намази*, Петъчната молитва, *таравих* и *витр* в Рамазан, а в останалите *намази* тихо.

11. Четенето на дуата *Кунут* на *намаза витр*.

12. Четенето на *текбири*, след *намазите* на Байрам.

Ако някой нарочно остави или пропусне *ваджиб*, той трябва да кланя *намаза* отначало, но ако е без да иска, в края на *намаза* се поправя чрез *седжде-и сехви*.

СУННЕТИ НА НАМАЗА

I. Суннети преди намаза:

1. **Езан** – това е призив за намаза.

Хадис: Разказва Абдуллах ибн Зейд رضي الله عنه: „След като намазът стана фарз, отидохме при Пратеника ﷺ, за да обсъдим как да се събираме за намаза. Спомена се, че християните имат камбана, а евреите имат тръба. Предложиха се различни неща, но Пратеника ﷺ каза да помислим и на другия ден да вземем решение. На следващия ден, когато се събрахме, аз казах на Пратеника на Аллах ﷺ, че съм сънувал сън, в който призивът за намаза е човешки глас със следните думи: „Аллаху екбер! Ешхеду елля иляхе иллеллах! Ешхеду енне Мухаммедер – расулюллах! Хаййя алес – саях! Хаййе алел фелях! Аллаху екбер! Ля иляхе иллеллах!“. След това стана Умер رضي الله عنه и каза същото. Тогава Пратеника ﷺ каза, че това е истински сън: „Извикайте Билял и му кажете какво сте сънували, защото той има висок и хубав глас!“ (Ахмед и Ебу Дауд)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеникът ﷺ казва: „Ако знаеха хората каква е наградата за четящия езан и за кланящия се на първия саф (ред), тогава щеше да се определя чрез жребий кой да чете езан и кой да е на първия саф. Ако знаеха хората каква е наградата от ранното отиване към джамията, щеше да се надбягват към нея, кой да стигне първи. И ако знаеха хората за наградата от кланянето на „Иша'и“ и „Сабах“ в джамията – щеше да отиват дори и пълзешком.“ (Всепризнат)

Хадис: Разказва Ебу Сеид Ел-Худри رضي الله عنه, че казал на един негов приятел: „О, Абдуллах, ти обичаш овцете и пустинята и когато си при овцете, си чети езан за всеки намаз на висок глас, защото чух Пратеника ﷺ да казва: „Когато един човек чете езан на висок глас, всяко нещо, което го чуе било човек, джин, камък или дърво, ще бъде свидетел за него на Кияметския ден.“ (Бухари, Малик, Несаи, ибн Мадже)

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Всяко нещо, което чуе езана, дори и сухото и суровото (от

растенията) – прави истигфар (иска прошка от Аллах) за (този муеззин).” (Ахмед и Табарани)

Хадис: Берае ибн Азиб رضي الله عنه предава, че чул Пратеника ﷺ да казва: „Аллах и меляикетата възхваляват тези, които са на първия саф (ред), а за муеззина иска опрощение всичко, което чуе гласа му и той получава севаб от всеки един, който се кланя след този езан.” (Ахмед, Несаи)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника Мухаммед ﷺ казва: „Когато се чете езан, шейтанът бяга от там толкова надалече, че да не го чува. След като свърши езана, той се връща. Когато се чете икамет, той пак бяга толкова надалече, колкото да не го чува, докато свърши икамета. После се връща и застава между човека и ума му и му казва да си спомни за това, за онова и започва да си спомня за неща, за които не си е спомнял, а понякога го разсейва дотам, че не знае колко режата е кланял.” (Всепризнат)

Езанът е суннет за мъжете, независимо дали са в джамия или извън нея и се чете само за петте фарз намаза. От суннета е човек да чете езан и когато е сам. Доказателство за това са хадисите споменати по-горе в темата за *шериятските* разпоредби за кланящия намаз.

1.1. Условия за четене на езан:

- а) да е настъпило времето за намаз. Забранено е да се чете преди времето;
- б) езанът да е на арабски език;
- в) да се чете така, че да се чуе от част от джамаата, а ако е сам, е достатъчно сам да се чуе;
- г) да няма голям интервал между отделните думи и словосъчетания;
- д) четящият езан (муеззин) да бъде мъж – мюсюлманин, който трябва да отговаря на следните условия:

- да е пълнолетен според *шерията*, като се допуска и момче наближило пълнолетие, което различава доброто от лошото;
- муеззинът да притежава силен и хубав глас;
- да чете езан прав, като се е обърнал в посока към *къбле*;

- да бъде с *абдест*;

- да слага пръстите на ушите. Ебу Джухейфе казва: „*Когато Билял четеше езан слагаше пръстите на ръцете на ушите си*” (Всепризнат);

- когато се чете *езан* тези, които го слушат, трябва да повтарят думите след *муеззина*, а по време на думите „*Хаййе алессалях*” и „*Хаййе алел фелях!*” трябва да казват: „*ЛЯ хавле ве ля куввете илля билляхил алиил азим!*”;

- след *езана* да се чете *дуа*:

Хадис: Джабир رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Този, който след езана каже: „Аллахумме раббе хазихид-деаветиттааммех vessалятиль кааимех, ати Мухаммеденил весишлете вельфедишлете веб’асху мекаем-махмуден-ниллези веадтеху” ще заслужи моето застъпничество на Кияметския ден.*”

1.2. *Мекрух* на *езана*:

- четящият *езана* да прави извивки подобно на песен;

- по време на *езан* да се работи или прави нещо. Изключение правят тези, които отиват към джамията за *намаз* или се готвят за *намаз*. Дори, който чете Коран, трябва да спре и да слуша *езана*.

2. Икамет – ставане за *намаз*. *Икаметът* е *суннет* за мъжете и жените, за индивидуално и за групово кланяне. На глас се чете само от мъжете, когато са в джамията. Думите са същите като на *езана*, само че след *Хаййе алел фелях* се казва *Кад каметиссаях* (два пъти). *Имамите* Ахмед и Шафии казват, че думите на *езана* са *чифт*, а на *икамета* са *тек*, въз основа на следния *хадис*:

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „*Пратеника ﷺ заповяда на Билял да чете думите на езана чифт, а на икамета по веднъж.*” (Предаден от всички)

2.1. *Мустехаб* на *икамета*:

- да се чете с по-тих глас и по-бързо;

- желателно е, който чете *езана*, да чете и *икамет*;

- когато *имамът* даде знак, тогава да се чете *икамета*;

- джемаатът трябва да става при четенето на думите *Кад каметиссаях*.

Допуска се четенето на *езан* и в други случаи освен за намаз, например при спешни случаи, при пожар или друго бедствие. От *суннета* е да се чете *езан* в ухото на новородено дете.

3. Сутре – това е преграда, която се слага пред кланящия се, за да не се минава отпред. От *суннета* е да се поставя *сутре* по време на намаз особено там, където има вероятност да минават хора.

Хадис: Ебу Саид Ел-Худри رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато някой от вас кланя намаз, да кланя зад *сутре* и да не позволява да се минава отпред. И ако някой се опита да мине отпред да го спре, защото той е шейтан!“ (Ебу Дауд, Несаи и ибн Мадже).

а) *сутре* се изисква от всеки, който кланя самостоятелно, а когато има *джемаат* се поставя само пред *имама*. Забранено е да се минава пред *имама* и пред сам кланящ се човек, а е позволено при нужда да се минава между *сафове*;

б) за *сутре* може да се използва стена, колона, пръчка, дърво или някакъв предмет. Може да се използва за *сутре* и гърба на човек, или животно. Когато *сутрето* е пръчка, желателно е, да е висока минимум 50 см.

Хадис: Талха ибн Абдуллах رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато някой сложи пред себе си *сутре* с височината на самар, да кланя и да не обръща внимание кой минава!“ (Муслим);
в) *сутрето* трябва да е на разстояние три лакътя от кланящия се:

Хадис: Разказва Билял رضي الله عنه: „Когато Пратеника صلى الله عليه وسلم влезна в *Кяабето* за намаз, застана на три лакътя разстояние от стената.“ (Бухари, Ахмед и Несаи);

г) когато *сутрето* е стълб, дърво или пръчка, е желателно кланящият се да мине малко вдясно или малко вляво от *сутрето*:

Хадис: Разказва Микдад ибн Есвед رضي الله عنه: „Не съм видял Пратеник صلى الله عليه وسلم да се кланя зад колона, стълб или дърво и да се кланя

право срещу него, а заставаше малко наляво или надясно.” (Ахмед и Ебу Дауд);

д) *харам* е да се минава между кланящия се и *сутрето*:

Хадис: Ебу Джахм رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Ако знаеха хората колко е лошо да се мине пред кланящ се човек, щяха да чакат /дори/ 40 год.” (Всепризнат);

е) *намазът* не се проваля, ако някой мине пред кланящ се, освен ако мине жена, куче или магаре:

Хадис: Ебу Зер رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато някой от вас кланя намаз да сложи или да кланя зад *сутре*, ако няма *сутре* и пред него мине магаре, жена или черно куче, му се проваля *намазът*.” Попитаха: „О, Пратенико на Аллах, защо черно куче?”. Каза ﷺ: „Защото то е *шейтан*.” (Муслим и Есхабу Сунен) В *хадиса* става дума за пълнолетна жена, а не за малко момиченце.

ж) нарушения при преминаване пред кланящ се:

- когато някой мине пред кланящ се човек, който има *сутре*, а има друго място, през което може да мине, той извършва прегрешение (грях);

- ако човек прави *намаз* на изход или вход и хората няма откъде да минават, освен пред него, грехът е само за кланящия се;

- ако човек кланя *намаз* пред изход, а този, който минава пред него има начин да го заобиколи и двамата извършват нарушение;

- ако човек кланя намаз пред *сутре* и някой мине отпред без да иска или от незнание, и двамата не са в нарушение.

з) неща, които не могат да бъдат *сутре* и е *харам* да се прави намаз зад тях:

- гроб – забранено е (*харам*) да се кланя зад гроб и да се сядат върху него;

- огън – става дума за открит огън, фенер или свещ;

- зад паметник, статуя, портрет или снимка (рисуника) на одушевен предмет (човек, животно, кукла и т.н.);

- зад жена – мъж да кланя зад жена не е желателно;

- зад спящ човек – независимо дали е мъж или жена;

- срещу човек, обърнат с лице към кланящия се;
- срещу огледало, шарени картини или пейзажи. Веднъж, когато Пратеника ﷺ шял да кланя намаз пред него имало шарена рокля на Айша ﷺ и той ﷺ ѝ казал: „Махни я, защото ми отвлича вниманието!”

II. Суннети в намаза:

1. Вдигане на ръцете при встъпителния текбир:

Според *имам* Ебу Ханифе, ръцете трябва да се вдигнат наравно с ушите и палците да докосват ушите:

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр ﷺ: „Видях Пратеника ﷺ, когато встъпваше в намаз, да вдига ръцете наравно с ушите и да казва: *Аллаху екбер!*” (Муслим)

Хадис: Разказва Берае ибн Азиб ﷺ: „Когато Пратеника ﷺ встъпваше в намаз, вдигаше ръцете си и палците му докосваха ушите.” (Ахмед и Дара Кутни)

Това се отнася за мъжете, а при жените ръцете се вдигат наравно с гърдите, защото в противен случай може да се открие *аврет*. Според ислямските учени дланите на ръцете трябва да са обърнати към *къбле*, а пръстите да са леко отпуснати, дори и мъжете могат да ги вдигат до раменете според гореспоменатите *хадиси*.

2. Слагане на дясната ръка върху лявата.

Според *имам* Ебу Ханифе ръцете трябва да се слагат под пъпа от мъжете, а жените на гърдите, а според другите *имами* и мъжете трябва да ги слагат на гърдите.

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр ﷺ: „Видях Пратеника ﷺ, когато встъпваше в намаз да вдига ръцете и да казва „Аллаху екбер!” и след това слагаше дясната ръка върху лявата върху гърдите.” (Муслим, Абу Дауд и Несай)

3. Четене на встъпителна дуа – „Субханеке”

Разказва Айша ﷺ: „Когато Пратеника ﷺ встъпваше в намаз, четеше „Субханеке.” (Муслим и Есхабу Сунен)

„О, Аллах, пречист си Ти (от съдружници), Слава и благодарност за Теб! Благодатно е Твоето име! Няма друго божество, заслужаващо обожаване, освен Теб!”

Освен „Субханеке”, Пратеника ﷺ е чел и други дуа. От суннета е този, който знае повече от една дуа, да чете на всеки намаз различна.

4. След встъпителната дуа да се каже тихо:

***„Еузубилляхи-минешшейтанирраджим,
Бисмилляхиррахманиррахим”!***

5. Казване на Амин след Фатиха.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: *„Когато имамът каже: Амин!, и вие кажете: Амин!, защото на когото (казването на) „Амин” съвпадне с това на мелякетата, Аллах му опрощава миналите грехове (малки)! И Пратеника ﷺ казваше „Амин!” (Предаден от всички).*

Всички учени са единодушни, че е от суннета да се каже „Амин!”, разликата е в това, че някои казват то да бъде на глас, а други тихо, но и двата варианта са правилни.

6. Сурата, която се чете на първия рекят да е по-дълга от това на втория. Към този суннет се включва и това да се спазва поредността на сурите и айетите.

7. Когато човек е прав да застане с крака, обърнати към къбле – да е застанал нормално, нито много разтворени, нито пък да са събрани.

8. Казване на текбир Аллаху екбер при отиване на рукю и седжде и при ставане от тях.

9. Прихващане на коленете с дланите по време на рукю и изправяне на гърба.

10. Произнасянето на думите „Семи Аллаху лимен хамидех” при изправяне от рукю и думите „Раббена ве лекел хамд”:

Хадис: Енес رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: *„Когато имамът каже „Семи Аллаху ли мен хамидех”, вие кажете „Раббена ве лекел хамд” (Бухари и Муслим)*

11. Думите, които се казват на рукю – „Субхане раббийел азим” и на седжде „Субхане раббийел еаля”:

Хадис: От Укбети Ибн Амир رضي الله عنه: „Когато беше низпослан:

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٦٦﴾

„Затова прославяй името на твоя Господ, Превеликият!” (56:96)
Пратеника ﷺ каза: „Казвайте това, когато сте на рукю!” (Ебу Дауд и Ахмед)

Хадис: Разказва Укбети ибн Амир رضي الله عنه: „Когато беше низпослан:

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿٨٧﴾

„Прославяй пречистото име на твоя Господ, Върховния.” (87: 1)
Пратеника ﷺ каза да казваме това на седжде.” (Хакиим – добър)

Хадис: Разказва Хузейфе رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ казваше на рукю „Субхане раббийел азим”, а на седжде казваше „Субхане раббийел еаля.” (Достоверен)

12. Когато кланящият се отива на седжде, да опре на земята първо коленете, после дланите на ръцете и накрая лицето (челото и носа):

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр رضي الله عنه: „Видях Пратеника ﷺ, когато отива на седжде, да слага на земята първо коленете, после дланите на ръцете, и когато се изправяше от седжде, вдигаше първо дланите, а после коленете.” (Тирмизи – добър)

Някои от учените казват, че може и обратно, т.е. да опре първо дланите, след това коленете.

13. Положение по време на седжде:

а) лицето трябва да е между ръцете:

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр رضي الله عنه: „Когато Пратеника ﷺ беше на седжде, слагаше главата си между ръцете.” (Муслим и Ебу Дауд)

б) пръстите на ръцете да бъдат свободно разтворени:

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр رضي الله عنه: „Когато Пратеника ﷺ беше на седжде, дланите му бяха под раменете.” (Бухари, Ебу Дауд и Тирмизи).

Хадис: Разказва Ебу Хумейд رضي الله عنه: „Когато Пратеника ﷺ беше на седжде, пръстите на ръцете му бяха изпънати, обърнати към къбле и пръстите на краката му бяха към къбле.” (Бухари)

в) когато мъж е на седжде, коремът не трябва да опира върху бедрата, а да има разстояние, а също така и лактите да не опират в ребрата, или да са опрени на земята:

Хадис: Енес رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато сте на седжде, не слагайте ръцете като кучето (т.е. лактите да са опрени на земята).” (Всепризнат)

А при жените е точно обратно на мъжете – коремът трябва да опира на бедрата и ръцете да са долепени до ребрата. Това се прави с цел да не се покаже аврета.

Хадис: Разказва ибн Бухейне رضي الله عنه: „Когато Пратеника ﷺ беше на седжде разтваряше лактите си така, че да му се виждат подмишниците” (Всепризнат)

г) по време на седжде дланите да са открити от ръкавите:

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ забрани да се кланя с дреха, на която ръцете не се виждат от ръкавите.” (Всепризнат)

Това не се отнася за жени, когато са сред чужди мъже.

14. Дуа по време на седжде – по време на седжде може да се прави дуа, за което свидетелстват думите на Пратеника ﷺ.

Хадис: Абдуллах ибн Аббас رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Раба е най-близо до своя Господар, когато е на седжде. Правете много дуа на седжде и Аллах ще ви отговори.” (Муслим, Несаи и Ебу Дауд)

Имам Ебу Ханифе казва, че дуа на седжде може да се прави, само ако намазът е нафиле. Останалите имами казват, че може да се прави на всички намази.

15. Два между двете седждета.

Хадис: Разказва Ебу Хузейфе رضي الله عنه: „Кланях намаз заедно с Пратеника صلى الله عليه وسلم и чух да казва между двете седждета „Раббигфирли, Раббигфирли” (О, Господарю, опрости ме!).” (Ибн Мадже, Несаи – добър)

16. При сядането на Еттехийяту и между двете седждета, левият крак да е подвит (при глезена) на дясно, а десният да е изправен, като стои на земята само на пръстите, а при жената и двата крака да са подвити надясно.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Когато Пратеника صلى الله عليه وسلم сядаше в намаз, десният крак го изправяше, а левият го свиваше и сядаше на него.” (Всепризнат)

17. Мърдане – вдигане на показалеца:

Хадис: Разказва Ваил ибн Хиджр رضي الله عنه: „Видях Пратеника صلى الله عليه وسلم, когато сядаше на колене, хващаше палеца и средния пръст на дясната си ръка като правеше халка и вдигаше показалеца, и видях да го мърда, когато правеше два.” (Ахмед, Ебу Дауд и Несаи – достоверен)

18. Четене на Аллахумме салли и Аллахумме барик след Еттехийяту.

19. Правене на два преди селяма:

Има няколко дуи, които са от суннета:

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Пратеника صلى الله عليه وسلم преди да даде селям, искаше от Аллах да го пази от четири неща: 1) от джехеннемското наказание; 2) от наказанието в гроба; 3) от фитнето (раздора) по време на живота и смъртта; 4) фитнето на Деджал.” (Всепризнат)

20. Обръщане на главата по време на селям надясно и наляво – казват се думите: Есселяму алейкум ве рахметуллах.

III. Суннети след намаза:

1. След селяма да се каже три пъти Естегфируллах.

2. Да се каже: Аллахумме ентес-селяму ве минкес-селяму, тебаракте я зел джеляли вель икрам.

Хадис: Разказва Севбан رضي الله عنه: „Когато Пратеника ﷺ даваше селям, казваше три пъти: *Естегфируллах!* и после казваше: *Аллахумме ентес-селяму ве минкес-селяму тебаракте я зел джеляли вел икрам!*” (Муслим и Есхабу сунен).

От този хадис става ясно, че всеки за себе си трябва да каже тези два суннета.

3. Четене на Айетул-Курси – сура Бакара: 255 (Аллаху ля иляхе).

Хадис: Умаме رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Който прочита Айетул-Курси след всеки фарз намаз, от Дженнета го дели само смъртта” (Несаи и Ибн Хиббан)

Хадис: Хусейн ибн Али رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Който прочита Айетул-Курси след всеки фарз намаз е под закрилата на Аллах до следващия намаз.” (Табарани)

4. Четене на тесбих.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника Мухаммед ﷺ казва: „Който след всеки намаз каже 33 пъти: *Субханеллах!*, 33 пъти: *Елхамдулиллях* и 33 пъти: *Аллахуекбер* и след това каже: *Ля иляхе иллеллаху вехдеху ля шерикелех, лехул мулку ве лехуль хамду ве хуве аля кулли шейин кадир – Аллах му опрощава малките грехове, дори и да са колкото морската пяна.*” (Всепризнат)

5. Четене на сурите Фелек и Нас.

Хадис: Разказва Укбе ибн Амир رضي الله عنه: „Заповяда ми Пратеника ﷺ след всеки намаз да чета сурите Фелек и Нас.” (Ахмед, Ебу Дауд и Несаи)

6. Четене на дуа – няма хадис, че Пратеника ﷺ е правил в края на намаза дуа, но дуа може да се прави по всяко време. Всички учени са единодушни, че тези суннети трябва да се извършват от всеки индивидуално, т.е всеки сам за себе си.

НЕЩА, КОИТО СЕ МЕКРУХ (НЕЖЕЛАТЕЛНИ) В НАМАЗА

1. Ненужно мърдане в намаза – извършване на излишни движения в намаза (гледане на часовника, почесване, оправяне на дрехи и т.н.).

Хадис: Разказва Муайкиб رضي الله عنه: „Веднъж Пратеника ﷺ видя един човек да заравнява мястото на седжде по време на намаз и след намаза му каза: „Това не го прави повече, но ако се налага го направи и то само веднъж на първото седжде.” (Муслим)

2. Обръщане на лицето малко встрани или гледане с очите встрани. От суннета е да се гледа в мястото на седжде.

3. Щракане с пръсти.

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „Когато някой вземе абдест и тръгне към джамията за намаз, да не си кръстосва пръстите, защото той е в намаз.” (Ебу Дауд)

4. Да не се вдишва някаква миризма умишлено по време на намаз.

5. Да се закрива лицето или устата – независимо дали е топло или студено.

6. Затваряне на очите или мигане.

7. Изместване на тялото от посоката на къбле.

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „Аллах гледа към този, който е в намаза, докато не си обърне лицето от къбле. Ако си извърне лицето, Аллах не го гледа повече. Затова, когато сте в намаз не обръщайте лицето от къбле.” (Ахмед – добър)

8. Да не се прави намаз на път – там, където минават хора.

9. Да не се прави намаз, когато е сервирана храната – това се отнася за много гладен човек, ако няма вероятност храненето да стане причина да изпусне времето на намаза (например в Рамазан).

10. Да не се прави намаз, когато на човека му се ходи по нужда.

Хадис: Айша رضي الله عنها предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Не кланяйте намаз, когато е сервирана храната и когато ви се ходи на тоалетна.*” (Муслим)

Това се отнася за човек, който има време за нов *абдест*.

11. Имам да кланя джемаата, когато повечето от тях го ненавиждат:

Хадис: Ебу Умаме رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Намазът на три групи хора не преминава ушите им: 1) роб, който е избягал от господаря си; 2) жена, на която мъжът ѝ е ядосан; 3) имам, когото не го желаят.*” (Гирмизи – добър)

Това не се отнася, ако причината е *шериятска*.

12. Да кланя сам на последния саф освен, ако няма място.

13. Да се взема текбир още от вратата на джамията, за да се застигне джемаата.

Хадис: Разказва Ебу Бекра رضي الله عنه: „Веднъж влезнах в джамията на Пратеника صلى الله عليه وسلم и видях, че са на *рукю*. Взех *ифтитах текбир*, отидох на *рукю*, като в това положение стигнах до последния ред. След намаза Пратеника صلى الله عليه وسلم разбра какво съм направил и ми каза: „*Аллах да ти увеличи старанието, но не го прави втори път.*” (Бухари)

14. Имамът да не удължава фарз намаз.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Когато някой кланя джемаат, да не удължава намаза повече от нормалното, защото в джемаата има болни, слаби и стари хора, и хора с нужди. А когато кланя сам, да удължава колкото иска.*” (Бухари)

15. Да не се прескачат в един рекят умишлено айети или сури и да не се четат в обратен ред.

16. Да не се кланя в стая, в която има открити снимки на одушевени предмети.

17. Да не се прави намаз без сутре там, където минават хора.

18. Да не се вдига единия крак без причина по време на намаз.

Всяко неспазване на суннета е мекрух.

ДЕЙНОСТИ, КОИТО ПРОВАЛЯТ НАМАЗА

1. Говоренето на думи, които не са от *намаза*.
2. Ядене и пиене по време на *намаз*.
3. Извърщане на гърдите от посоката на *къбле*.
4. Прекалено много излишни движения.
5. Пропускане на *фарз*, без да се допълни.
6. Развалянето на *абдеста*.
7. Откриване на *аврет* повече от $\frac{1}{4}$.
8. Отказването от Исляма по време на *намаз*.
9. Допир до тежка мръсотия.
10. Смеене на глас.

Хадис: Разказва Ебу Алие رضي الله عنه: „Веднъж кланяхме *намаз* с Пратеника صلى الله عليه وسلم. Влезна един сляп човек и падна и някой от сподвижниците се засмя на глас. След *намаза* Пратеника صلى الله عليه وسلم каза: „Който се засмя по време на *намаза* да отиде да вземе *абдест* и да кланя наново.” (Дара Кутни и Бейхаки)

11. Когато в *намаз* се чете грешно *Коран* и с това се променя смисълът на *айетите*.

ВИДОВЕ НАМАЗ

1. **Фарз намаз** – това е петкратният *намаз*, петъчният *намаз* и *дженазе намаз*.
2. **Намаз, който е ваджиб** – тук спадат *витир намаз*, байрамските *намази* и откланването на прекръснатите наполовина *нафиле намази*.
3. **Суннет намаз:**
 - а) потвърден *суннет* (*муккед*) – това са *суннетите*, които Пратеника صلى الله عليه وسلم не ги е пропускал, освен при пътуване:
 - два *реката* на *сабах*;
 - шестте *реката* на обедния *намаз* – четири преди и два след *фарза*.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Пратеника صلى الله عليه وسلم никога не изоставяше четирите *реката* *намаз* преди *фарза* на обяд.” (Бухари)

Хадис: Ебу Ейюб رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Четири рекята суннет на обедния намаз, без да се дава селям по средата, отварят небесните врати.” (Ебу Дауд и Тирмизи)

Хадис: Разказва Али رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ кланяше четирите рекята намаз преди фарза на обедния намаз, двата след фарза и четирите преди фарза на икиндия, като на всеки два рекята даваше селям на мелаякетата, на Пратениците и на всички мюсюлмани.” (Ибн Мадже)

От тези хадиси става ясно, че и двата начина на кланяне на суннет намаз са правилни, но според имам Ебу Ханифе е по-добре да не се разделят;

- двата рекята след фарза на намаза магриб (акшам);
- двата рекята след фарза на намаза иша (ятсъ);

Изброените до тук 12 рекята (2 на сабах, 6 на обедния, 2 на акшам и 2 на иша) се наричат *Раватиб*.

Хадис: Умму Хабибе رضي الله عنها предава, че Пратеника ﷺ казва: „Който кланя всеки ден заедно с фарзовете дванадесет рекята суннет намаз Аллах му построява къща в Дженнета.” (Муслим и Тирмизи)

- таравих намаз.

б) непотвърден суннет:

- два рекята суннет след обедния намаз (след последния /сон/ суннет):

Хадис: Умму Хабибе رضي الله عنها предава, че Пратеника ﷺ казва: „Който кланя редовно четири рекята суннет преди фарза на обедния намаз и четири рекята суннет след фарза, Аллах го отдалечава (предпазва) от джехенемския огън.” (Ахмед, Ебу Дауд и Тирмизи)

- четири рекята преди фарза на икиндия.

Хадис: Предава ибн Умер رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ казва: „Аллах се смилява над този, който кланя четири рекята суннет преди фарза на икиндия.” (Ахмед, Ебу Дауд и Тирмизи)

- четири рекята суннет преди фарза на иша;

- намазът духа – това е намаз, който се кланя след изгрева на слънцето до преди обед – от два до осем рекята.

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Завеца ми Пратеника ﷺ три неща:

- 1) да държа всеки месец по три дни оруч.
- 2) да кланям два рекята намаз духа.
- 3) да кланям витр преди лягане.” (Всепризнат)

- намазът техийетул-месджид – намаз, който се кланя за поздрав на джамията, когато се влезне в джамия.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато някой от вас влезне в джамия, да не сяда, докато не кланя два рекята намаз.” (Всепризнат)

- два рекята намаз след абдест:

Хадис: Предава ибн Хиббан رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ казва: „Който вземе абдест и след това кланя от сърце два рекята намаз, за него Дженнетът става задължителен.” (Муслим, Несаи и Ебу Дауд)

- нощен намаз – той се кланя след полунощ.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Най-достойният намаз, след фарза е нощният намаз.” (Муслим)

НАМАЗ С ДЖЕМААТ

Кланянето на намаз с джемаат, е задължение за мъжете за тези намази, които са фарз, както и за байрамските намази и намазът таравих.

1. Достойнството на намаза с джемаат.

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Намазът, кланян с джемаат е по-достоеен с двадесет и седем степени от намаза, кланян по единично.” (Всепризнат)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Кълна се в Аллах, понякога си мисля – когато се прочете езанът да

сложва някой за имам и да тръгне по къщите и където намеря мъж, който не е в джамията, да му подпаля къщата.” (Всепризнат)

Хадис: Усман ибн Аффан رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който кланя иша с джемаат, все едно е кланял намаз половината от нощта, и който кланя сабах с джемаат, все едно е кланял цялата нощ” (Муслим и Есхабу сунен).

Хадис: Бурейда رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Извести тези, които отиват към джамията в тъмно, че ще имат пълна светлина на Кияметския ден.” (Тирмизи, Ебу Дауд и ибн Мадже)

Хадис: Абдуллах ибн Месуд رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който желае да се яви пред Аллах като мюсюлманин, нека държи петте времена за намаз с джемаата, когато чуе езана, защото Аллах заповяда на Своя Пратеник някои неща и едно от тях е отзоваването на езана. Ако вие кланяте вкъщи, пренебрегвате тази заповед. И ако пренебрегвате често заповедите на Пратеника صلى الله عليه وسلم, ще се заблудите. Когато един човек вземе абдест и тръгне към джамията, Всевишният Аллах му пише за всяка крачка награда и му опрощава грях, и му издига степената в Дженнета. А този, който не ходи в джамията има качество на двуличник, но има хора, които ги довеждат и ги поставят в сафа.” (Муслим)

2. Образуване на джемаат.

Всички учени са единодушни, че двама души могат да бъдат джемаат.

2.1. Подреждане на джемаата:

- а) когато джемаата е от двама мъже имамът застава по-напред, а вторият – вдясно от имама, като пръстите на краката на втория да са наравно с петите на имама;
- б) когато джемаата е от трима мъже имамът застава отпред, а джемаатът трябва да се подреди така, че пръстите на краката им да са наравно с петите на имама, или да се подредят зад него на саф;
- в) когато джемаата е повече от трима души имамът застава отпред, а джемаатът трябва да се подреди в редица, на разстояние един саф от имама.

Ако в *джемаата* има жени, е добре да бъдат разделени от мъжете с преграда.

3. Имам ли право жените да ходят в джамията за намаз с джемаат?

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Не забранявайте на жените да ходят на джамията, но намазът им въщи е по-достоеен за тях.*” (Всепризнат)

3.1. Условия, на които трябва да отговаря жената, за да отиде в джамия:

- а) да е облечена според *шерията*;
- б) да не е парфюмирана, защото Пратеника صلى الله عليه وسلم е казал: „*Когато една жена се напарфюмира и излезе от къщи, след което мине покрай чужди мъже и те усетят аромата ѝ, тя извършва грях, все едно е извършила зина (прелюбодеяние).*” (Достоверен)
- в) джамията да има отделен вход за жени, за да не се получава смесване на мъжете с жените;
- г) да има преграда между мъжете и жените.

4. Намаз на закъснелия.

Всички учени са единодушни, че който вземе *ифтитах текбир* заедно с *имама*, получава пълна награда от намаза с *джемаат*, а ако закъсне, наградата намалява.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Всяко нещо има връх (т.е. всяко нещо си има най-висока цена), а най-ценното в намаза е ифтитах текбирът, затова старайте се да не го изпускате.*” (Безар, добър)

Според ислямските учени човек е застигнал *ифтитах текбира*, ако *имамът* още не е започнал да чете *Фатиха*.

а) когато този, който е закъснял се включи в намаза на *рукю*, означава, че е застигнал целия *рекат*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Който е застигнал *рукю*, е застигнал *рекат*, а който е застигнал *рекат*, е застигнал намаза.*” (Всепризнат)

б) когато някой е закъснял за намаз, трябва да вземе *ифтитах текбир* и да се включи веднага към *джемаата* там, където е стигнал той;

в) ако закъснелият се включи в намаза преди *селяма*, означава, че е застигнал *джемаата*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато чуете икаметът, отивайте за намаз и вървете спокойно, и не тичайте. Това, което застигнете, кланяйте с имама, а това, което изпуснете, откланяйте самостоятелно.” (Всепризнат)

Този, който се е включил по-късно към *джемаата*, т.е. изпуснал е един или няколко *ракята*, изчаква *имамът* да даде *селям* надясно, става и допълва пропуснатото сам.

ИМАМЛЪК

1. Условия, на които трябва да отговаря един човек, за да бъде *имам*:

- а) да е мюсюлманин;
- б) да е пълнолетен според *шерията*;
- в) да е добре с ума (разумен);
- г) да е мъж;
- д) да няма недостатък, който да разваля *абдеста*;
- е) да чете добре Свещения Коран.

2. Най-достойният за *имам*:

- а) това е този, който чете най-добре, най-правилно и точно Свещенния Коран и познава най-добре *шерията*. По възможност да го разбира и по смисъл;
- б) който най-добре познава *суннета* (*фъкх*).

Хадис: Ебу Месуд رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Да застава за *имам* този, който най-добре знае Коран-и Керим, който най-добре го разбира, и ако в това са равни, то тогава този, който по-добре знае *суннета*.” (Муслим и Есхабу сунен)



- в) ако в първите две неща са равни, след това се гледа богобоязливостта – да е човек, който изпълнява всички заповеди на Аллах и се страхува от Него, и се пази от забранените неща;
- г) ако и по тези критерии са равни, се избира по-възрастният;
- д) ако пак има равенство се избира този, който е с по-добър характер.

3. Имам, зад когото е мекрух (нежелателно) да се прави намаз:

- а) *имам*, който е провален, т.е. лъже, пие алкохол, краде, прави магии, не изпълнява всички заповеди на Аллах;
- б) *имам*, който прави нововъведения (*бидати*) в религията;
- в) да се кланя зад сляп *имам*, освен при необходимост, т.е. ако няма друг *имам*, освен него (това е така, защото слепият има вероятност да се изцапа с мръсотия или да вземе неправилно *абдест*);
- г) *мекрух* е да застане *имам* някой, когото *джемаатът* не го харесва и желае.

4. Условия между имама и джемаата:

- а) *имамът* и *джемаатът* да кланят един и същи намаз, да съвпадат времето и вида на намаза. *Имам* Ебу Хнифе допуска някой от *джемаата* да кланя *нафиле* (допълнителен) намаз зад *имам*, който кланя *фарз намаз*, а другите *имами* допускат и обратното;
- б) да кланят на едно и също място и да няма преграда помежду им, която да възпрепятства слушането и виждането на *имама*. Не се допуска да има голямо разстояние между *сафове* или да има път между тях;
- в) *джемаатът* да следва *имама*, без да го изпреварва, ако *имамът* седне и *джемаатът* да седне, ако е прав и *джемаатът* да стои прав.

Хадис: Разказва Айша : „Веднъж кланяхме с Пратеника  въкъщи, а той беше болен. По време на намаза той седна, а хората зад него стояха прави. Даде им знак да седнат и след намаза каза: „*Имамът е, за да се следва. Когато отиде на ружю, и вие направете същото. Когато се изправи и вие се изправите. Когато каже „Семи*

Аллаху ли мен хамидех”, вие кажете: „Раббена лекел хамд” и когато кланя седнал и вие кланяйте седнали.” (Всепризнат)

5. Положения, при които се проваля намазът на имама и на джемаата:

а) разваля се само на имама, когато:

- той развали *абдеста* си и напусне веднага, а друг го смени и продължи *намаза* веднага. Ако *имамът* кланя без *абдест* и не уведоми *джемаата* за това, той носи цялата отговорност;

б) проваля се *намазът* и на имама, и на *джемаата*, когато:

- *имамът* развали *абдеста* си, а *джемаатът* разбере това и продължи да кланя;

в) когато някой от *джемаата* развали *абдеста*, само неговия *намаз* се проваля.

6. Когато *имамът* извършва грешка:

а) грешка в движенията – от *суннета* е да му се каже: *Субханеллах*, за да се сети и да се поправи;

б) грешка в четенето – при това положение може да се поправи на точното място с подсказване на *айета* или думата.

Имамът не носи отговорност за това, което някой от *джемаата* е изпуснал като *фарз*, а този, който е закъснял и е пропуснал стоенето прав и четенето на Коран, е извинен за това, според *хадиса*: „Който е застигнал *рукю*, е застигнал *реката*...” За всеки друг изпуснат *фарз*, отговорността си я носи този, който го е изпуснал. Чрез *намаза* с *джемаат* се отдължават всички останали грешки, освен *фарзовете* на *намаза*. Тук не се разбира, че *имамът* може да понесе греха на друг, а груповото изпълнение допълва грешките на *джемаата* и не се налага *седжде-и сехви*, освен ако *имамът* допусне грешка.

7. Задължения на имама към джемаата:

а) да обърне внимание на *сафовете*, дали са изправени редиците и дали са попълнени.

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Когато Пратеника Мухаммед صلى الله عليه وسلم заставаше *имам*, казваше: „Изправете редиците и ги

попълнете, и не се раздалечавайте, за да не ви се раздалечат сърцата.” (Муслим)

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „Когато се нареждахме зад Пратеника صلى الله عليه وسلم, раменете и глезените ни бяха прилепени.” (Всепризнат)

ДЖУМА НАМАЗ

1. Достойнството на джума намаз.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Най-добрият (достоеен) ден, в който изгрява слънцето, е петъчният ден. В този ден е създаден Адем عليه السلام и в този ден е въведен в Дженнета, и в този ден е изведен от Дженнета, и Киямет ще стане в този ден.” (Тирмизи)

2. Мястото на джума намаз в Исляма.

Разпоредбата за джума намаз е фарз айн, т.е. лично задължение за всеки един мюсюлманин, който отговаря на определени условия. Аллах заповядва в Свещения Коран:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا

الْبَيْعَ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾

„О, вярващи, щом се призове за молитвата в петъчния ден, устремете се към споменаването на Аллах и оставете търговията! Това е най-доброто за вас, ако знаете!” (62: 9)

Хадис: Ебу Джа`де رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който пропусне три петъчни намаза без причина, Аллах му запечатва сърцето.” (Ахмед и Есхабу сунен)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Тези, които изоставят джумата без причина, Аллах ще им запечата сърцата и те ще бъдат от нехаещите.” (Муслим)

3. Джума намаз е задължение за всеки, който е:

- пълнолетен мюсюлманин и разумен;
- свободен;

в) не е пътник – за пътник се смята този, който пътува над 90 км. в едната посока или се е установил за по-малко от 15 дни;

г) да е мъж;

д) да не е болен, който изпитва затруднения.

4. Условия на джума намаз:

а) да е във времето на обедния намаз – там, където джума намаз вече е изпълнен, след това не може да се кланя повторно. Ако има закъснели, те трябва да кланят само обедния намаз;

б) да се кланя в град или голямо село – в махали и малки селца под 40 жители, не може да се прави джума намаз. За да се кланя джума намаз в едно село, то трябва да има ръководител (кмет), медицински пункт и други основни неща;

в) да има определеният минимум от хора (*джемаат*) – *имамът* и трима мъже, които са задължени за джума намаз, ако са по-малко, се кланя само *зухр* (обеден намаз);

г) да се чете *хутбе* (това е обръщение към *джемаата* – проповед):

- *хутбето* се състои от две части, които съдържат: увод, изложение и заключение;

- уводът трябва да започва с възхвала на Аллах (*хамд*) и *салеват* (приветствие) към Пратеника Мухаммед ﷺ. Той трябва да бъде кратък и ясен.

- изложението трябва да обхваща определена тема като започва с *айет* или *хадис*, свързан с темата. Тази част от *хутбето* трябва да бъде на езика, на който ще го разбере *джемаатът*, или на езика, на който говорят болшинството от *джемаата*. Желателно е темата да е актуална и *хатибът* да я чете на висок и ясен глас;

- заключителната част трябва да съдържа молба към Аллах за прошка и напътствие;

- второто *хутбе* трябва да бъде по-кратко от първото и да съдържа същите неща като първото, а *хатибът* да направи пауза между двете *хутбета* с кратко сядане.

д) да има разрешение от официалните власти и да има назначен *имам*.

5. Суннети на петъчния ден:

а) вземане на гусюл абдест и отиване рано в джамията.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който се изкъпе в петъчния ден (гусюл) след това отиде в джамията първи (в първия час), все едно е заклал за курбан камила и я раздал. Който отиде втори (във втория час), все едно е заклал крава за курбан и я раздал. Който отиде трети (в третия час), все едно е заклал овен за курбан и го е раздал. Който отиде четвърти (в четвъртия час), все едно е заклал кокошка за курбан и я раздал. Който отиде пети (в петия час), все едно е дал едно яйце садака. Когато имама се качи на мимбера, меляикетата, които пишат този специален севаб затварят тefтерите и сядат да слушат хутбето.” (Всепризнат)

б) изрязване на ноктите, обличане на най-хубавите дрехи, с които човек разполага и по възможност парфюмиране. Тук се включва и почистването на срамните места преди гусюл и подрязване на мустаците. Това се отнася особено за имама, защото той трябва да дадва пример;

в) четенето на сура *Кехф* в петък преди намаза.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който прочете сура *Кехф* в петък, Аллах му осветява времето между двата петъка.” (Хаким, Бейхаки)

г) по възможност да се прави повече дуа към Аллах, защото в хадис Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „В петъчния ден има един час (период от време), и който в този момент иска нещо от Аллах, Той ще му отговори на молбата.” И Пратеника صلى الله عليه وسلم посочи с пръстите си, че това време е късо.” (Всепризнат)

д) да се прави повече салеват на Пратеника صلى الله عليه وسلم.

Хадис: Джабир رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Джумата е един от най-хубавите дни, затова в този ден ми правете повече салеват, защото всеки салеват ми се предава.” (Ебу Дауд)

е) кланянето на два или четири режата намаз преди джумата.

Хадис: Разказва ибн Месуд رضي الله عنه: „Пратеника رضي الله عنه кланяше четири рекята намаз преди фарза на джума.” (ибн Мадже – добър) ж) кланяне на четири рекята след джума.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника رضي الله عنه казва: „Когато отклоняте джума намаз, кланяйте след това четири рекята.” (Муслим и Есхабу сунен)

Хадис: Разказва Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه: „Пратеника رضي الله عنه кланяше след фарза на джумата два рекята намаз в джамията и два рекята вкъщи.” (Всепризнат)

Джума намаз е десет рекята – четири суннет преди фарза, два фарз и четири суннет след фарза. На някои места се кланя още шест рекята след фарза на джума, но за това няма никакво доказателство от Коран-и Керим и Суннета на Мухаммед صلوات الله وسلامه عليه.

НАМАЗ НА ПЪТНИКА

Аллах е дал улеснение за пътниците, които пътуват на дълъг път:

1. Каср – съкращаване на намазите – това се отнася за пътници, които ще пътуват на разстояние минимум 90 км. в едната посока, като намазите, които са четири рекята, трябва да ги съкращават на два рекята. Това са фарзовете на намазите зухр, аср и иша. Доказателство за това улеснение са думите на Аллах:

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ ...

„А когато странствате по земята, не е прегрешение за вас да съкращавате молитвата...” (4: 101)

Хадис: Йеаля ибн Умейе رضي الله عنه попитал Умер ибн Ел-Хаттаб رضي الله عنه: „О, Умер, Аллах казва в аяет 101 на сура Нуса, че може да съкращаваме намаза, когато ни е страх (при пътуване). Но ние сме в сигурност и спокойствие. Трябва ли да съкращаваме?”. Умер رضي الله عنه казал: „За същото питах Пратеника صلوات الله وسلامه عليه, а той каза: „Това е една садака от Аллах към вас, затова приемете тази садака.” (Муслим)

Разказва Айша رضي الله عنها: „Първоначално намазът беше заповядан два рекята *фарз* (само акшам е бил три рекята), след това Аллах потвърди тази заповед за пътника и увеличи намаза на четири рекята за местния.“ (Всепризнат)

2. Разпоредбата за съкращаване на намаза.

Според *имам* Ебу Ханифе съкращаването на *намазите* е *ваджиб* (задължително), и ако някой, който е пътник, нарочно кланя по четири *рекята* не му е правилен *намазът*, освен ако е зад *имам*, който кланя четири или е забравил, или пък не знае. А според другите *имами* то е *суннет*.

3. Начало на съкращаването на намазите.

Когато някой има намерение да пътува на разстояние повече от 90 километра в едната посока, има право да съкращава *намазите*, които са *фарз*, веднага след като напусне населеното място. Това важи дотогава, докато се върне в мястото, където живее или, ако се установи на друго място. Ако има намерение да пребивава по-малко от петнадесет дни, се счита за пътник и може да съкращава намазите. А ако се установи за повече от петнадесет дена на дадено място, не се смята за пътник и не е позволено да съкращава намазите.

4. Суннети и нафиле намази по време на пътуване.

Според една част от ислямските учени е желателно, когато човек е пътник, ако има възможност и време да кланя потвърдените *суннети*, а според друга част от учените е по-добре да не кланя, защото Пратеника صلى الله عليه وسلم, когато е пътувал не е кланял *суннетите*, освен *суннета* на *сабах* и това се потвърждава от Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه.

5. Наваксоване на пропуснатите намази по време на път.

Според *имам* Ебу Ханифе на пропуснатите *намази* трябва да се наваксват толкова *рекяти*, колкото са пропуснати (според това дали човек е бил пътник или не). Например, ако един *намаз* е пропуснат къщи, или когато човекът не е бил пътник, той трябва да откланя четири *рекята*, (ако е *зухр*, *аср* или *иша*'), независимо кога ще ги

навакства. А ако е пропуснат един намаз по време на път, и той е от намазите *зухр*, *аср* или *иша*, трябва да се наваксат два *реката*, независимо кога ще се кланят.

ДЖЕМ (СЪБИРАНЕ НА НАМАЗИТЕ)

Според *имам* Ебу Ханифе не е позволено да се събират намази, освен за хаджиите, когато са на местността *Арафат* и *Музделифе*. Всички останали *имами* обаче казват, че може и от *суннета* е да се събират намазите, когато човек е пътник и има нужда от това. Това събиране може да стане само на обедния намаз със следобедния или на вечерния (*акшам*) с нощния намаз (*иша*). Други варианти не са позволени. Например във времето на обедния намаз се кланя обедния, а след това с нов *икамет* се кланя следобедния намаз, или да се кланят двата намаза във времето на *аср*. Същото важи и за вечерните намази. Доказателство за събиране на намазите е:

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „Когато Пратеника صلى الله عليه وسلم тръгваше на път преди да е влезнало времето за *зухр*, закъсняваше с обедния намаз и го кланяше във времето на *аср* (*икиндия*), и ако тръгваше на път и вече е дошло времето за обедния намаз – първо кланяше и след това тръгваше.” (Всепризнат)

Хадис: Разказва Муаз ибн Джебел رضي الله عنه: „По времето на войната в Табук, когато Пратеника صلى الله عليه وسلم тръгваше преди слънцето да достигне връхната си точка на обед, закъсняваше с обедния намаз и го кланяше във времето на *икиндия*. Ако тръгваше преди да е залязло слънцето, закъсняваше с *акшам* намаз и го кланяше във времето на *ятсъ*. И ако щеше да тръгва след залеза на слънцето, кланяше *акшам* и *ятсъ* намаз и след това тръгваше.” (Ебу Дауд и Тирмизи)

Хадис: Ебу Селеме رضي الله عنه казва: „Веднъж Пратеника صلى الله عليه وسلم събра намазите *магриб* (*акшам*) и *иша* (*ятсъ*), защото валеше силен дъжд.” (Бухари)

Имам Ахмед ибн Хамбел въз основа на този *хадис*, правейки сравнение (*къяс*), позволява да се събират споменатите намази

(обедният с *икиндия* и *акшамът* с *ятсията*) при тежка болест, като казва, че болестта е по-голяма причина от бурята. Според *шерията* всеки човек трябва да избира работата си така, че да му позволява да кланя *намазите* си, но ако няма такава възможност се допуска да събира споменатите *намази*, което е по-добре, отколкото да ги оставя за *каза* или да не ги кланя въобще.

СЕДЖДЕ-И СЕХВИ (ПОПРАВТЕЛНО СЕДЖДЕ)

1. Определение – това са две допълнителни *седждета*, които се правят в края на *намаза*, с цел поправяне на определена грешка, допуснатата по време на *намаза*.

2. Кога се налага *седжде-и сехви*?

а) при изместване на някой *фарз* в *намаза* – това означава да се пропусне *фарз* и преди *селяма* да разбере и да го допълни.

Ако кланящият се разбере за пропускане в *рекята*, той трябва да се върне, да го допълни, да продължи и в края на *намаза* да направи *седжде-и сехви*. Ако човек е направил пропуск в предишния *рекят*, а той разбере за това в следващия, трябва да се върне и поправи грешката си, като последния *рекят* се анулира. След това трябва да продължи *намаза* от поправката, като кланя един *рекят* повече, а в края трябва да направи *седжде- и сехви*. Когато кланящият се пропусне *фарз* на *намаза* в някой от *рекятите* и разбере за това след като вече е дал *селям*, ако не е станал от мястото си и не се е местил, трябва да стане и кланя още един *рекят* с *ифтитах текбир*, като в края на *намаза* прави *седжде-и сехви*;

б) при неумишлено изпускане на *ваджиб*.

Това се е случило на Пратеника ﷺ, като без да иска е пропуснал първото сядане на *Еттехийату* в *намаза*. При това положение, ако човек се сети веднага, трябва да се върне, но ако е започнал следващия *рекят* в края на *намаза* прави *седжде-и сехви*;

в) при съмнение в *рекятите* – когато някой се съмнява в броя на отслужените от него *рекяти* (например дали е на трети или на

четвърти) се взема по-сигурното, т.е. счита, че е на трети *рекят*, кланя още един *рекят* и накрая прави *седжде-и сехви*.

Хадис: Абдуррахман ибн Ауф رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато някой се съмнява в намаза колко *рекята* е кланял, да вземе за база сигурното (по-малкото) и накрая да направи *седжде-и сехви*.” (Бухари)

г) при грешка в четенето, която е променила смисъла или когато са направени повече малки грешки.

3. Как се извършва *седжде-и сехви* според имам Ебу Ханифе?

Когато кланящият е извършил грешка, на последното сядане в намаза чете *Еттехийяту* (желателно е *Салли* и *Барик*), след което дава *селям* (ако е имам – само надясно) и прави две последователни *седждета*. После чете от *Еттехийяту* до края и завършва намаза.

Ако някой е закъснял за намаз с *джемаат* и *имамът* е сгрешил, но той не е присъствал на грешката – в края на намаза трябва да направи *седжде-и сехви*, заедно с *имама*.

Ако някой забрави да направи *седжде-и сехви* и се сети, след като е приключил намаза, ако не е говорил или провалил *абдеста*, трябва да направи *седждетата*, но ако е говорил или провалил *абдеста*, *иншааллах*, намазът му е точен.

ДЖЕНАЗЕ (ПОГРЕБЕНИЕ)

I. Какво се прави за човек, който е на смъртно легло?

1. Посещение на болен човек.

Хадис: Али رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато един мюсюлманин посети своя болен брат (мюсюлманин) сутринта, за него седемдесет хиляди меляикета правят дуа до вечерта. И ако го посети вечерта, тези меляикета правят дуа за него до сутринта.” (Тирмизи)

2. Да се обърне към къбле.

Хадис: Хузейфе رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Кябето – това ви е къблето за живи и умрели.” (Ебу Дауд)

3. Да му се почистят срамните места от косми. Ако е стар човек и не може сам да се почисти, близките са задължени да му помогнат. Също така трябва да му се изрежат ноктите. Според *имам* Ебу Ханифе да се почистват тези места, след като човекът почине, е силен *мекрух*.

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „*Който не си почиства космите по срамните места повече от четиридесет дена, той се оприличава на немюсюлманите.*”

4. Да се чете Свещения Коран, защото когато се чете Коран, шейтанът бяга надалече и няма възможност да се опитва да отнеме *имана* на човека.

5. Да се напомня на умиращия да каже „*Ля иляхе иллеллах*”! Тези думи трябва да му се напомнят тихо и спокойно, защото умиращият може да се ядоса, ако го насилваме да ги каже, а шейтанът само това чака.

Хадис: Ебу Саид Ел-Худри ﷺ предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Подсказвайте думите „Ля иляхе иллеллах” на умиращите хора, които са на смъртно легло.*” (Муслим)

6. Да се дава вода на умиращия! Пратеника Мухаммед ﷺ веднъж видял шейтана с една стомна вода и го попитал къде отива, а той отговорил, че един мюсюлманин умира и му носи вода, с цел да му отнеме *имана*. Затова е добре да се дава вода на умиращия, за да не направи това шейтана и да отнеме вярата му.

7. В стаята, в която е тежко болният не трябва да има снимки или портрети на одушевени предмети, или пък статуи, защото Пратеника ﷺ казва, че в такива места не влизат *меляикета*.

Начинът, по който душата ще напусне тялото най-много зависи от делата, които е вършил човека. Ако няма много добри дела, трудно някой може да му помогне.

II. Какво се прави, след като душата напусне тялото на човека?

Дали душата е напуснала тялото се установява, когато изчезне дишането, когато спре пулсът, или лицето започне да променя цвета си. Някои пожелтяват (това е добър признак), а други посиняват

(това е лош признак). След като смъртта вече се установи, се правят следните неща:

- 1. Починалият се слага на равно място.** Трябва да му се махне възглавницата, да му се изпънат ръцете и краката, защото за кратко време умрелият се втвърдява.
- 2. Събличат му се дрехите** – да се внимава да не се откриват срамните части.
- 3. Връзват се челюстите** – това се прави с цел да се затвори устата, преди да изстине. За целта се използва кърпа или връзка, с която се обвързва челюстта от под брадата около лицевата част на главата до над темето.
- 4. Затварят се очите на починалия** – всеки човек умира с отворени очи. Някои учени казват, че погледът проследява душата, а други казват, че душата излиза през очите. Ако човек умре и погледът му е наляво – това не е добър признак, ако погледът му е надясно – това е добър признак. Аллах знае най-добре.
- 5. Слага се тежест върху корема му.** Това се прави, за да не се надуе умрелият и за да излязат всички мръсотии преди да започне миенето.

III. Задължения на близките към починалия.

Тези задължения са *фарз* (задължителни) за най-близките, а за останалите мюсюлмани е *фарз кифайе*:

- 1. Да му се направи гусюл (да се изкъпе).**
- 2. Да се завие в кефин.**
- 3. Да му се кланя дженазе намаз.**
- 4. Да се погребете.**

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*За три неща не се закъснява: когато настъпи времето за намаз; когато има дженазе, да не се чака; когато едно момиче стане за женене и има подходящ кандидат.*” (Ахмед и Тирмизи)

Ако починалия има заем, трябва да му се изплати:

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Душата на вярващия е закачена за дълга (заема) му, докато не се изплати.*” (Тирмизи – добър)

Преди да започне миенето, трябва да се намери подходящо място за това и да се стопли вода. Това може да се извърши и в баня, ако е голяма дотолкова, че да има възможност починалият да се сложи в легнало положение и хората да могат да го измият спокойно. Няма разлика в начина на къпането между живия и умрелия човек – процедурата и последователността е една и съща.

Преди миенето трябва да се приготви (нареже) *кефина* – бял плат, в който се увива мъртвецът, след като се изкъпе:

- за мъж, *кефинът* се състои от три парчета плат. Двете от тях са еднакви и са с дължина, колкото е дължината на мъртвеца плюс 50 см. Това е така, за да може да се завържат двата края. Ширината на *кефина* трябва да бъде от 180 см. до 200 см. или в зависимост от това, колко е пълен *мейитинът* (мъртвецът). Третата част се нарича риза, като дължината ѝ трябва да бъде от брадата до под коленете и да бъде от два ката, а ширината – от 150 см. до 180 см. Има и допълнителни парчета плат с дължина 180 см. и широчина 5-6 см., от които трябва да се направят пет връзки, с които да се завърже *кефинът*, а също и около 7-9 парчета с размер 90 см. на 10 см., които служат за почистване на срамните места;

- за жената, *кефинът* се състои от всичко онова, което е при мъжа и още две допълнителни парчета плат. Първото от допълнителните парчета трябва да е с дължина от шията до под глезените на починалата, което се слага отгоре, а второто трябва да е във вид на квадрат и се използва за забрадка.

За децата се използват същите видове кефин.

IV. Измиване на починалия (правене на *гусюл*).

Най-добре е близките да извършат измиването. Ако починалият е мъж, да бъде измит от мъже (брат, син, баща, внук...), а ако е жена – от жени. Това е така, защото близките на починалия

човек биха проявили по-голямо старание в измиването, и ако има някакъв недостатък у мъртвеца – те биха го прикрили.

1. Условия, на които трябва да отговаря този, който ще мие мъртвеца:

а) да е пълнолетен и разумен мюсюлманин;

б) да бъде дискретен – *харам* (забранено) е да говори за недостатъците на починалия;

Хадис: Рафие رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Който измие един мейитин и види недостатък у него, след това си замълчи и го прикрие, Аллах му опрощава четиридесет пъти.*” (Хаким)

в) този, който извършва измиването трябва да избягва да гледа срамните места на починалия.

2. Условия, на които трябва да отговаря починалият, за да бъде измит:

а) да е мюсюлманин;

б) ако е дете, да се е родило живо (дори и една минута да е живяло след раждането)

Хадис: Пратеника на Аллах صلى الله عليه وسلم казва: „*Когато се роди мъртво дете, не му се кланя дженазе и няма право на наследство.*” (Тирмизи)

в) половината или повечето от тялото, включително и главата, да са налице;

г) да не е *шехид* (загинал по време на война).

3. Измиване на починалия.

Измиването трябва да се извърши върху *тенешир* (това е една дъска, върху която трябва да се постави починалият). При мъртвеца може да останат само този, който ще извършва миенето и още един, който да сипва вода и да помага. Срамните места трябва да са покрити, за да не се гледат. В началото, преди да започне самото измиване, се надига горната част на тялото на починалия и се натиска на корема. Това се прави с цел, ако има нещо останало в тялото на човека (от мръсотията), да излезе и след това да се почисти. Този, който мие, е по-добре да бъде от дясната страна на

мъртвеца, а другият от лявата. След това се прави *тахарет* – това е почистване на срамните места от мръсотия, която може да е излезнала от тялото, като това се прави с предварително нарязаните парчета, нечетен брой пъти. После се взема (малък) *абдест* на умрелия, като в устата и носа не се вкарва вода, а само се навлажняват. След това се сипва вода първо на главата, измива се дясната страна, после лявата, обръща се леко на едната страна и се облива гърба с вода. Миенето продължава, като се мокри цялото тяло на починалия, а този, който мие използва гъба и сапун, като го насапуниiswa, а помощникът му сипва вода. След като починалият се изкъпе изцяло, е добре да се изплакне три пъти, като по време на миенето чаршафът, който е върху срамните места, не трябва да се маха, а измиването трябва да става върху него. След като приключи изплакването, се слага сух чаршаф, а мокрият се маха. Така починалият е готов за поставяне в *табута*, на който трябва да е подготвен и сложен кефинът, в който ще се завие починалият.

Това се прави при нормално положение и нормални условия. Но например, ако умрелият е престоял дълго време, без да бъде погребан и тялото му е започнало да се разлага, тогава при това положение му се прави *тейеммум*.

4. Увиване на починалия в кефин.

Завиването на мъртвия в *кефин* е задължително (*ваджиб*), също така парите за *кефина* трябва да са от неговите средства (пари). Въз основа на *хадиса* на Пратеника ﷺ, в който е казал: „...*Завийте го в неговите наметала...!*”, се дава предимство за стойността на *кефина*, преди връщането на дълга, изпълнението на *васиета* (завещанието) и разпределението на *мираса* (наследството). Ако мъртвият няма средства за *кефина*, то те се покриват от близките му, които са били задължени от *шерията* да го издържат, като например баща, дядо, син или внук. Ако и те нямат, тогава тези средства се дават от мюсюлманската каса, а в случай, че няма такава – тези средства, се покриват от мюсюлманин, който е запознат със

състоянието му. Задължение за *кефина* на мъртвия е, да бъде плат, който покрива цялото му тяло.

Мустехаб е *кефинът* на мъжа да е от три бели платна: „*Защото и на Пратеника ﷺ е направен кефин от три бели платна.*” След това се ароматизират с *бахур* и се поставят едно върху друго и измежду тях се слага *ханут* – това е специален ароматизатор за мъртви. След това върху готовите платна се поставя починалия, после високо между бедрата му се поставя силно ароматизирано парче, за да не излиза от него неприятна миризма. *Мустехаб* (желателно) е да се постави миск на очите, ноздрите, устните и ушите на мъртвия, също така и на частите, на които е правил *седжде*. Няма нищо лошо в това, ако се парфюмира и цялото тяло на мъртвия, защото това е правено от някои от *сахабите*.

След това краят на първото платно се връща върху дясната страна на мъртвеца, а другият му край върху лявата страна на мъртвеца. След това по същия начин се завиват и другите две платна, след което се издърпва кърпата, която е покривала срамните места на мъртвеца. След това *кефинът* в краищата се усуква и се завързва с пет или седем връзки, за да не се развият платната. Целта на тези връзки е да предпазят платната да не се развият, а след като мъртвецът се постави в гроба, тези връзки се развързват.

5. Достойнствата и наградата от дженазе намаз.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Който последва едно дженазе, докато се кланя – получава награда (севаб), колкото един кират⁷, и който последва дженазето, докато се погребе – получава два кирата.*” (Всепризнат)

6. Предварителни условия за дженазе намаз:

- а) тези, които ще кланят, да са с *абдест*;
- б) да бъдат обърнати към *къбле*;
- в) да са с покрит *аврет* (срамни места).

7. Фарзове на дженазе намаз:

- а) *нийет* (възнамерение);

7. Един *кират* се равнява на стойност, колкото планината Ухуд.

- б) този, който ще кланя да бъде прав;
в) да се направят четири *текбира*.

8. Начин на кланяне на *дженазе намаз*.

Имамът застава зад *мейитина* по посока на *къбле*, а *джемаатът* образува нечетен брой *сафове* (редици), като от *суннета* е те да са три, но може и повече.

Хадис: Малик ибн Хибейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Когато на *вярващ мейитин* кланят *три сафа дженазе намаз* и *джемаатът* са *мюсюлмани* – на този човек му се *опрощават греховете*.” (Ахмед)

След това се прави *нийет*, взема се *текбир*, като се вдигат ръцете, след което се връзват отпред. Чете се *Субханеке* (може и *Фатиха*), взема се втори *текбир*, без да се вдигат ръцете, след което се чете *Салли* и *Барик*. Взема се трети *текбир*, без да се вдигат ръцете, и се чете *дуа* за *мейитина*, а който не я знае, да моли за опрощението на умрелия. След като се вземе и четвъртият *текбир*, не се казва нищо и се дава *селям*.

От *суннета* е преди да се кланя *дженазе намаз*, да се пита дали *мейитинът* има дълг, защото Пратеника ﷺ не е кланял *дженазе* на длъжник, а се е оттеглял и е казвал на друг да кланя. Не е от *суннета* да се пита дали е бил хубав или лош човекът, защото това се знае най-добре от Аллах. Правилно е да се пита: „Прощавате ли му/й, правите ли му/й *халал*?”

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „Когато човек почине и *четиридесет души* кажат (*свободно, без да ги питат*) и *потвърдят*, че *мейитинът* е бил *добър*, за него става *задължение да влезе в Дженнета*.” (Добър)

Имамът трябва да застане по време на *намаза* срещу гърдите на починалия. Ако починалите са повече от един, може да се кланя *дженазе намаз* едновременно за всички, дори да са мъже и жени, но поотделно е по-добре. Колкото повече *джемаат* има, толкова е по-добре за починалия.

Хадис: Айша رضي الله عنها предава, че Пратеника Мухаммед صلى الله عليه وسلم казва: „Когато един мюсюлманин умре и сто мюсюлманина му кланят дженазе намаз и искат опрощение от Аллах за умрелия, Аллах му опрощава.” (Муслим)

Хадис: Предава ибн Аббас رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато един мюсюлманин умре и четиридесет мюсюлмани, които не правят ширк, му кланят дженазе, Аллах ги освидетелства за него.” (Муслим)

9. Кланяне на дженазе намаз на вече погребан човек (до гроба).

Позволено е, ако някой е отсъствал на погребението на близък човек, когато се върне, да кланя дженазе намаз до гроба му, като това може да стане до един месец след погребението му.

Хадис: Разказва Зейд ибн Сабит رضي الله عنه: „Веднъж излязохме заедно с Пратеника صلى الله عليه وسلم и отидохме при гробищата на Медина, където той صلى الله عليه وسلم видя един пресен гроб и попита чий е този гроб. Отговорих, че това е гробът на еди коя си жена (жената, която е чистела джамията), а той صلى الله عليه وسلم каза: „Защо не ме повикахте на дженазето?” Казах: „Защото ти спеше и не искахме да те събуждаме!” Каза صلى الله عليه وسلم: „Друг път не правете така, защото когато някой от вас умре и аз съм между вас, извикайте ме, защото моя намаз е милост за умрелия!” След това застана до гроба и ние застанахме зад него, като кланяхме дженазе намаз с четири текбира.” (Ахмед, Несаи и ибн Хиббан)

10. Кланяне на дженазе намаз на отсъстващ човек.

Това се прави например, когато близкият на починалия е много далече, в друга страна. Когато човек почине на място, където се предполага, че няма кой да му кланя дженазе намаз (например, починал е сред неверници), е мустехаб (желателно) да се кланя дженазе намаз от разстояние, в отсъствие на починалия. Това може да стане до един месец след смъртта, след което тялото се разлага.

11. Къде може да се кланя дженазе намаз?

Дженазе намаз може да се кланя на открито или до джамия, като е условие пред джемаата да няма гроб, а да бъде само

мъртвецът, като от *суннета* е да бъде на поставка. Позволява се жени да кланят *дженазе намаз*, когато присъстват, но да са зад мъжете, като нямат право да ходят на гробищата.

12. Време за *дженазе намаз*.

Дженазе намаз може да се кланя по всяко време, с изключение на времената, в които е *мекрух* да се кланя *намаз* (при изгрев, залез и когато слънцето е във връхната си точка). *Мекрух* е да се кланя и през нощта, освен при необходимост.

13. Носене на мъртвеца.

Мустехаб (желателно) е *джаназето* да се носи на раменете от четирите страни. Също така е *суннет* при носене на *джаназето* да се бърза, защото Пратеника на Аллах ﷺ е казал: „*Бързайте с джаназето.*”

Позволено е на хората, които следват *джаназето*, да се движат отпред, отзад, отляво и отдясно на *джаназето*, защото всичко това го има в *суннета*. *Мекрух* е (не е желателно) да се сяда преди мъртвият да бъде поставен на земята, защото Пратеника ﷺ е забранил това. Не е желателно (*мекрух* е) *джаназето* да се погребва във времената, за които има забрана от Пратеника ﷺ да се погребва в тях.

Хадис: Укбе ибн Амир رضي الله عنه казва: „Пратеника ﷺ ни забрани в три времена да кланяме намаз и да не погребваме мъртвите – при изгрев слънце, докато не се издигне, когато слънцето е точно в зенита си и докато леко не се наклони, и когато наближи да залязва, докато не залезе.”

14. Полагане на починалия в гроба.

След като мъртвият се занесе при гроба, се поставя близо до него. Ако *мейитина* е жена, в гроба влизат трима близки, които са й *мухрим*⁸, но ако е мъж, няма значение кой ще влезе и ще го положи в гроба. След това мъртвият се полага в гроба, като дясната му страна трябва да бъде обърната в посока към *къбле*, както е показано на снимките. При копаенето на гроба трябва да се даде наклон по

8. Най-близките роднини, като баща, син, брат и т.н.

посока на *къбле*, гробът да бъде дълбок, за да предпази мъртвия от животни и за да не се разнася миризма при разлагането на трупа, да бъде широк около метър, и дълъг, колкото да се постави мъртвецът.

Този, който полага мъртвия в гроба, чете следната *дуа*:
„Бисмиллях ве аля суннети расулюллах”.

Суннет е всеки присъстващ мюсюлманин, след полагането на мъртвия в гроба, да хвърли поне по три лопати пръст. *Суннет* е след заравянето му гробът да бъде висок една педя от повърхността на земята, с формата на камилска гърбица, за да се знае, че това е гроб. След това да се поръси с камъчета, както бе направено с гроба на Пратеника ﷺ и тези камъчета да се поръсят с вода. *Суннет* е да се постави камък на гроба, откъм главата на мъртвия.

Забранява се (*харам* е) гробът да се застроява, над и около него да се поставят скулптури, или снимка с образа на мъртвия или пък да се слага паметна плоча със снимка на мъртвия, освен надпис за разпознаване. Също е забранено (*харам*) да се сяда, стъпва или обляга по гробовете, защото за всички тези неща има забрана от Пратеника ﷺ. Не е желателно в един гроб да се погребват повече от един мъртвец, освен при необходимост. Може да се погребват повече от един човек в един и същи гроб, като между тях трябва да има преграда от пясък, както направи Пратеника ﷺ с убитите по време на битката при Ухуд. Също така е *суннет* да се занесе храна на близките на починалия в деня на погребението. Когато умря Джаферؓ, Пратеника ﷺ каза: *„Пригответе храна за семейството на Джафер, защото те сега са заети (с мъртвия).”*

Не е желателно семейството на покойния да приготвя храна за хората в деня на погребението. *Суннет* е за мъжете да посещават гробищата, за да си вземат поука и да правят *дуа* за мъртвите. Пратеника ﷺ каза: *„Аз ви бях забранил да посещавате гробищата, но сега ги посещавайте, защото те ще ви напомнят за Ахирета (Отвъдния свят).”*

Но на жените е забранено да посещават гробищата, защото те са по-чувствителни и може да не издържат и да започнат да

извършват някои забранени неща, като скубане на коси, късане на дрехи, наричания и др. И вместо да си вземат поука, може да си навредят. Пратеника ﷺ казва: „Проклети да са посетителките на гробищата.”

Мюсюлманите трябва много зорко да внимават да не въздигнат гробовете в култ, защото това деяние е *ширк*.

15. Изказване на съболезнования.

Суннет е мюсюлманинът при изразяване на съболезнование да казва: „*Инне лилляхи ма ехазе уе леху ма еата уе куллю шейин индеху би еджел мусемма. Уесбир уехтесиб.*” Това е забелязано да се казва от Пратеника на Аллах ﷺ при изказване на съболезнования.

При смъртта на даден човек е позволено да се плаче тихо, без глас, и е забранено да се плаче на глас, като се изброяват добрите страни на покойника. Така Пратеника Мухаммед ﷺ плака, когато почина синът му Ибрахим. Траурът за покойния е позволен, като за близките на покойния е позволено да жаят три дена, а на жената е позволено да жали за съпруга си четири месеца и десет дена, а пък ако е бременна, може да жали, докато се роди бебето. Забранено (*харам*) е да се късат дрехите и да се скубят косите. Пратеника ﷺ казва: „*Не е от нас онзи, който се самобичува (при смъртта на негов близък) или си къса дрехите...*”

16. Дейности, които могат да бъдат от полза за покойния:

а) даването на *садака* без за нея да има определено време или ограничения;

б) правене на *дуа* за починалия по всяко време;

в) ако има пропуснат *оруч*, близките могат да го отдължат:

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Когато умре един човек и му е останал оруч, който е када, може близките да говеят в името на Аллах за умрелия.*” (Всепризнат)

г) да се направи *хадж* или *умре* за покойния при условие, че живият е направил това първо за себе си.

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „*Когато умре един човек, делата му се прекъсват, освен от три неща (може да има полза от три*

неща): ако е оставил „трайна садака“, ако е оставил наука, с която да се възползват след смъртта му и ако има добри деца, които да правят дуа за него.”

От този *хадис* се разбира, че най-много полза починалият има от три неща:

д) ако починалият е оставил трайна садака. Под трайна садака се има предвид починалия, докато е бил жив, да е направил например чешма, или мост, или джамия, или път, или друго обществено полезно дело, от което хората ще се възползват и след неговата смърт;

е) ако покойният е оставил наука (ислямска), от която хората да се възползват и след неговата смърт, като книга, брошура, записи на наставления за религията, или пък е научил някого на нещо за Исляма;

ж) ако починалия е оставил след себе си добри деца (синове или дъщери) и те правят *дуа* за родителите си. Под „добри“ се разбира да са добри мюсюлмани.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ОРУЧ

1. Определение – това е вид *ибадет* чрез въздържане от хранене, пиене, полово сношение, въздържане на езика, частите на тялото и дори мисълта от грехове, за времето от пукването на зората (*имсак*) до залеза на слънцето, като това се прави с цел да се спечели задоволството на Аллах.

Оручът е заповядан от Аллах във втората година от преселението на мюсюлманите от Мекка в Медина. Преди да бъде заповядан *оручът*, мюсюлманите са говеели само в деня *Ашура* (десетия ден от месец *Мухаррам*). *Оручът* е *фарз айн*, т.е. задължение за всеки един мюсюлманин, който отговаря на определени условия.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

„О, вярващи, предписано ви е говеенето, както бе предписано и за онези преди вас, за да се побоите!“ (2: 183)

1.2. *Оручът* е четвъртият основен стълб на Исляма.

2. Ползи от *оруча*:

2.1. Полза за земния живот – чрез *оруча* човек изгражда характера си, учи се на съпричастност, солидарност, състрадание и търпение. *Оручът* подобрява здравето на човека.

2.2. Ползи за *Ахирета* – *оручът* е средство за печелене на *севаб* без сметка.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Всички добри дела се увеличават от десет до седемстотин пъти. Казва Аллах: „Освен *оручът*, защото той е за Мен и аз лично ще давам награда за него! Мюсюлманинът оставя страстите си и храната заради Мене!“

За говеещия има две радости:

1) когато разговява по време на *ифтар*.

2) при срещата със своя Господар. „*Миризмата, която излиза от устата на говеещия, е по-добра от миризмата на миск.*” (Всепризнат)

Аллах казва, че *оручът* е само за Него, защото в него не може да има показност.

Хадис: Сехл ибн Саад رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*В Дженнетта има една врата, която се нарича „Райян”. През нея ще влязат тези, които са държали оръч и след като се затвори, никой друг няма да влезне през нея.*” (Всепризнат)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Оръчът е преграда срещу джехеннемския огън.*” (Имам Ахмед)

Хадис: Абдуллах ибн Амр ибн Асс رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*На Кияметския ден оръчът и Коранът ще се застъпят за техните собственици. Оръчът ще каже: „О, Аллах мой, аз го лишавах от храна и сладострастия, позволи ми да го защитавам!”*, а Коранът ще каже: „*Аз го лишавах от сън, позволи ми да го защитавам!*”. И Аллах ще им позволи да го защитават.” (Имам Ахмед)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника Мухаммед صلى الله عليه وسلم казва: „*Който държи един ден оръч заради Аллах, Аллах го отдалечава от джехеннемския огън на разстояние седемдесет години.*” (Бухари и Муслим, Тирмизи, Несай и ибн Мадже)

Хадис: Разказва Кяаб ибн Уджера رضي الله عنه: „*Веднъж Пратеника صلى الله عليه وسلم казал: „Съберете се при мимбера!”* И ние се събрахме. Когато се изкачи на първото стъпало, каза: „*Амин!*”, когато се качи на второто стъпало, каза: „*Амин!*” и когато се качи на третото стъпало, отново каза: „*Амин!*” След като слезе, и го попитахме: „*О, Пратенико на Аллах, чухме нещо от теб, което не сме го чували друг път, (какво означава)?*” Каза صلى الله عليه وسلم: „*Джибриил дойде при мен, когато бях на първото стъпало и каза: „Далече да е от милостта на Аллах този, който доживее до Рамазан и не се възползва да му бъдат опростени греховете от Аллах!*” И аз казах: „*Амин!*”. Когато бях на второто стъпало, каза: „*Далече да е от милостта на Аллах*

този, който чуе твоето име и не ти направи салеват!” Казах: „Амин!”. Когато бях на третото стъпало, каза: „Далече да е от милостта на Аллах този, на когото родителите му (дори единият от тях) достигнат до старост и не се възползва да го вкарат в Дженнета!”. И аз казах: „Амин!”. (Достоверен – Хаким)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато дойде месец Рамазан отварят се дженнетските врати и се затварят джехеннемските врати, а шейтаните се връзват.” (Всепризнат)

ВИДОВЕ ОРУЧ

I. Фарз оруч:

- а) *фарз оруч* в точно определено време – в месец *Рамазан*;
- б) *фарз оруч* в неопределено време: това е оруч, който е *када* – ако някой е пропуснал в *Рамазан* един или повече дни по уважителни причини, той трябва задължително да го нагөөе след *Рамазан*.

II. Оруч-наказание:

- а) наказание от три дни – гөөе се три дни при неизпълнена клетва или грешна клетва, за умишлено убиване на животно по време на *хадж*, когато човек е в *ихрам*;
- б) наказание от десет дни – когато някой е на *хадж*, като с едно пътуване направи *умра* и *хадж*, след което по някаква причина не може да заколи курбан, който му е задължителен – трябва да гөөе десет дни. Три дена се гөөят в Мекка, а останалите вкъщи. Доказателство за това е *сура „Бакара”*, 196;
- в) наказание от шестдесет дни:

- за умишлено и безпричинно разговяване по време на *Рамадан*:

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Веднъж бях с Пратеника на Аллах صلى الله عليه وسلم, при нас дойде един мъж, който каза: „О, Пратенико на Аллах, извърших голям грях (унищожих се).” Пратеника صلى الله عليه وسلم попита: „Какво си направил?”. Мъжът отговори: „Направих сношение с

жена си, а аз съм оручлия и е Рамазан”. Тогава Пратеника ﷺ каза: „*Можеш ли да освободиш един роб?*” Каза: „Не!” След това попита ﷺ: „*Можеш ли да говееш шестдесет дни последователно оруч?*” Каза: „Не!” „*Можеш ли да нахраниш шестдесет бедняци?*” Каза: „Не мога!” Тогава Пратеника ﷺ замълча. След известно време му донесоха голяма кошница с фурми, а той ﷺ попита: „*Къде е човекът, който беше при мен преди малко?*” Човекът стана и каза: „Тук съм, о, Пратенико на Аллах”. Пратеника ﷺ му каза: „*Взemi кошницата и раздай фурмите!*” (фурмите били около 45 кг.) Човекът казал: „О, Пратенико на Аллах, кълна се в Аллах, в моя квартал няма по-беден от мен!”. Тогава Пратеника ﷺ се засмя така, че му се видяха кътните зъби. И каза: „*Тогава нахрани семейството си!*” (Всепризнат)

- при неволно убийство на мюсюлманин – наказанието за това е да се освободи един роб, или да се говее шестдесет дни без прекъсване, или да се нахранят шестдесет човека. А на близките на убития се дава кръвнина (*дия*), като една *дия* се равнява на сто камили. Ако убиецът няма пари, влиза в затвора и работи принудителен труд;

- *зихар* – това е често явление при арабите, за което е споменато в *сура „Маиде”*, 2-4. Когато една жена ядосва своя съпруг системно и той ѝ каже: „От сега нататък си като моята майка”, т.е. възбранява си да спи с нея, както няма право да спи с майка си. Както спането с майка му е *харам*, така и с жена му вече става *харам*, защото това е вид клетва. От този момент нататък, ако иска да си върне жената, трябва да говее шестдесет дни. *Зихар-а* е равностоен на развод.

III. Оруч, който е ваджиб.

Ваджиб оруч е, който се прави при заричане, даване на обет (незир). Например, ако някой се зарече пред Аллах, че ще говее, ако му се осъществи нещо.

IV. Оруч, който е суннет.

Това е *оруч*, който не е задължителен, но Пратеника Мухаммед ﷺ го е правил, като например:

а) шест дена говеене през месец *Шаууал*, който е след месец *Рамадан*:

Хадис: Ебу Еюб رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Който говее в Рамазан и след това говее шест дена в месец Шаууал – все едно е говял цяла година.*” (Муслим, Тирмизи, Ебу Дауд и Ахмед)

Когато човек говее в *Рамазан*, за всеки ден получава десеткратна награда и след като говее още шест дена през месец *Шаууал*, стават общо триста и шестдесет дена, т.е. говял е цяла година;

б) говеене в деня *Арафа* – това е деветият ден от месец *Зилхиджже*, или това е денят преди *Курбан Байрам*, като това не се отнася за хаджиите.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Който говее в деня Арафа, Аллах му опрощава малките грехове за една година назад и за една година напред.*” (Муслим)

в) говеене в деня *Аиура* – това е десетият ден от месец *Мухаррам*, като е *суннет* да се говее или един ден преди деня *Аиуре*, или един ден след него, но по-добре е да се говее трите дена (9, 10 и 11-я ден).

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Който говее в този ден, Аллах му опрощава малките грехове за изминалата година.*” (Муслим и Ебу Дауд);

г) държане на *оруч* всеки понеделник и четвъртък от седмицата: Когато Пратеника на Аллах ﷺ бил попитан защо говее в тези дни, той отговорил: „*В тези дни се представят делата пред Аллах и аз искам да съм *оручлия*.*”

д) всеки месец по три дни – 13, 14, 15-тия ден от всеки лунен месец. Тези дни се наричат „бели дни”, заради пълнолунието.

Хадис: Разказва ибн Месуд رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ държеше *оруч* всеки месец по три дни и казваше: „*Ако иска някой да държи *оруч*, то това са трите дена в месеца – 13, 14, 15-тия.*” (Ебу Дауд и Тирмизи)

е) *оручът* на Дауд رضي الله عنه :

Хадис: Абдуллах ибн Амир رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Най-достойният оруч (който е нафиле), е оручът на Дауд عليه السلام – един ден говееше и един ден не говееше.” Тогава Абдуллах ибн Амир رضي الله عنه: „Аз мога и повече от това, а Пратеника ﷺ казал: „Няма по-добър оруч от оруча на Дауд عليه السلام.” (Всепризнат)

ж) държане на оруч първите осем дни от месец Зилхиджже.

Хадис: Разказва Хафза бинт Умер رضي الله عنه: „Четири неща Пратеника ﷺ никога не ги оставяше: оручът в деня Ашуре; оручът през деветте дни преди Курбан Байрам; оручът от три дни всеки месец; двата рекята суннет на сабах намаз.” (Ахмед и Ебу Дауд)

з) оручът през месец Шабан.

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Пратеника ﷺ държеше най-много оруч (извън Рамазан) през месец Шабан, но не говееше целия месец. Няма друг месец, в който Пратеника ﷺ да е говял целия месец, освен Рамадан, но най-много нафиле оруч държеше в месец Шабан.” (Всепризнат)

V. Дни, в които е мекрух (нежелателно) да се държи оруч.

1. Оруч само в деня петък.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Не избирайте нощта на джумата (четвъртък) за нощен намаз и не правете оруч само в джума, освен ако този ден влиза в някакъв друг оруч!”

2. Да се говее само в деня събота:

Хадис: Предава Абдуллах ибн Бусар رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ казва: „Не дръжете оруч в събота, освен ако не е задължително.” (Сунен)

3. Да се говее само в деня неделя:

Учените правят сравнение въз основа на горния хадис за съботата, защото в неделя християните постят. Мекрух е да се говее само в неделя без причина, или в изброените дни.

4. Да се държи оруч само в деня Ашуре.

В този ден може да се говее само, ако се говее един ден преди това и един ден след това.

5. Мекрух е да се държи непрекъснато оруч – т.е. всеки ден.

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Няма оруч за този, който вечно е държал оруч.*” (Всепризнат)

6. Жената да не прави нафиле оруч, без разрешение на мъжа ѝ, когато той си е вкъщи.

Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Не е позволено на една жена да прави нафиле оруч, когато мъжът ѝ си е вкъщи, без да се допита до него.*” (Всепризнат)

7. Да не се прави два или три дена последователно оруч, без да се яде сутрин (сухур) и вечер (ифтар).

8. Когато някой е пътник и пътуването му е трудно, е мекрух да прави нафиле оруч.

9. Ден на съмнение – тридесетият ден на месец *Шабан* или един ден преди *Рамазан*, когато не се знае със сигурност дали е настъпил *Рамазанът*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Не правете нафиле оруч един или два дни преди Рамазан освен, ако някой от вас няма друг оруч за говеене!*” (Предаден от шестте имами). Под друг оруч за говеене се има предвид *фарз оруч*, който трябва да се отговее до настъпването на месец *Рамазан*.

VI. Оруч, който е харам:

1. В първия ден на *Рамазан Байрам* – това е първият ден на месец *Шеууал* и той е празник за мюсюлманина. В този ден е *харам* да се говее.

2. В първия ден на *Курбан Байрам*, който е четири дена – това са 10, 11, 12 и 13 ден на месец *Зилхиджже*.

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „*Пратеника صلى الله عليه وسلم забрани да се държи оруч в два дена – в първия ден на *Рамазан Байрам* и в първия ден на *Курбан Байрам*.*” (Всепризнат)

Хадис: Пратеника Мухаммед صلى الله عليه وسلم казва: „*Дните на *Мина* са дни за ядене, пиене и споменаване на *Аллах*.*” (Муслим)

3. Харам е оручът на жена, която е в хаиз или нифас.

Според някои учени, ако на един човек лекарите му кажат, че ако говее, наистина има опасност за живота му, тогава *оручът* му е *харам*.

VII. Условия, на които трябва да отговаря човек, за да му бъде *фарз оручът* през месец *Рамазан*:

- 1. Да е мюсюлманин.**
- 2. Да е пълнолетен.**
- 3. Да е разумен (психически здрав).**

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „Калемите са вдигнати (т.е. не са отговорни за делата си) за три групи хора: 1) за малко дете, докато достигне пълнолетие; 2) който не е добре с ума, докато оздравее; 3) човек, който спи, докато се събуди.”

Ако едно дете върши лоши неща и родителите го подстрекават към това, то грехът (вината) поемат родителите или този, който го подстрекава към това, и обратно – имат награда, ако го учат на добро.

4. Да е здрав – ако някой е болен, той не трябва да говее, а да се отдължи, когато оздравее. Същото се отнася и за хора, които поради болест не могат да издържат без храна цял ден. Също така и бременни жени или жени – кърмачки.

5. Да не е пътник.

... فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ...

„А който от вас е болен или на път да се издължи в други дни.”
(2: 184).

За пътник се смята този, който пътува на разстояние минимум 90 км. в едната посока и пътуването му е трудно. Който има намерение да пътува, трябва да яде *сухур* и по време на пътуването, ако изпита нужда от храна, може да разговее.

6. Жената да не е в *хауз* или *нифас* (тогава е *харам* да говее).

- ако например възникне пожар или природно бедствие и човек трябва да се включи в спасителни операции, при това положение, е

позволено да яде и пие, само колкото да се подсили. После този ден се наговява.

- ако се наложи да се дава кръв за спасяване на човешки живот, е позволено да се разговее, след което този ден се наговява.

VIII. Фарзове на оруча:

1. **Нийет** – **възнамерение** – според *имам* Ебу Ханифе *нийетът* трябва да се прави преди *имсак*, а по изключение до преди обед.
2. Да се интересува и знае за времето на заговяване и разговяване.
3. Да се предпазва по време на говеенето от нещата, които провалят *оруча*.

IX. Суннети на оруча:

1. **Ядене на сухур**⁹ - да се яде до последния момент, е от *суннета*.
2. **Разговяване на време** – т.е. още при настъпване времето на *акшам* или при започването на *езана* за този *намаз*.

Хадис: Ебу Зер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Моят уммет*¹⁰ *ще бъде на хайр (добро), докато избързват с ифтара*¹¹ *и закъсняват със сухура.*” (*Имам* Ахмед, добър)

3. **Ифтарът (разговяването) по възможност да бъде с фурма.**

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم разговяваше с прясна *фурма*, ако нямаше прясна – със суха, ако нямаше суха *фурма* – с вода, преди да кланя *акшам намаз*.” (*Муслим*)

4. Ако някой е много гладен – първо да се нахрани и след това да кланя.
5. Да се прави *дуа* преди разговяване.

Хадис: Абдуллах ибн Амру رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Дуата на говеещия, преди да разговее, не се връща от Аллах.*” (*ибн* Мадже, достоверен)

Дуата се прави 10-15 минути преди да се разговее.

6. Да се дава *ифтар* на друг говеещ, ако има възможност за това.

9. Закуска преди *имсак* (пукването на зората).

10. Общност.

11. Храната, с която се разговява след залеза на слънцето.

Хадис: Зейд ибн Халид رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който даде нещо за разговяване на говеец, получава награда, колкото на говеещия, без да се намали от наградата на говеещия.” (Достоверен)

7. Да се предпазват органите на тялото от харам.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който не остави лошите думи и лошите навици, то Аллах няма нужда от това, той да изостави храната и пиетието си.” (Бухари)

8. Кланянето на намаза таравих.

По времето на Пратеника на Аллах صلى الله عليه وسلم хората са кланяли този намаз само четири нощи и то по осем *реката*. През останалите нощи Пратеника صلى الله عليه وسلم не излязъл да кланя, защото се събирали много хора и се опасявал таравих намаз да не бъде възприет за фарз намаз.

Хадис: Разказват Айша رضي الله عنها и Ебу Зер رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم кланяше таравих намаз с джемаат 23-та, 25-та и 27-мата нощ на месец Рамадан и след това прекрати, страхувайки се да не стане фарз за мюсюлманите, като кланяше по осем *реката*.” (Всепризнат)

По-късно, по времето на Умер رضي الله عنه мюсюлманите започнали да кланят по двадесет *реката* с единомушното съгласие на всички *сахоби*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Придържайте се към моя суннет и суннета на четиримата праведни халифи.” (Ебу Дауд и Тирмизи, достоверен)

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Намазът през нощта се кланя два по два *реката* и когато видиш, че приближава сабах намаз – кланяй витир намаз!” (Муттефекун алейхи)

9. Достойнството на последните десет нощи от месец Рамазан.

а) нощта Кадр.

Последните десет нощи от месец *Рамазан* са най-достойните нощи от цялата година. Това е така, защото в тези нощи е нощта *Кадр*, която е по-превъзходна от 1000 месеца. Много от редовите

мюсюлмани смятат, че тя е 27-та нощ на *Рамазан*, но ислямските учени са на мнение, че тя е скрита в последните 10 нощи на този месец, или по-конкретно в последните 10 нечетни нощи от месец *Рамазан*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който прави *ибадет* в нощта *Кадр* с вяра и очакване на награда от Аллах – на него му се опрощават всички минали (малки) грехове.” (Всепризнат)

Хадис: Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Търсете нощта *Кадр* в последните десет нощи на месец *Рамазан*!” (Ахмед, Несаи и Хаким)

Хадис: Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Търсете нощта *Кадр* в последните десет нечетни нощи на месец *Рамазан*!” (Бухари)

10. Правене на *итикяф*.¹²

Хадис: Разказва Айша رضي الله عنها: „Пратеника صلى الله عليه وسلم престояваше в джамията, с цел *итикяф* в последните десет денонощия на месец *Рамазан*, откакто се преместихме в Медина, докато си замина от света.” (Всепризнат)

Итикяфът е от суннета на Пратеника صلى الله عليه وسلم и се прави с цел човек да се откъсне от ежедневието си, и да се отдаде на *ибадет*, като трябва да отговаря на следните условия:

- 1) Да е в джамия, където се прави петкратен намаз.
- 2) Да не се занимава с нищо друго, освен с *ибадет* (обожаване на Аллах, *насихат*, четене на Коран или *зикр*).
- 3) Да не излиза от джамията, освен при силна необходимост – колкото по-рядко излиза, толкова по-добре. *Итикяф* може да се прави и извън Свещения месец, ако се възнамери това.

Х. Неща, които са *мекрух* по време на *оруч*:

1. Вкусването или дъвченето на нещо, без никаква нужда. Ако жена готви храна за много хора, ѝ е позволено да вкуси от храната, без да

12. Престояване в джамията за определен период от време през месец *Рамазан* с цел *ибадет*. Това се прави в последните десет нощи от свещения месец в джамия, където се кланя по пет пъти намаз, и се отнася само за мъжете, а жените могат да правят *итикяф* къщи.

поглъща, за да разбере вкуса, или пък майка с малко дете да храни детето си чрез надъвкване на храната.

2. Пипане, докосване, ухажване между съпрузите.

3. Да се мирише парфюм или силна миризма, или парата от ястието, което се готви.

XI. Дейности, които развалят *оруча*:

1. Полово сношение.

2. Умишлено консумиране на храна или питие, както и пушене. Ако не е умишлено – не разваля.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Този, който готвее и яде или пие след забравяне, то да прекрати веднага, когато се сети, и да си довърши *оруча*, защото Аллах го е нахранил и напоил” (Всепризнат).

Когато се консумира умишлено храна или се пие, или пуши, *оручът* се проваля и трябва да се наговее.

3. Умишлено достигане до еякулация (излизане на семенна течност от половия орган). Ако това се случи по време на сън – *оручът* не се разваля.

4. Изтичане на голямо количество кръв или преливане на кръв. Ако изтичането на кръв е в малко количество, не проваля *оруча*.

5. Слагането на подхранваща инжекция – ако е наложително да се сложи инжекция и тя не е подхранваща организма – *оручът* не се проваля, но някои учени казват, че независимо каква е инжекцията, е по-добре този ден да се отговее.

6. Умишлено повръщане – ако човек, повърне без да иска, не се проваля *оручът*.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който повърне, без да иска, не трябва да наговява *оруча*, а който повърне нарочно – да го наговее (ден за ден).” (Есхабу сунен)

7. Пушене, дъвчене или смъркане на нещо през носа.

8. Идване на *хауз* или *нифаз* при жените.

От изброените до тук неща, които провалят *оруча*, първите две от тях, ако са предизвикани умишлено, се изисква да се говеят

шестдесет дена без прекъсване като наказание, и още един ден за наговяване.

ХII. Кефарет – откупване на пропуснат *оруч*.

1. *Кефарет* от шестдесет дни *оруч* или да се нахранят шестдесет човека: това се налага при умишлено провален *оруч*, поради умишлено полово сношение или ядене и пиене през деня в *Рамазан*, без уважителна причина.

2. *Кефарет* чрез нахранване на един беден човек:

- когато възрастен човек, поради някаква причина не държи *оруч* и не може да го отгвее, трябва всяка вечер да нахранва по един човек;

- неизлечимо болен: ако някой е бил дълго време болен и е предполагал, че няма да оздравее, дава този вид откуп. Но след време, ако оздравее, той трябва да наговее този *оруч*.

Хадис: Предават Ебу Хурейра رضي الله عنه и Айша رضي الله عنها, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато някой умре и му е останал *оруч*, за него може да говеят неговите близки.” (Всепризнат)

ХIII. *Фитра*¹³ – това е задължение за всеки един мюсюлманин.

В края на месец *Рамазан*, главата на всяко мюсюлманско семейство, трябва да раздаде за всеки един член от неговото семейство по една *фитра*!

Хадис: Разказва Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه: „Заповяда ни Пратеника صلى الله عليه وسلم да даваме *фитра* в *Рамазан*, за всеки човек по една *саа*¹⁴ от *фурми* или една *саа* от *жито* за всеки мюсюлманин – свободен или роб, мъж или жена, малък или голям, без изключение.” (Всепризнат)

Най-добре е да се даде брашно, защото това е основна и трайна хранителна стока, да бъде минимум два килограма. Според *имам* Ебу Ханифе може да се даде *фитра* в пари на стойността на хранителния продукт. *Фитра* могат да получат тези, които

13. Количество храна или сума пари, които се дават от всеки мюсюлманин преди *Рамазан Байрам* или в края на *Рамазан* на бедните мюсюлмани. Храната, която се дава, трябва да е от основните трайни храни, а количеството ѝ да е около 2 кг.

14. Мярка за обем, която е равна на 2,040 кг. (два килограма и четиридесет грама).

получават и *зекят*. Най-добре е да се даде *фитра* преди *Байрамския намаз* или един-два дни преди това.

XIV. Двата големи празника на мюсюлманите – *Рамазан Байрам* и *Курбан Байрам*.

Според *имам* Ебу Ханифе е *ваджиб* да се кланят намазите на тези празници и след това да се празнува. *Суннет* е за *намаза* да се отиде в джамията с *гусюл абдест*, с най-хубавите дрехи, с които разполага човек, да използва парфюм. Добре е да се отиде преди *сабах намаз*.

1. Отслужване на *Байрам намаз*:

- а) прави се *нийет* – възнамерение;
- б) взема се *ифтитах текбир* и се учи: *Субханеке*;
- в) вземат се три последователни *текбира* и се чете *сура Фатиха* и още една *сура* или *айет* от Корана;
- г) отива се на *рукю* и *седжде*, след което се кланя и вторият *рекат* с *Фатиха* и *сура* или *айет*;
- д) преди да се отиде на *рукю* се вземат три последователни *текбира*, а на четвъртия се отива на *рукю* и *намазът* се довършва;
- е) след *намаза* *имамът* прави празнично *хутбе*.

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ МИЛОСТИНЯТА ЗЕКЯТ

1. Определение: раздаване на определена част от богатството (имуществото), което притежават богатите на определени групи от хора, при определени условия, с цел *ибадет*.

... وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ ...

„И да отслужват молитвата, и да дават милостинята зекят!“ (98: 5)

Зекятът е заповядан през втората година от Хиджра и е третата основа на Исляма, а който го отрича, е неверник.

2. Мъдростта от зекята:

2.1. Предпазване богатството на богатите от изчезване (унищожение): който даде *зекята* на богатството си, той го пречиства, защото Аллах е казал, че 2,5% от богатството на богатите, е за бедните хора. Например, когато на едно дръвче на есен му окапят листата, овощаря му подрязва клоните, за да може напролет да даде повече плод.

2.2. Подпомагане на бедните, като по този начин се засилва връзката между богати и бедни, и се премахва завистта. Когато богатите си дадат *зекята* на бедните, те получават тяхната обич, а богатите също обичат бедните, защото чрез тях печелят *севаб*.¹⁵ Веднъж един беден човек минал покрай нивата на богат човек и отправил *дуа* към Аллах: „О, Аллах, увеличи богатството на този човек, защото и аз имам дял от него!“

2.3. Чрез *зекята* се пречиства богатството, а богатият се предпазва от скъперничество.

Който откаже да даде милостинята *зекят*, но не я отрича, изпада в огромен грях и има признаци на скъперник.

Хадис: Пратеника Мухаммед ﷺ казва: „На онзи, на когото Аллах е дарил богатство, а не е изплатил милостинята зекят, в Деня на възкресението ще му се покаже огромна змия с два зъба, която ще се увие около шията му, ще го захване за двата края на

15. Награди за отвъдния живот.

устата и ще казва: „Аз съм твоят имот. Аз съм твоето съкровище.” (Бухари)

За скъперниците Аллах казва:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ
سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

„И да не смятат скъперниците, че благодатта, която Аллах им е дал, е добро за тях! Не, тя е зло за тях. В Деня на възкресението ще им бъде надяната на врата онова, за което се скъпяха. На Аллах е наследството на небесата и на земята. Сведущ е Аллах за вашите дела.” (3: 180)

Хадис: Предава ибн Умер رضي الله عنه, че Пратеника на Аллах ﷺ казва: „Онези, които лишават своите имоти от милостията зекят, ще бъдат лишени от дъжд. Ако не беше добитъкът – нямаше да има дъжд за тях.” (ибн Мадже)

3. Условия, на които трябва да отговаря мюсюлманинът, за да му е задължение да дава зекят.

3.1. Да е мюсюлманин.

3.2. Да е свободен човек.

3.3. Да притежава определена имуществена стойност (*нисаб*¹⁶) над основните потребности, без които човек не може да преживява, като дрехи, жилище, транспорт и др.

3.4. Да е изминала една година от придобиването на имуществото.

3.5. Да не е длъжник (да няма дългове).

Когато един човек е дал заем на друг, и тези пари са над границата на *нисаба*, те са на собственика им, т.е. на този, който ги е дал, и съответно *зекятът* се дава от него (собственикът), а този, който ги ползва, не дава *зекят* на тези пари, защото те не са негови, въпреки че временно ги ползва.

16. Количество имущество, притежателят на което се счита за богат.

4. Имушество, на което трябва да се дава зекят:

4.1. Пари, злато и сребро, диаманти, рубини, и други скъпоценности:

- *нисабът* за златото е 86 гр. Ако някой притежава над тази стойност злато, той е задължен да даде *зекят*, ако го притежава в продължение на една година. Това се отнася и за пари или други ценности, равняващи се на тази сума.

4.2. Търговски стоки, независимо какви са те, но трябва да са придобити от *халал* (по законен начин). Това, което е *харам*, не става за *зекят*. Задължителната милостиня *зекят* за тях е 2.5% от стойността им.

Забележка: Количеството, което се дава за зекят е 2,5 % от имушеството. Това се отнася за т. 4. 1. и т. 4. 2.

4.3. Животни: за животните се дава специален *зекят* и то от тези, които стават за *курбан* – камили, едър рогат добитък, овце и кози:

а) камили – на пет камили за *зекят* се дава една овца, на десет – две овце, на петнадесет – три овце, на двадесет – четири овце, от двадесет и пет до тридесет – се дава една малка камила;

б) крави и биволи – за тези животни *зекятът* се дава от същия вид. *Нисабът* при тях е тридесет животни. Ако са от тридесет до четиридесет – дава се едно теле, навършило една година. От четиридесет до петдесет и девет – се дава теле, навършило две години;

в) овце и кози – *нисабът* за тях е четиридесет броя и повече. От четиридесет до сто и двадесет овце се дава една средна овца.

За да се даде *зекят* от тези видове животни, трябва половината или повечето време да са на паша. Ако са на ясли или в обор и разходите са много, тогава не се дава *зекят* от самите животни, а ако са за продан, се смятат за търговска стока и се дава *зекят* от пари.

4.4. Трайни зърнени култури – пшеница, боб, ръж, ечемик, фъстъци и др. *Зекятът* за тях се дава веднага след беритбата (прибирането на реколтата), и той е 5%, ако културите са напоявани, и 10%, ако не са напоявани. А *нисабът* е 600 кг.

5. Групи от хора, на които трябва да се даде зекят:

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبِهِمْ وَفِي الرِّقَابِ
وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَآبِنِ السَّبِيلِ ۖ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾

„Милостинята зекят е за бедните и за нуждаещите се, и за онези, които я събират, и за приобщаването на сърцата [към Исляма], и за [откуп на] робите, и за длъжниците, и за тези по пътя на Аллах, и за пътника [в неволя] - задължение е от Аллах. Аллах е Всезнаец, Премъдър!“ (9: 60)

- 5.1. Много беден (*фукара*) – мюсюлманин, който не притежава нищо и живее в бедност, изнемогва.
- 5.2. Беден човек (*мискин*) – който има някакви средства, но едва му стигат за храна.
- 5.3. Определени хора, които събират *зекята* (това се отнася за мюсюлманските държави).
- 5.4. За приобщаване към Исляма – *зекят*, който се дава на хора (не мюсюлмани), които са се насочили към Исляма или са новоприели религията.
- 5.5. За освобождаване на роби, които са мюсюлмани.
- 5.6. Даване на *зекят* за изплащане на дълг, т.е. на хора, които са длъжници, но са задължнели по причина на болест или друго, а не поради нещо, което е *харам* (например, от хазарт).
- 5.7. Даване на *зекят* за *джихад* – при война, в името на Аллах, за подпомагане на войската. Може да се даде и на хора, които призовават към Исляма.
- 5.8. Пътник, който е изпаднал в нужда и няма с какво да се прибере в родното си място. На такъв човек може да му се даде *зекят*, колкото да се прибере вкъщи.

* Когато *зекятът* е в малко количество, може да се даде и на един човек, а ако е в голямо количество, да се разпредели на повече хора.

6. Ползите от милостинята *зекят*.

Даването на *зекият* пречиства душата и освобождава човека от скъперничеството и алчността, пречиства имота, увеличава вярата на раба, става причина за спечелване задоволството на Аллах.

* Най-добре е *зекият* да се даде на роднини и съседи, ако има нуждаещи се от тях, но да не са от хората, които сме длъжни да издържаме, като майка, баща или хора от едно семейство да си дават едни на други *зекията*. Също така, докато в населеното място има нуждаещи се, не е редно да се изнася *зекият* извън него.

РАЗДЕЛ ПЕТИ

ПОКЛОНЕНИЕТО-ХАДЖ

Когато някой реши да извърши поклонението *хадж*, най-напред трябва да се запознае с начина на извършване на процедурите на *хаджа*.

1. Определение: вид *ибадет* към Аллах, който се извършва при Свещения дом Кябе и се състои в изпълнение на определени действия, в точно определени дни от годината.

... وَبِاللَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا^{١٧} وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ

الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

„...И дълг на хората към Аллах е поклонението Хадж при Дома - за онзи, който може да отиде, а който откаже - Аллах не се нуждае от световите.“ (3: 97)

Хадис: Пратеника ﷺ казва: „О, хора, Аллах предписа за вас като задължително поклонението хадж. Извършвайте го!“ (Муслим)

2. Условия, на които трябва да отговаря човек, за да му бъде задължение извършването на хадж:

2.1. Да е мюсюлманин.

2.2. Да е пълнолетен.

2.3. Да е здрав и пътят до Мекка да е безопасен.

2.4. Да е богат – да има средства да отиде и когато отиде на *хадж* за времето, през което ще отсъства, неговото семейство да не изнемогва.

2.5. За жените има и още едно условие – те трябва да бъдат придружавани от мъж, който им е *мухрим*.¹⁷

* **Всеки, който отговаря на тези условия, т.е. има възможността да отиде на *хадж* и не го направи, ще бъде отговорен пред Аллах.**

17. Мъж, за когото според Исляма жената няма право да встъпва в брак и могат да пътуват заедно.

3. Видове хадж:

3.1. *Мутаметтиан* – *умра* и *хадж*, извършени с едно пътуване.

3.2. *Ифрад* – това е само *хадж*, без *умра*¹⁸. Когато хаджията е на *микат*¹⁹, облича *ихрам*²⁰ и прави *нийет* (възнамерение) за *хадж* с думите: „*Леббейке хаджетен*” и след това извършва *таваф*²¹ и *сай*²² и остава в *ихрама* си до началото на *хаджа*. За този вид *хадж* не е задължително хаджията да има *Курбан*.

3.3. *Киран* – това е *хадж* и *умра*, които са свързани, т.е. без да се освобождава от *ихрам*. Този вид *хадж* се прави от тези, които имат със себе си *Курбан*. Когато хаджията стигне *микат*, прави *нийет* с думите: „*Леббейке хаджетен ве умратен*”.

4. Фарзове на Хаджа:

4.1. Обличане на *ихрам* и правене на *нийет*.

4.2. Пребиваване на местността *Арафат*.

4.3. *Таваф* на *хаджа* (*ифада*).

4.4. *Сай* между хълмовете *Сафа* и *Меруа*.

*** Ако някой от хаджиите не извърши дори и един от фарзовете – хаджът му е невалиден.**

5. Ваджибите на хаджа:

5.1. Обличането на *ихрам* и *нийетът* да става на *микат*.

5.2. Престояване на *Арафат* до залез слънце.

5.3. Престояване в местността *Музделифе* до сутринта, с изключение на жени и много възрастни хора, на които е позволено да тръгнат след полунощ.

5.4. Нощуване на *Мина* през 10-ия, 11-ия и 12-ия ден от месец *Зулхиджже*.

18. Посещение на Свещена Мекка и изпълнение на определени *ибадети* извън дните за *хадж*.

19. Място – граница, където се прави възнамерение за *хадж* (*умра*) и се облича *ихрам*.

20. Две бели парчета плат, които се обличат от хаджиите (мъжете).

21. Седем обиколки на Свещения Дом *Кяба*.

22. Седем обхода между двата хълма *Сафа* и *Маруа*.

5.5. Хвърляне на камъчета на 10-ия, 11-ия и 12-ия ден от месец *Зулхиджже*, на определените за целта места (*Джемарати*).

5.6. Обръсване или подстригване на косата на *Байрам* (10-ия ден от месец *Зулхиджже*), след хвърляне на камъчетата.

5.7. Прощален *таваф* преди заминаване (*тавафул веда*).

* **Който не извърши нещо от седемте *ваджиба*, той трябва да заколи *курбан* за това, че не го е извършил.**

* **Жена, която е в месечен цикъл, извършва всички процедури, освен *таваф* и *намаз*. Тя извършва *тавафа*, след като се очисти.**

6. Дейности, които са забранени да се извършват от хаджията, когато е облякъл *ихрам*:

а) парфюмиране;

б) рязане на нокти или косми, независимо откъде;

в) покриване на главата с каквото и да е, освен чадър, (не се отнася за жените);

г) убиване на животни (лов);

д) полов контакт и всякаква полова близост;

е) сключване на брак (*никях*);

ж) обличане на шити дрехи за мъжете (не се отнася за жените);

з) чупенето на клони, късането на листа и друго от растенията или дърветата на Мекка, *Мина* и *Музделифе*.

7. Разяснение как се извършва най-предпочитания *хадж* – *Мутеметтиан*:

7.1. Когато се стигне до мястото, наречено *микат*, което е определено за обличане на дрехите за *хадж* (*ихрам*), хаджията извършва следните неща:

- изкъпва се, изрязва си ноктите и обезкосмява срамните места и под мишниците;

- облича двете парчета плат, наречени *ихрам* (за мъжете), а жените си остават с дрехите, с които ходят обикновено;

- после всеки хаджия прави *нийет*, като казва: „*Леббейке умратен мутаметтиан биха илель хадж*”;

- след това хаджията вече е в *ихрам* и не може да извършва допълнителните забрани, споменати по-горе, а казва думите: „*Леббейкеллахумме леббейк, леббейке ля шерикелеке леббейк, иннелъхамде ве ниамете леке вел мулък ля шерикелек*”. Тези думи ги повтаря, докато стигне в Мекка.

7.2. След като стигне в *Месджидил Харам*, прави седем обиколки около Кябето в посоката, показана на снимката, като началото на всяка обиколка започва от черния камък или черната линия на земята и завършва пак там. След това се кланя два *режата намаз* зад Мястото на Ибрахим (*Мекам Ибрахим*). Този намаз да е за поздрав на джамията. После отива на *Сафа* и прави така наречения *Сай*. Започва от *Сафа* и завършва на *Маруа*, като се правят седем обхода на това разстояние. От *Сафа* до *Маруа* се смята за един обход, от *Маруа* до *Сафа* – втори, и така до седем. Следващата стъпка е хаджията да си подстриже или обръсне косата, а жените да отрежат около 2 см от косата. И с това приключва *умрата*, след което *ихрамът* може да се свали и да се облекат други дрехи, и вече отпадат забраните, които са по време на *ихрам*.

7.3. Осмият ден на месец *Зулхиджже*:

Този ден се казва *йевмут-тервийе*. След като изгрее слънцето на този ден, хаджията облича отново *ихрама* от мястото, където се намира в Мекка, като прави *ниййет* с думите: „*Леббейке хаджетен*” и с това възнамерява да изпълни процедурите на *хаджа* като казва: „*Леббейкеллахумме леббейк, леббейке ля шерикелеке леббейк, иннелъ-хамде ве ни’амете леке вел мулък ля шерикелек!*”

Тези думи се произнасят от хаджиите до десетия ден на месец *Зулхиджже*, докато хвърлят седем камъчета на определеното място. След това хаджията отива на местността *Мина*, като остава там до сутринта на следващия ден, като кланя обедната, следобедната, вечерната, нощната молитва и на следващия ден сутрешната молитва *намаз*. *Намазите (фарз)*, които са по четири *режата*, се съкращават на два, а *суннетите* не се кланят, освен на *сабах* и *саятул-випр*.

7.4. Деветият ден от месец *Зулхиджже*:

След като отслужи *сабах намаз* и слънцето изгрее, хаджиите тръгват за местността *Арафат*. Там, във времето на обедната молитва, кланят с *джемаат* обедният намаз и след нов *икамет*, кланят и следобедният намаз по два *реката*. Когато влезнат в очертанятия на *Арафат*, всеки трябва да се увери, че е в границите ѝ, а не извън местността, защото, ако не е в очертанятията на *Арафат*, *хаджът* е невалиден. Там се стои до вечерта, докато слънцето залезе, като през това време се прави много *дуа*, *зикр* (споменаване на Аллах) и не се излиза оттам, докато не залезе слънцето. Когато слънцето залезе, хаджиите тръгват за местността *Музделифе* и *Мина*. При пристигането в *Музделифе*, кланят вечерната молитва (*акшам* – 3 *реката*) и веднага след нов *икамет* кланят нощната молитва (*ятсъ*) само два *реката*, след което хаджиите могат да си почиват или да правят индивидуален *ибадет*.

7.5. Десетият ден на месец *Зулхиджже*:

Този ден е *Курбан Байрам*. След като влезе времето за *сабах* намаз, хаджиите го отслужват, като кланят *намаза* цялостно (2 *реката суннет* и 2 *реката фарз*). Преди да изгрее слънцето, се тръгва за *Мина*. Когато пристигнат там, се хвърлят седем камъчета на така нареченото място *Джемратул Акаба*. Камъчетата се хвърлят от хаджиите едно след друго, като при всяко хвърляне се казва *Аллаху Екбер*. После се колят *курбаните*. Който заколи *курбан*, е желателно да яде малко от месото му, а останалото да се раздаде на бедните. След това подстригва косата си или си бръсне главата, а жените отрязват около 2 сантиметра от косите си. След това вече може да се свали *ихрамът* и да се облекат ежедневните дрехи, като се позволява всичко, което е било забранено по време на *ихрам*, с изключение на полов контакт. Освобождаването от *ихрам* започва с извършването най-малко на две от следните три неща: хвърляне на камъчетата, подстригване на косата или *таваф*. После хаджиите отиват в Мекка и правят *таваф* около Кябето (*таваф ифада*). След това кланят два *реката* намаз зад *Маками Ибрахим* (Мястото на Ибрахим) и после извършват обхода *Сай* между хълмовете *Сафа* и

Маруа. След това се освобождават от всички забранени по време на *ихрама* дела. Връщат се на *Мина* и там пребивават през останалите дни и нощи от *хаджа*.

7.6. Единадесетият ден от месец *Зулхиджже*:

Докато са в местността *Мина* хаджиите отслужват само *фарзовете* на петкратната молитва *намаз*. Тези, които са по четири *реката*, се съкращават на два, а останалите (*сабах* и *акшам намаз*) се кланят, както обикновено. Всеки *намаз* се кланя във времето му, с *джемаат*. След обедната молитва се хвърлят по седем камъчета на трите *Джемарати*. След хвърлянето на камъчетата, се прави *дуа*. И през този ден се остава на *Мина*.

7.7. Дванадесетият ден от месец *Зулхиджже*:

През този ден се извършва същото, което се е правило през предишния ден. Който бърза, е позволено да си тръгне още този ден, но това трябва да го стори преди залеза на слънцето и да отиде в Мекка, за да направи прощален *таваф*, след което може да приключи с *хаджа*.

7.8. Тринадесетият ден от месец *Зулхиджже*:

Ако и през този ден хаджията е останал на *Мина*, трябва да се извършат същите процедури като в предишните два дни. След което се отива в Мекка. Преди тръгване от Мекка, трябва да се направи *таваф Веда* (прощален *таваф*) и след него може да се отпътува. Жените, които са в месечен цикъл, не може да правят *таваф*. Ако са направили *Тавафул-Ифада* и след това им е дошъл цикълът, от тях отпада задължението да правят *Тавафул-Веда* и ако желаят могат да си тръгнат. Но ако не са направили задължителния *Тавафул-Ифада*, те трябва задължително да изчакат, докато им свърши *хайзът*, да се изкъпят и да направят *тавафа*.

8. Поведение по време на пътуването за хадж и умре.

8.1. Всеки мюсюлманин да бъде искрен в намерението си. То трябва да бъде единствено в името на Аллах, така че при всяко едно положение да възнамерява приближаване към задоволството на Аллах.

8.2. Да се стреми да изпълнява всички повели от Аллах, като кланяне на *намаза* навреме и с *джемаат*. Също така да наставлява спътниците си към позволеното и да възбранява забраненото и неприличното. Да ги призовава към Аллах с добър подход и мъдрост.

8.3. Да се въздържа от одумване, клюки, обиди, мошеничество и други провинения.

8.4. Да проявява добри нравствени качества. Да помага на изпадналите в нужда, също така да не скъперничи.

8.5. Да е търпелив при лошо отношение към него и да извинява хората.

8.6. Да споменава често Пратеника ﷺ, като прави *салеват*.

8.7. На местата, където има големи задръствания, да е търпелив, да не се блъска и да помага на слабите хора.

8.8. Да се допитва до учените хора за всяко нещо, което не му е ясно, относно *хаджа* и религията.

9. Посещение на Медина и джамията на Пратеника ﷺ

Желателно е, който отива на *хадж* или *умра*, да посети гр. Медина, и джамията на Пратеника Мухаммед ﷺ, защото *намазът* в тази джамия е 1000 пъти по-превъзходен, от колкото във всички останали джамии, с изключение на *Месджид-и Харам* в Мекка, в който *намазът* е по-превъзходен със 100 000 пъти. Когато се влезне в *Месджид-и Небеви* в Медина, първо се отслужват два *ракята намаз* за поздрав на джамията, ако не е време за намаз, който е *фарз* и след това се отива при гроба на Пратеника Мухаммед ﷺ, като се прави *селям* на Пратеника ﷺ, на Ебу Бекр رضي الله عنه и Умер رضي الله عنه, и ако иска след това да прави *дуа*, да се обърне към *къбле*, и да моли Аллах, а не Пратеника ﷺ. Други места, които е желателно да се посетят в Медина, това са *Месджид-и Куба*, местността *Ухуд* и гробищата, в които са погребани много от *сахабите* (*Бакиа*).

РАЗДЕЛ ШЕСТИ

КУРБАН

I. Определение: жертвено животно, което се коли в името на Аллах.

1. Видове курбан (жертвоприношение).

1.1. *Хедий* – курбан, който се коли от хаджиите на местността *Мина* в близост до Мекка.

1.2. *Удхийе* – курбан, който се коли от мюсюлманите по време на празника *Курбан Байрам*;

1.3. *Акика* – курбан, който се коли на новородено. Този вид курбан е *суннет*.

1.4. *Незир* – заречен курбан: когато някой се зарече и обещае, че ще заколи курбан, ако му се случи определено нещо, *ваджиб* е да го направи, като няма право да яде от месото, а трябва да раздаде целия курбан.

1.5. *Садака* – доброволен курбан, който се коли в името на Аллах.

2. Курбанът, който се коли на Курбан Байрам.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَخِّرْ ﴿٢﴾

„Кланяй (Курбан Байрам намаз) за твоя Господар и коли Курбан!”
(108: 2)

Хадис: Айша رضي الله عنها предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Най-доброто (обичано от Аллах) дело на Курбан Байрам е коленето на курбан, а той (курбанът) ще дойде на Кияметския ден с рогата си, копитата и вълната си, а Аллах ще приеме курбана, преди да е паднала кръвта на земята.” (Тирмизи и Хаким – добър)

Хадис: Разказва Енес رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم заколи на Курбан Байрам два големи вакли коча с рога, видях го как сложи крака си на хълбоците на животното и каза: „Бисмиллях, Аллаху екбер!” и ги заколи със собствената си ръка.” (Всепризнат)

В друго предание се казва, че е възнамерил единият курбан да е за него и семейството му, а другият за тези, които не са имали възможност да заколят. При коленето на курбана, краката на животното трябва да са обърнати към *къбле* и да е легнало на лявата

страна, а опашката да е надясно, като коленето да става с дясната ръка.

*** Коленето на курбан е ваджиб.**

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който има възможност да заколи курбан и не го направи, той да не приближава джамията ни!“ (Ибн Мадже)

3. Условия, на които трябва да отговаря човек, за да му бъде задължение коленето на курбан:

- а) да бъде мюсюлманин;
- б) да бъде заможен – това означава да има пари в излишък, с които да купи курбан, и след това семейството му да не изнемогна. Курбанът се коли за *берекет*, с цел приближаване към Аллах;
- в) да си бъде в населеното място, да не е пътник;
- г) един курбан е достатъчен за едно семейство (тези, които се хранят на една трапеза), като задължение е на главата на семейството да заколи курбана и от това цялото семейство печели *севаб*. Ако членовете на семейството са богати, всеки поотделно може да заколи курбан, но ако заколят само един, то задължението е изпълнено.

4. Животни, които стават за курбан.

4.1. За курбан стават само три вида животни, които са споменати в Свещения Коран под името *Бехиметул ен'ам*:

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِّنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ

„И за всяка общност отредихме жертвоприношение, за да споменават името на Аллах над животно от добитъка (бехиметул енам), който Той им е дал.“ (22: 34)

а) *бехиметул ен'ам* – това са три вида животни, които стават за курбан:

- камила;
- едър рогат добитък (говеда, крави, биволи...);
- овце и кози (независимо дали са мъжки или женски).

5. Условия, на които трябва да отговаря курбанът:

5.1. Възрастова граница:

- овца (коч) – да бъде най-малко на една година, може и агне на шест месеца, но да е на ръст, колкото възрастна овца;

- коза – едногодишна (яре не става).

- крава (теле) – като телето трябва да е най-малко на две години. Под тази възраст не става за *курбан*.

- камила – най-малко пет годишна.

*** Животните, които са под посочените по-горе възрастови граници не стават за *курбан*, освен за *садака курбан*. Едно животно от камилите и говедата става за седем *курбана*.**

5.2. Да няма недостатъци:

Хадис: Берае ибн Азиб رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Четири вида недостатъци, ако ги има в едно животно, то не може да стане за *курбан*: 1) да е сляпо с едното око (или двете); 2) да е куцо; 3) да е явно болно; 4) да е много слабо.” (Ахмед и Есхабу сунен)

Според *имам* Ебу Ханифе животни, които имат следните недостатъци, не стават за *курбан*:

- сляпо, куцо, слабо или видимо болно животно;

- животно, на което му липсват повече от половината зъби;

- животно без уши или отрязани повече от половината;

- животно, на което му е отрязано вимето и не може да се дои;

- животно, на което му е отрязана повече от половината или цялата опашка;

- животно, което яде изпражнения – такова животно е чисто и може да се използва за месо, но не и за *курбан*.

*** Животни с много малки недостатъци могат да станат за *курбан*.**

5.3. Животни с недостатъци, в следствие на които са *мекрух*, но могат да станат за *курбан*:

- с нарязано или надупчено ухо;

- с отрязана до 1/3 част от опашката;

- *мекрух* е да се дои животно, определено за *курбан*;

- *мекрух* е да се язди, впряга или стриже животното, шом е определено за *курбан*;

- ако *курбанът* получи недостатък впоследствие и собственикът е беден, може да го използва за *курбан*, но ако е богат, е по-добре да купи нов.

6. Суннети за този, който ще коли курбан:

6.1. Да прави много *ибадет* – като *хадж*, *намаз*, *оруч* и др.

6.2. Да не реже ноктите си и да не скубе косми от тялото си, от началото на месец *Зулхиджже* до заколването на *курбана*.

Хадис: Умму Селеме رضي الله عنها предава, че Пратеника ﷺ казва: „Собственикът на *курбана*, като види месечината на месец *Зулхиджже*, да не реже ноктите си и да не маха косми от тялото си, докато не заколи *курбана!*” (Муслим)

Хадис: Разказва Джабир رضي الله عنه: „Бяхме с Пратеника ﷺ на Худейбия и заклахме крави – за по седем *курбана*, и камили – за по седем *курбана*.” (Ебу Дауд и Тирмизи)

Ако някой има седем членно семейство и заколи за *курбан* крава, се счита, че всеки е заколил *курбан*, но намеренията трябва на всички да са за един и същи вид *курбан*.

7. Време за колене на курбана.

Според *имам* Ебу Ханифе времето за колене на *курбана* започва от края на *Байрамския намаз* и продължава до преди *акшам* на третия ден.

Хадис: Берае ибн Азиб رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „На *Байрам сутринта* първото нещо, което ще направим, е да кланяме намаза, а след това ще се върнем вкъщи и ще заколим *курбаните*. Който постъпи така, е спазил суннета, а който заколи преди това, е заклал животно за месо за семейството си и не е изпълнил нищо от суннета.” (Всепризнат)

Най-добре е *курбанът* да се заколи първия ден, след това наградата намалява, освен при необходимост, като е силен *мекрух* да се коли нощем.

8. Начин на колене на курбана:

- 8.1. Най-сваб е курбанът да се заколи от собственика.
- 8.2. Суннет е да се наточи добре ножа преди колене.
- 8.3. Животното да се изведе спокойно, без да се ругае, бие, влачи и т.н.
- 8.3. Желателно е да се направи яма, където да изтича кръвта, за да не се разлива.
- 8.4. След като животното се отведе до мястото за колене, то трябва да легне на лявата страна, а краката да сочат *къбле*. След това се връзват трите крака, а задният десен остава свободен. Желателно е животното да не вижда ножа.
- 8.5. Преди да се заколи, да се каже: *Бисмиллях, Аллаху екбер!* – това е задължително (*фарз*).
- 8.6. Суннет е да се чете *дуа*: Сура *Ен'ам*: 79 и 162-163 *айет*. След това се казва: *Аллахумме хаза минке ве лек* (О, Аллах, това е от Теб и за Теб) и се коли.
- 8.7. Желателно е собственика на *курбана* да присъства при коленето, ако е упълномоощил друг да коли.
- 8.8. *Шериатско* заколване – трябва да се отрежат поне три от четири неща: 1) хранопроводът; 2) дихателната тръба; 3) едната или двете кръвоносни вени, които хранват мозъка.

9. Разпределение на месото.

Курбанът се разпределя на три части при нормално положение.

Хадис: Разказва ибн Аббас رضي الله عنه: „*Когато Пратеника ﷺ заколи Курбана, разпредели месото на три части: 1/3 остави за семейството си; 1/3 раздаде на съседите и 1/3 подари на близките и роднините си.*” (Ебу Муса Ел – Асфхани)

Това е суннет и не е задължително да се разпредели точно по този начин. Ако семейството е бедно, може да остави за себе си целия *курбан*, но ако е богато е по-добре да раздаде целия *курбан*. Желателно е месото от *курбана* да се дарява само на мюсюлмани, също така може да се сготви и да се нагостят близките.

* Изискванията за *хедий курбан* са същите като за *курбан удхийе*, с единствената разлика, че първият се коли от хаджиите на местността *Мина*.

10. *Курбан акика* (*курбан за новородено*).

Коленето на *курбан акика* (за новородено) е *суннет*.

Хадис: Семура ибн Джундуб رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Желателно е на всяко новородено да му се заколи акика курбан на седмия ден от раждането, да му се сложи име и да му се обръсне главата.“ (Ахмед и Есхабу сунен)

Видовете животни за *акика* са същите, както и за *удхийе курбан* – това, което се отнася за *удхийе* важи и за *акика курбан*.

1. Време за колене – това се прави на седмия ден от раждането на детето, ако не може на седмия, тогава на четиринадесетия, ако тогава не може – когато има възможност.
2. Желателно е да се заколи от бащата, като се каже: *Аллахумме минке ве леке акикату ан.....* (споменава се името на детето). След това се казва *Бисмиллях, Аллахуекбер* и се коли.
3. Месото се разпределя, както при *удхийе*.
4. Даване име на новородено.

Когато се роди дете, *суннет* е да се чете *езан* в дясното ухо на бебето, след което да се спомене три пъти името на детето. Това се прави по посока на *къбле*. От *суннета* е да се обрязват децата, но не на първия или седмия ден, за да не се оприличаваме с евреите. Според *имам* Ебу Ханифе този *суннет* е останал от Ибрахим رضي الله عنه.

Хадис: Разказва Ебу Рафия رضي الله عنه: „Когато се роди Хасен, Пратеника ﷺ му прочете *езан* на ухото.“ (Ебу Дауд, Гирмизи и Ахмед)

На седмия ден от раждането са *суннет* три неща:

- 1) Да се даде име на бебето.
- 2) Да се заколи *акика курбан*.
- 3) Да му се обръсне главата, а обрязването е *суннет* да се прави след седмия ден.

Хадис: Разказва Ебу Рафия رضي الله عنه: „Когато се роди Хусейн, Пратеника صلى الله عليه وسلم каза на Фатиме رضي الله عنها: „Обръсни главата на бебето и раздай садака в сребро, колкото тежи косата на бебето!” (Бейхаки и Ахмед)

11. Незир курбан – обещан (заречен) курбан.

Например, ако някой се зарече и обещае на глас: „Ако стане това и това, ще заколя курбан!” Тогава, на зареклия се става *ваджиб* да изпълни обещанието си. Заричането не е желателно и не се обича от Аллах, независимо за какво е.

Относно животните, каквото важи за *удхийе*, се отнася и за *незир курбан*, с изключение на това, че при *незир курбан* се раздава целият курбан и собственикът и неговото семейство нямат право да ядат от него.

12. Курбан, който е садака.

Този вид курбан може да се коли по всяко време и по всякакъв *шериятски* повод. Също може да се заколи и за починал, защото наградата от *садаката* е от полза за умрелия. На *Курбан Байрам* не е задължително да се коли за починал освен, ако е купил курбан и е починал след това, тогава близките го колят за него.

13. Байрам намаз.

*Текбирите*²³ на *Курбан Байрам* започват от *сабах* на деня *Арафа*²⁴ и продължават до *икиндия* на четвъртия ден на *Байрам*. От *суннета* е всеки сам за себе си да ги прави по веднъж, след всеки *фарз* намаз.

Хадис: Разказва Бурейда رضي الله عنه: „Пратеникът صلى الله عليه وسلم не тръгваше за *Рамазан Байрам*, докато не хапнеше (*фурми*) и не ядеше на *Курбан Байрам*, докато не се върнеше от *джамията*.” (Тирмизи и Ибн Мадже)

В предание от Ахмед се казва: „...докато се върнеше и ядеше от курбана.”

23. *Текбир* са думите: „Аллахуекбер, Аллахуекбер! Ля иляхе иллеллаху веллахуекбер! Аллахуекбер ве лилляхил хамд!”

24. Местност, близо до град Мекка, където се събират хаджиите в деветия ден на месец *Зулхиджже*.

МУАМЕЛЯТ

РАЗДЕЛ СЕДМИ

НИКЯХ (БРАК)

1. Определение: встъпване в *шериятски* брак, с всички права и задължения, които произтичат от брака.

فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَتِلْثًا وَرُبْعًا فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿٣﴾

„Встъпвайте в брак с онези от жените, които харесвате - две и три, и четири! А ако ви е страх, че няма да сте справедливи - с една или с [пленнички], владени от десницата ви!” (4: 3)

Хадис: Абдуллах ибн Месуд رضي الله عنه предава, че Пратеника на Аллах ﷺ казва: „О, младежи, който от вас има възможност, нека се ожени, защото това предпазва половите органи и погледа от харам. А който няма възможност, нека голее, защото оручът е преграда за вас.” (Всепризнат)

По принцип женитбата е *суннет* от нашия Пратеник ﷺ и от всички предишни пратеници, но понякога може да има и следните разпоредби:

2. Никях, който е фарз (задължителен).

Когато един човек има възможност (финансова и физическа) за женитба и е сигурен, че ако не се ожени, ще попадне в *зина* (прелюбодеяние), трябва да се ожени.

* Когато една причина пречи да се изпълни даден *фарз*, то е *фарз* самата причина да се отстрани, или ако е условие, е *фарз* да се изпълни. Например, *фарз* е да се пазим от *зина*, но единственият начин да се предпазим е женитбата, тогава тя става *фарз*, ако отговаря на определените условия.

3. Никях, който е мекрух (нежелателен).

Когато човек прикрива някой свой съществен недостатък и се страхува, че може да нанесе физическа, финансова, морална или

психическа вреда на жената или нейната чест, не е желателно да се жени. Това важи тогава, когато човек не е сигурен, че ще може да изпълнява основните си съпружески задължения. Бедността не е пречка, защото Аллах казва:

... إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ...

„Ако са бедни, Аллах ще ги направи богати.“ (24: 32)

4. Никях, който е харам (забранен).

Никяхът става харам тогава, когато човек е сигурен, че ще нанесе някаква вреда на жената, или когато го прави с такава цел (например, не е физически годен и жената не знае за този недостатък).

5. Подробности, относно никяха и избор на съпруга:

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Един мъж се жени за жена, поради четири причини:

1) Заради богатството ѝ.

2) Заради рода (известността) ѝ.

3) Заради красотата ѝ.

4) Заради вярата ѝ. Изберете вярата, за да не съжбявате!”

(Всепризнат)

Хадис: Абдуллах ибн Амр رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Не се женете за една жена само заради красотата ѝ, защото може да ви навреди. И не се женете заради богатството ѝ, защото може да ви се възгордява, а се женете заради вярата ѝ, та дори да е черна робиня, която е по-добра от първите две!” (Бейхаки)

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه попитал Пратеника صلى الله عليه وسلم: „Коя жена е най-добра?”. Каза: „Тази, която когато мъжа ѝ я погледне, се усмихва и го радва, и когато ѝ заповяда нещо, се подчинява, и която пази честта си, достойнството си, имуществото – своето и на мъжа ѝ.” (Ахмед и Несаи)

6. Дейности, които се правят преди никяха:

6.1. Мъжът да предложи на момичето и то да приеме.

6.2. Уговорка между двамата младоженци с цел женитба и двамата да са съгласни. *Харам* е да се предлага женитба на сгодено момиче.

7. Условия на годежа:

7.1. Момичето и момчето да не са *мухрим* (да не са от тези, които нямат право да се женят по между си според *шерията*)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّن نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِّنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَن تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٤٢﴾

„Под възбрана за вас са майките ви, дъщерите ви, сестрите ви, лелите ви, вуйните ви, дъщерите на брата и дъщерите на сестрата ви, и жените, които са ви кърмили, и сестрите ви по кърмене, и майките на жените ви, и заварените под ваша опека дъщери на жените ви, с които сте влезли [в съпружество], а ако не сте влезли - не е прегрешение за вас; и съпругите на синовете ви, които са ваша плът; и да съберете две сестри, освен което е било. Аллах е Опрощаващ, Милосърден!“ (4: 23)

Един мъж няма право да се жени за следните жени:

А) Жени, които винаги са *мухрим*:

- а) майка, баба;
- б) дъщеря или внучка;
- в) сестра (кръвна);
- г) леля – сестра на бащата или сестра на майката;
- д) дъщеря на брата или на сестрата;
- е) млечна майка – дойка;
- ж) всички роднини на млечната майка, описани по-горе;
- з) майката на съпругата;
- и) дъщеря на втора жена (заварена дъщеря);
- й) снаха – жена на синът или внукът;
- к) жена на бащата – мащеха.

Б) Жени, които временно са *мухрим*, т.е. те са *мухрим*, докато мъжът е женен за тази жена:

л) сестра на съпругата – балдъза;

м) сестра на майката на съпругата;

н) сестра на бащата на съпругата.

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه: „Пратеника صلى الله عليه وسلم забрани на мъжете да събират една жена и леля ѝ по бащина и майчина линия.” (Всепризнат)

Същото се отнася и за жените, като се смени половата принадлежност на лицата от списъка, без последните три (които временно са *мухрим*).

7.2. Да не е заета:

а) да не е сгодена или омъжена:

Хадис: Предава ибн Умер رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Никой от вас да не подбива цените при търговия и да не пристъпва към годеж с момиче, което е сгодено!*” (Муслим)

б) да не е в период на изчакване според Исляма (*‘идде*). Това означава, че когато мъжът на една жена почине, тя няма право да се жени за друг четири месеца и десет дни, като това се прави с цел да се установи дали е бременна. А след развод този период е три месечни цикъла;

в) да не е разведен три пъти – когато някой мъж се е развеждал с една и съща жена три пъти, той няма право да се жени за нея освен, ако тя се ожени за друг и след това се разведе с него.

7.3. Единият или двамата младоженци да не са в *ихрам* за *хадж* или *умра*.

7.4. Кандидатите за женитба да не са езичници – мюсюлманин може да се ожени за еврейка или християнка при условие, че жената стане мюсюлманка, обратното е невалидно.

8. Сгодяване:

8.1. Момчето изпраща вест на момичето, че я харесва и иска да се ожени за нея, като това става по няколко начина:

- а) момчето да каже на родителя или настойника на момичето за намеренията си;
- б) да се изпрати жена, която е близка на момичето и да я попита за мнението ѝ (допуска се и момичето да изпрати човек при момчето и да му съобщи, че го харесва).

Ако е налице съгласие, те трябва да се срещнат, защото Пратеника ﷺ никога не е позволявал брак, без момчето и момичето да се срещнат и видят. Срещата трябва да се осъществи, като при тях е необходимо да има човек, който е *мухрим* на момичето, но да се уединяват сами е *харам*. Според Исляма кандидатът за женитба има право да види лицето, ръцете до китките и краката до глезените на момичето, а жената, която е упълномощена от момчето, има право да огледа момичето и да я разпитва по-подробно. Ако и след срещата двамата са съгласни да се сгодят, то годежът е в сила. Хубаво е момчето да даде на момичето подарък в знак на сериозните си намерения.

9. Права и задължения, които произтичат от годежа:

След годежа момчето няма никакви права над момичето освен, че има право да сключи *никях* с момичето, като се ползва с предимство пред други кандидати. То няма право да остава насаме с момичето, без присъствието на *мухрим* от нейна страна. Момичето няма право да извършва годеж или да се омъжи за друг, преди да информира момчето, че се отказва от него. След годежа всеки има право да се откаже, без никакви последствия.

10. Условия, на които трябва да отговаря *никяхът*:

10.1 Предварителни условия:

- а) момчето и момичето да са налице;
- б) да са на възраст, в която могат да различават доброто от лошото, но по-добре е да са пълнолетни според *шерията*;
- в) да са психически здрави;
- г) да има взаимно съгласие;

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Съгласието на жена (омъжвана и разведена) се взема с думи, а за девствена – мълчанието е знак на съгласие.” (Всепризнат)

д) и двамата младоженци да са здрави и да не са болни от заразна болест;

г) да не са *мухрим* един на друг.

10.2. Условия по време на *никях*:

а) да има свидетели – двама мъже, които да отговарят на следните условия: да са мюсюлмани, пълнолетни според *шерията*, да са психически здрави, да са свободни, да присъстват на самата церемония и да чуют съгласието на младоженците;

б) да е налице настойник на жената – *вели*. Жената трябва да има настойник (мъж), който да я представлява по време на *никяха*, като най-добре е да бъде бащата, след това този, който е упълномощен от бащата – дядо, брат. Настойникът трябва да бъде мюсюлманин, пълнолетен, разумен и свободен – жена не може да бъде настойник – *вели*;

в) определяне за *мехр* (задължителна плата от страна на мъжа към жената), който може да се даде в пари или имущество, или нещо, което има стойност. Дава се по време на *никяха*, но при затруднение, може да се отложи за по-късно, ако двете страни се споразумеят за това, но трябва да се определи срок на плащане, защото това е дълг на мъжа към жената, както е казал Аллах:

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَتِهِنَّ مَحَلَّةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ﴿٤﴾



„И давайте на жените задължителната плата от сърце! А ако ви отстъпят нещо от него, яжте го със здраве и охота!” (4: 4)



За *мехр* няма определена минимална и максимална граница.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Най-добрият *мехр* е най-лесният и за двамата.” (Тирмизи)

Ако един от двамата съпрузи почине, например мъжът и той не е изплатил *мехр*, той се плаща от богатството му. А ако почине жената и на нея не е изплатен *мехр*-а, той се дава на нейните

наследници. *Мехр* е лично право на жената и никой няма право на претенции към него. Единствено тя има право да се разпорежда с него. По време на *никяха* могат да се поставят условия, които не са в противоречие с религията и да се впишат в документа за *никях*, след което е задължение да се изпълнят.

Хадис: Айша  предава, че Пратеника  казва: „Поставянето на каквито и да са условия, които са в противоречие с Корана, са невалидни, та дори да са сто условия.” (Всепризнат)

Хадис: Укбе ибн Амир  предава, че Пратеника  казва: „От най-важните условия, които трябва да се изпълняват, това са условията, поставени по време на *никях*.” (Всепризнат)

Ако има поставени условия, които са в противоречие с религията, те се отхвърлят.

11. Начин на сключване на *никях*:

Този, който ще пише *никяха*, трябва предварително да оповести младоженците за всички условия, преди и по време на *никяха* и те да бъдат спазвани.

11.1. Този, който ще пише *никяха*, трябва да отговаря на следните условия: да бъде мъж, мюсюлманин, пълнолетен, разумен и свободен, и да има право да извършва тази дейност.

След като установи, че всички условия са налице, извършителят на *никяха* пита кой ще е настойник на жената и кои ще са официалните свидетели, след което ги записва в документа за *никях*. После отива заедно с *велята* (настойникът на жената) при младоженката и ѝ задава два въпроса: 1) „Съгласна ли си да се омъжиш за еди кого си?”, 2) „Упълномощаваш ли този човек (назовава името му) да те представлява по време на *никяха*?”. И ако тя е съгласна се връщат при мъжете, които трябва да са отделно от жените. После се пита момчето дали е съгласно да се ожени за момичето, като се споменава името ѝ. След това се дава думата на двете страни да се споразумеят (да определят) *мехр* и условията, ако има такива. Всичко се вписва в документа за *никях* и всеки от

участниците (официалните свидетели и младоженецът) се разписва срещу името си.

После настойникът на жената трябва да каже на глас: „Давам моята дъщеря (споменава името ѝ) за съпруга на еди кого си”, а младоженецът трябва да каже: „Приемам (името на момичето) за моя законна съпруга”. От *суннета* е да се направи *дуа* за младоженците, като се четат три *айета* от *хутбето* и *насихат*. Накрая този, който извършва *никяха* казва: „В името на Аллах, ви обявявам за законен съпруг и съпруга, с всички права и задължения, които произтичат от *шерията*”.

12. Видове *никях*, които са забранени от Исляма:

12.1. Всеки един *никях*, който не отговаря на *шерията* или са нарушени условията, или едно от условията, е невалиден.

12.2. Временен *никях* – това е *никях* за определено време, например няколко дена, месец, година – в началото е бил позволен, но по-късно Пратеника ﷺ го е забранил:

Хадис: Разказва Али رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ забрани временния *никях* и *магарешкото месо*.” (Муслим)

Хадис: Себура Ел-Джухани رضي الله عنه предава, че чул Пратеника ﷺ да казва по време на завземането на Мекка: „О, хора, аз ви бях разрешил временния брак, но Аллах вече го забрани до Киямет.” (Муслим)

12.3. *Никях* с размяна – това означава две семейства да си разменят децата, т.е. някой да даде дъщеря си и в замяна да вземе за сина си сестрата на момчето, на което дава дъщеря си, без да се дава *мехр*. Това се отнася само тогава, когато това се извършва по едно и също време и не се дава *мехр*, а за *мехр* считат момичето:

Хадис: Разказва Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه: „Пратеника ﷺ забрани *никяха* с размяна, без да се дава *мехр*.” (Всепризнат)

12.4. *Никях* с жена, с която мъжът е развеждан три пъти.

12.5. *Никях* с пет жени едновременно.

12.6. *Никях* между друговедец и мюсюлманка.

13. Права и задължения, произтичащи от *никяха*:

13.1. Права и задължения на мъжа към жената:

а) веднага след *никяха*, съпрузите имат право да консумират брака си и да имат полова близост по всяко време, освен когато жената е в месечен цикъл или в следродилно положение, защото в тези случаи е забранено;

б) да осигури прехрана, облекло и жилище на съпругата (съпругите) си. (Жената според *шерията* не трябва да работи, а мъжът е длъжен да осигурява прехраната ѝ, но ако тя желае това и мъжът ѝ е съгласен може да работи там, където работят само жени и няма условия за опорочаване);

в) да запознае жена си с основите на Исляма и да следи за спазването им;

г) мъжът е длъжен да се отнася добре с жена си, да не я бие и тормози без причина за това, да не я обижда и злепоставя пред хората.

13.2. Задължения на жената към съпруга:

а) да се подчинява на съпруга си винаги, когато заповедта му не противоречи на религията;

б) жената е длъжна да се грижи за уюта в дома, за възпитанието на децата, да пази честта си, достойнството си и имуществото на съпруга си;

в) няма право да излиза без разрешението на съпруга си и да прави нафиле оръч без неговото позволение.

13.3. Общи права и задължения: всеки един от съпрузите има право на наследство, ако другият почине.

14. Развод (разтрогване на *никях*):

В Исляма правото на развод е в ръцете на мъжа, а жената не може сама да се разведе, докато мъжът може сам да се разведе, без ничия помощ, без свидетели и *имам*. Разводът е позволен в Исляма, но е ненавиждан от Аллах.

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „*Най-неприятното нещо от халала при Аллах, е разводът.*” (Ебу Дауд)

Хадис: Сеубан رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Ако една жена поиска от мъжа си развод без основателна причина за това, тя няма да усети мириса на Дженнета.“ (Есхабу сунен)

Разводът е крайна мярка и към него се пристъпва, когато са приложени всички предварителни мерки, които са споменати в следния аят:

... وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ فَإِنَّ

أَطَعَنَكُمُ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

„А онези, от чието непокорство се страхувате, увещавайте, [после] се отдръпнете от тях в постелите и [ако трябва] ги удрайте! А покорят ли ви се, не търсете средство против тях! Аллах е Всевишен, Превелик” (4: 34)

14.1. Как се постъпва при неразбирателство:

- а) съпругът трябва да поясни на жената за *шериятските* разпоредби, относно нейните действия, като я съветва да се страхува от Аллах;
- б) предупреждава я;
- в) обръща ѝ гръб в леглото за няколко нощи;
- г) разделяне на леглата в същата стая;
- д) отделяне в друга стая;
- е) леко удране – с цел предупреждаване, а не нараняване;
- ж) обръщане към близките ѝ с цел да ѝ въздействат и да му съдействат.

Ако тези мерки не помогнат, се пристъпва към развод.

15. Видове развод:

15.1. Желателен развод – ако например жената има лош език, лош характер и мъжа ѝ не може да я търпи, а поведението на жената му го подтиква към *харам*.

15.2. Нежелателен развод – когато мъжът няма основателна причина да обвинява жената и да иска развод.

15.3. Задължителен развод – ако продължава бракът, при който има опасност мъжът да изпадне в *харам* (грехове).

15.4 *Харам* развод (развод, който е забранен) – мъжът да се разведе без причина. В този случай мъжът няма право да си я върне повторно. *Харам* е и разводът, когато жената е в *хайз* или *нифас*.

Хадис: Разказва Умер رضي الله عنه: „Абдуллах се разведе с жена си, а тя беше в *хайз* и аз казах това на Пратеника صلى الله عليه وسلم, който каза: „*Заповядай му да си я върне и да я задържа, докато се изчисти. След това, когато ѝ дойде хайзът и се изчисти, може да се разведе, преди да я докосва (с цел сношение).*” (Ахмед и Нисаи)

Поуки от *хадиса*: Когато се развежда, жената трябва да бъде чиста от *хайз* и *нифас* и да не я е докосвал след очистването.

16. Условия на развода:

16.1. Да има основателна причина за това и да са взети всички предварителни мерки, които споменахме по-горе.

16.2. Разводът да е в чист период – когато съпрузите не са правили сношение.

16.3. Мъжът да каже веднъж ясно и категорично, че се развежда с жена си.

17. Връщане на жената след развода:

17.1. Когато един мъж се разведе с жена си за първи път, може да я върне до третия месец без *никях*, защото през това време жената няма право да се омъжва за друг, а мъжът е длъжен да я издържа. След изтичане на третия месец може да си я върне само с нов *никях*.

17.2. Ако се е развел веднъж и си я върне за втори път, мъжът има същите права като при първия път.

17.3 След третото развеждане мъжът няма право над жената, въпреки че през това време тя е в период на изчакване. И ако мъжът иска да си я върне, то тя трябва да се омъжи за друг и той да спи с нея, след което да се разведат и чак тогава може съпругът ѝ да си я върне чрез нов *никях*. Това е споменато в Свещения Коран (2: 230). Мъжът може да се ожени веднага след развода за друга жена, но жената няма право да се омъжи, докато не отmine периодът ѝ на изчакване. Не е позволено на мъж да се жени за жена, която е разведена три пъти от един мъж, само за да я направи *халал* на предишния ѝ съпруг.

РАЗДЕЛ ОСМИ

МИРАС (НАСЛЕДСТВО)

1. **Определение** за *мирас*, или още се нарича *фараид* – означава разпределянето на всички материални неща, които оставя след себе си човек, след като почине, на всички, които имат право на наследство.

За съжаление, по тази тема се знае твърде малко и от там не се спазват *шериятските* правила при разпределението на имуществото на даден човек след неговата смърт, и от там се получават много спорове, проблеми и т.н. Аллах е Най-Справедливият и за това е заповядал на мюсюлманите да са справедливи. Когато един човек е жив и има деца, той трябва да бъде справедлив към тях, и когато дава или подарява нещо на едно от тях, трябва да даде и на другите, защото в противен случай между децата се появява вражда и омраза и причина за това е родителя, който не е бил справедлив между тях.

Хадис: Разказва Нуаман ибн Бешир رضي الله عنه, че баща му отишъл заедно с него при Пратеника صلى الله عليه وسلم, и му казал: „Подарих на този си син един роб. Пратеника صلى الله عليه وسلم казал: „Имаш ли и други деца?“ Бешир казал: „Да, имам.“ Пратеника صلى الله عليه وسلم казал: „На другите подари ли същото?“ Бешир казал: „Не.“ Пратеника صلى الله عليه وسلم казал: „А искаш ли всичките ти деца да те уважават?“ Бешир казал: „Да, о, Пратенико на Аллах.“ Тогава Пратеника صلى الله عليه وسلم казал: „Бойте се от Аллах и бъдете справедливи между децата си! Или върни подаръка си, или не ме прави свидетел на несправедливост!“ (Всепризнат)

2. **Васиет** (завещание) – това е нещо, което един човек е заръчал устно или писмено да се извърши след неговата смърт. По принцип, всеки един мюсюманин трябва да има завещание, особено когато има взаимоотношения с други хора, т.е. има да дава на някой нещо, или пък има да взема.

Условия на завещанието:

а) да е за нещо, позволено от *шерията*. Ако човек завещае след неговата смърт наследниците му да направят нещо, което е забранено

от *шерията*, то това завещание е невалидно, и тези които го изпълняват се товарят с грях;

б) да е до една трета от неговото имущество, което оставя след смъртта си. Човек има право да прави завещание, възлизащо на не повече от 1/3 от неговото имущество – на хора, организации и др. извън преките наследници, защото двете трети са за преките наследници;

в) завещанието да не се отнася за пряк наследник, защото наследството за преките наследници е разпределено от Аллах в Свещения Коран – сура „Нуса” – 11 и 12 айет).

Хадис: Предава се от *Есхабул Мегази*, че Пратеника ﷺ казва: „Не се завещава на наследник.” (Имам Ахмед, Ебу Давуд и Тирмизи)

г) не е желателно, когато човек има дългове към други хора, или към Аллах и може сам да си ги изплати докато е жив, да оставя завещание на наследниците си да му ги изплатят след неговата смърт, освен при невъзможност.

3. **Терике** (имуществото, което човек оставя след неговата смърт).

Когато един човек почине, всичко което остава след него, като пари, земя, имоти, сгради и др. се нарича *терике*, и с него се постъпва по следния начин:

а) най-напред от *терике* се отделят средства за погребението като *кефин*, копаене на гроб и др.;

б) след това, ако има дългове, които се знаят, се издължават от *терике*;

в) после, ако има завещание, което отговаря на гореспоменатите условия, се изпълнява от *терике*;

г) накрая, което остане от *терике*, се разпределя от наследниците по точно определен начин, който ще обясним по-долу.

4. За да има разпределение на наследство (*мирас*), трябва да са налице следните условия:

а) да има починал (*мейит*), който наистина е починал, или е обявен за такъв, като например човек, който се е изгубил много дълго време, или

е обявен за безследно изчезнал, и след като вече няма надежда да е жив се обявява за умрял;

б) да има живи наследници, между които да се разпределя наследството;

в) да има имущество (*терике*), което да се разпределя;

г) да няма причина, която да лишава някой от наследниците, от правото му на наследство.

5. Причини, които лишавават от наследство:

а) робство – ако някой е роб и не е свободен, то той няма право на наследство;

б) ако мъртвият е убит от някой роднина умишлено, то убица няма право на наследство;

в) ако наследника е друговерец, той няма право на наследство.

Хадис: Усама ибн Зейд رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Не може мюсюманинът да бъде наследник на неверник, и неверникът на мюсюманин.” (Ебу Давуд, Тирмизи, Несаи и ибн Мадже)

6. Разпределяне на наследството:

Както споменахме по-горе, наследството е разпределено от Аллах, Който казва:

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ ^ع فَإِن كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ^ط وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ^ع وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِن لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ^ع فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ ^ع مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ^ط لِأَبَائِكُمْ وَأُمَّتِكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمَ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ ^ط إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٥١﴾ * وَلِكُلِّ نِصْفٌ مَّا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ ^ع فَإِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلِكُلِّ الرُّبْعِ مِمَّا تَرَكَ ^ع مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ^ع وَلَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِن لَّمْ

يَكُنْ لَكُمْ وَاَلِدٌ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَاَلِدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِّنْ بَعْدِ وَصِيَّةِ
 تَوْصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِن كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلِالَةً أَوْ امْرَأَةً وَوَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ
 وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ فَإِن كَانُوا أَكْثَرَ مِن ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِّنْ بَعْدِ
 وَصِيَّةِ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ

„Повелява ви Аллах за вашите деца: за мъжкото е дял, колкото за две женски. А ако са повече от две жени, за тях са две третини от оставеното. А ако е една, за нея е половината. А за родителите му, за всеки един от тях, е шестината от оставеното, ако е имал дете. А ако не е имал дете и го наследят родителите му, за майка му е третината. А ако е имал братя, за майка му е шестината след завещание, завещано от него, или дълг. Предписание от Аллах! Не знаете кой ви е по-близък по изгода, бащите или синовете ви. Аллах е всезнаещ, премъдър. За вас е половината от онова, което са оставили съпругите ви, ако не са имали дете. А ако са имали дете, за вас е четвъртината от онова, което са оставили след завещание, завещано от тях, или дълг. А за съпругите е четвъртината от онова, което сте оставили, ако не сте имали дете. А ако сте имали дете, за тях е осмината от онова, което сте оставили след завещание, завещано от вас, или дълг. А ако мъж или жена биват наследени и нямат родители и деца, и имат брат или сестра, за всеки един от тях е шестината. А ако са повече от това, те са съдружници в третината след завещание, което е завещано, или дълг, без да има оцетен. Това е завет от Аллах! Аллах е всезнаещ, всеблаг.” (4: 11 - 12)

Изчисляването и разпределянето на наследството е едно от най-сложните неща във фъкъха. То се изчислява чрез сложни формули, като вида на формулата, която ще бъде използвана, зависи от конкретния случай на съществуващите наследници. Ние ще се опитаме да го обясним по възможно най-простия начин. Наследниците се разделят на две основни групи:

а) наследници, които наследяват точно определен процент, при точно определена ситуация, и те се наричат *Есхабул фуруд*, а начинът на наследяване се нарича *билфард*. В тази група могат да бъдат:

- Баща;
- Дядо (баща на бащата);
- Брат, с който умрелият има обща майка (*ахлиум*);
- Съпруг;
- Съпруга;
- Дъщеря;
- Сестра с общи баща и майка (*ухт шакика*);
- Сестра с общ баща (*ухт лиеб*);
- Сестра с обща майка (*ухт лиум*);
- Внучка (дъщеря на сина);
- Майка;
- Баба (майка на бащата).

б) наследници, които наследяват остатъка, след като *Есхабул фуруд* си получат съответния процент, и те се наричат *асаба*, а начина се нарича *биттеасиб*. В тази група могат да бъдат:

- Син;
- Внук (син на сина);
- Брат от общи майка и баща (*ах шакик*);
- Чичо (брат на бащата, или на дядото);
- Бащата може да наследява и по този начин в някои случаи.

Гореспоменатите са потенциални наследници, но те всички едновременно не могат да получат наследство, като принципът е, че при наличието на по-близък, по-далечният отпада. Най-близки до починалия са следните пет роднини: синове, дъщери, баща, майка и съпруг или съпруга. При наличието на тези пет близки роднини, всички останали отпадат, а при наличието и на петимата споменати, и петимата наследяват определен дял.

7. Кога и колко получават съответните наследници:

** **Бащата**: Бащата на починалия (ако е жив) е от неотменимите наследници, и за него има три положения:

а) *билфард* – ако починалия има деца, между които едно или повече момчета, бащата наследява $1/6$ от имуществото му;

б) *биттеасиб* – ако умрелия няма никакви деца, бащата получава остатъка от наследството, след като на полагащите им се задължителен процент *Есхабул фуруд* им се изплати техния дял;

в) ако умрелия има само дъщеря, бащата взема $1/6$ ако остане някакъв остатък, след като се даде дялт на *Есхабул фуруд*, т.е. в този случай той наследява и по двата начина: *билфард* и *биттеасиб*.

** **Майката**: Майката на починалия (ако е жива) е от неотменимите наследници, и за нея има три положения:

а) тя взема $1/6$, когато починалият има деца (едно или повече), или деца на син, или двама и повече братя и сестри;

б) тя взема $1/3$ от цялото имущество, когато няма никой от споменатите в т. а);

в) тя взема $1/3$ от остатъка, когато починалия, освен нея има само съпруга (съпруг) и баща.

** **Съпругът**: Съпругът на починалата жена има две положения в наследството:

а) когато починалата няма деца, или внуци (деца на синове) независимо дали са от този или предишни бракове, той получава половината от имуществото;

б) когато починалата има деца, или внуци (деца на синове), независимо дали са от този или предишни бракове, той получава $1/4$ от имуществото.

** **Съпругата**: Съпругата на починалия мъж има две положения в наследството:

а) когато починалият няма деца, или внуци (деца на синове), независимо дали от този или предишни бракове, съпругата получава $1/4$ от имуществото;

б) когато починалият има деца, или внуци (деца на синове), независимо дали са от този или предишни бракове, тя получава $1/8$ от имуществото.

**** Синовете**, един или повече: Ако починалият има един или повече синове, без дъщери, и заедно с тях има и други наследници, които винаги наследяват, като баща, майка и сапруг/а, синовете си разделят по равно остатъка, след като гореспоменатите си получат задължителният процент.

**** Дъщерите**: За дъщерите на починалия, има три положения:

а) ако починалият има само една дъщеря и няма други деца, тя получава половината от наследството;

б) ако починалият има две или повече дъщери, без да има момче, те си разделят $2/3$, независимо колко са;

в) ако починалият има и синове, и дъщери, то след като *Есхабул фуруд* (като баща, майка и сапруг/а) си получат процента, децата на умрелия си разделят остатъка на принципа: „на мъжкото двойно, колкото на женското”.

**** Сестрите**: Сестрите на починалия могат да бъдат наследници, само при определени условия, като има разлика дали сестрата е от общи баща и майка (*шакика*) или е само от обща майка (*лиум*). Ще споменем само три положения, при които те могат да получат наследство:

а) ако починалият няма деца, нито внуци, нито баща и дядо, нито брат, а има само една сестра, тя може да получи половината;

б) ако сестрите са две или повече при горните условия могат да получат $2/3$ от наследството;

в) ако починалият няма близки, споменати в точка а) и има братя и сестри, те си разпределят остатъка от *Есхабул фуруд* на принципа: „на мъжкото двойно, колкото на женското”.

**** Братята**: Братята на починалия наследяват *биттеасиб* (остатъка), когато той (умрелият) няма синове и внуци (синове на синовете) и няма баща и дядо, след като *Есхабул фуруд* си получат своя дял от наследството.

**** Дядото** (баща на бащата): Дядото на починалия (ако е жив) получава наследство, само ако бащата на починалия не е жив. В този случай може да получи неговият дял.

** **Бабата** (майката на майката или бащата): Бабата на умрелият (ако е жива) получава наследство, само ако майката на умрелият, не е жива. В този случай може да получи $1/6$, вместо майката.

** **Чичовците** (брат на бащата или дядото): Чичото на умрелият може да получи наследство *биттеасиб* (остатъка), ако починалият няма синове и внуци (синове на синовете), и няма баща и дядо, няма и братя, и след като *Есхабул фуруд* получат наследство.

** **Внуците** (синове и дъщери на сина): Те могат да получат наследство, ако умрелият е имал синове, но всички са починали преди него.

8. **Авлъ**. Това е случай, при който всички наследници наследяват *билфард*, т.е. определен процент, и общия сбор надвишава 1. В такъв случай на всички се намаля пропорционално, за да не бъде ошетен никой.

9. **Рад**. Това е случай, при който има само един или няколко наследника, и всички те наследяват *билфард*, т.е. определен процент, и общия сбор е по-малък от 1, и няма наследник *биттеасиб*, т.е. да наследява остатъка, тогава този остатък се разпределя пропорционално, ако наследниците са повече от един, а ако е сам, взема всичко.

10. Практически примери за разпределяне на наследство:

а) ако почине един мъж, и има следните наследници: баща, майка, съпруга, син и дъщеря:

Бащата и майката получават по $1/6$. Съпругата получава $1/8$, и остатъкът се разделя между сина и дъщерята в съотношение 2 към 1. Всички останали наследници отпадат. Ако примера го изразим в цифри, ще изглежда по следния начин: Ако починалият мъж е оставил 1 000 лв., на майката и бащата се полагат по 166,60 лв., на съпругата 125 лв., на сина 361,20 лв., и на дъщерята 180,60 лв.

б) ако почине мъж и има следните наследници: баща, майка, съпруга и три дъщери:

Майката и бащата получават по $1/6$, дъщерите си разделят $2/3$, съпругата $1/8$. Този случай е пример за *авлъ*, защото всички

наследяват *билфард* и сбора от процентите превишава 1. Ако съберем $1/6 + 1/6 + 1/8 + 2/3$ на принципа на най-малък общ знаменател, ще се получи $27/24$, което е повече от 1. В такъв случай има недостиг от $3/24$ или $1/8$ и тогава бащата и майката ще получат по $4/27$ вместо $4/24$, съпругата $3/27$ вместо $3/24$, а дъщерите ще си разделят $16/27$ вместо $16/24$. Ако починалият е оставил 1 000 лв., в цифри ще изглежда така: Майката и бащата получават по 148 лв., съпругата 111 лв., дъщерите по 198 лв. приблизително.

в) ако почине мъж и има за наследници само съпруга и две дъщери, то тогава съпругата наследява $1/8$, а дъщерите $2/3$, и това е пример за *рад*, защото всички наследяват *билфард* и сбора от процентите е по-малко от 1. Ако съберем $1/8 + 2/3$ на принципа на най-малък общ знаменател ще се получи $19/24$, което е по-малко от 1. В такъв случай има излишък от $5/24$ и съпругата ще получи $3/19$ вместо $3/24$ и дъщерите ще получат по $8/19$ вместо по $8/24$. Ако починалият е оставил 1 000 лв., в цифри ще изглежда така: Съпругата ще получи 157,80 лв., а дъщерите по 420,80 лв. приблизително.

Това са хората, които могат да получат наследство и начина, по който може да стане това е определен от Аллах в Свещения Коран. Това може да се промени единствено, когато е доброволно и са съгласни всички наследници, които ги касае, т.е. да се промени дялът на наследство на някой от наследниците. В такъв случай, може на някой да се намали, увеличи или пък преотстъпи, или се откаже изцяло от наследство. Например ако някой от наследниците е богат, а има друг, който е беден, и богатият иска да преотстъпи част, или целият полагащ му се дял на бедният, и двамата са съгласни, това е позволено.

РАЗДЕЛ ДЕВЕТИ

ТЪРГОВИЯ И ТЪРГОВСКИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

Този раздел е един от най-важните раздели на *фъкъха* от частта – *муамелят*. Това е така, защото всеки човек е свързан с тази тема, поради факта, че той ежедневно е или търговец, или клиент. Търговията е една от най-достойните и възхвалявани от *шерията* професии, но само когато тя е честна и съобразена с *шериятските* правила. Аллах Теаля казва в Свещения Коран:

... وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ...

„А Аллах позволи търговията и забрани лихварството.“ (2: 275)

Много от пратениците, включително и нашият Пратеник ﷺ, са се занимавали с търговия и са били пример за честни взаимоотношения. За съжаление, в днешно време много от мюсюлманите не знаят, или ако знаят, не се съобразяват с *шериятските* правила в търговските взаимоотношения и от там печелят по незаконен (*харам*) начин своето и на семействата им препитание, а в това няма благодат (*берекет*) от Аллах. Аллах Теаля казва в Свещения Коран относно недобросъвестните търговци:

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ﴿٣﴾ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

„Горко на оцетяващите, които щом взимат от хората, изпълват мярката, а щом им отмерват или им претеглят, причиняват загуба! Не допускат ли тези, че ще бъдат възкресениза великия Ден – Деня, в който хората ще застанат пред Господаря на световете?“ (83: 1-6)

Ето някои хадиси по темата:

Хадис: Енес ибн Малик رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Търсенето на позволена (*халал*) прехрана е задължение на всеки мюсюлманин.“ (Табарани)

Хадис: Али ؑ предава, че Пратеника ؐ казва: „Аллах обича да вижда своите раби да търсят прехраната си от халал.” (Табарани)

Хадис: Рафия ибн Хадидж ؓ попита Пратеника ؐ кое препитание е най-доброто, и той ؐ каза: „Това, което човек изработи със собствените си ръце и от честна търговия.” (Имам Ахмед)

Хадис: Ебу Сеид Ел-Худри ؓ предава, че Пратеника ؐ е казал: „Честният и справедлив търговец ще бъде с пратениците, шехидите и най-достойните (сиддикин) на Съдния ден.” (Тирмизи)

Покупко-продажбата, или търговската сделка според *шерията* има две основни градивни части (*еркян*). Основават се върху взаимното съгласие между продавача и купувача при съответните условия, които ще разгледаме по-долу, и се наричат *иджаб* и *кабул*.

Иджаб – това е заявлението на първия участник в сделката, независимо дали е продавачът или купувачът, а **кабул** – това е потвърждението на втория от договарящите се, с което той изразява своето съгласие за осъществяването на съответната сделка, при съответните условия. *Иджаб* и *кабул* могат да бъдат осъществени устно, писмено, със знаци, мимики или какъвто и да е друг начин, използван на дадено място или в даден бранш, стига това да изразява съгласието и на двамата, или на двете страни, участващи в съответната сделка. Сделката може да се осъществи, като продавачът и купувачът са на едно място, което в *шерията* се нарича *меджлис*, може и от разстояние, като например по телефона или интернет, а може и чрез посредник, който има съответните пълномощия за това.

Условия на търговската сделка.

За да бъде една покупко-продажба съобразена с *шерията*, трябва да отговаря на определени условия: от една страна продавачът и купувачът, а от друга – обектът на сделката, т.е. стоката.

1. Условия, на които трябва да отговарят участниците в покупко-продажбата:

а) да са разумни (*акил*);

б) да са *шериятски* пълнолетни, или ако са деца – да различават доброто от лошото (*телиз*).

Ако луд или ненормален направи сделка, тя е невалидна, а ако дете направи сделка за нещо, което не е от неговата компетентност, то последна дума има родителят или настойникът на детето, т.е. ако той потвърди сделката, тя е законна, ако не, то тя се смята за провалена (*батил*).

2. Условия, на които трябва да отговаря обекта на сделката (стоката):

а) да бъде от нещата, които са позволени от *шерията* да се търгува с тях, защото според Исляма има неща, които е забранено (*харам*) да се търгува с тях, като например:

- алкохол;
- мърша;
- свински продукти;
- икони;

Хадис: Джабир رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Наистина Аллах забрани търговията на алкохол, мърша, свинско и икони.*” Попитаха: „О, Пратенико на Аллах, ние използваме лойта от умрелите животни за намазване на лодките и кожите, и за осветление в лампите”. Той صلى الله عليه وسلم каза: „*Не! То е харам!*”, след това صلى الله عليه وسلم каза: „*Проклети да са евреите, след като Аллах им забрани лойта от мършата, те го претопяваха, и го продаваха, и ядяха парите от тази продажба.*” (Ебу Давуд, Тирмизи, ибн Мадже и др.)

Хадис: Абдуллах ибн Умер رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Проклет е алкохолът, и който го произвежда, и за който се произвежда, и който го продава, и който го купува, и който го носи (превозва), и за който се носи, и който яде парите от него, и който го пие, и който го сипва (сервира).*” (Имам Ахмед)

Към тази точка спадат наркотиците и всички упойващи вещества от рода на наркотиците, независимо в каква форма са те, защото тяхната вреда е по-голяма от алкохола.

Хадис: Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „*Всяко нещо, което упойва разума, е забранено (харам).*” (Муслим)

- кучета – *шерията* забранява притежанието и търговията на кучета, освен обучени кучета за лов или пазачи.

Хадис: Джабир رضي الله عنه предава, че „Пратеника ﷺ е забранил търговията с кучета, освен за лов.” (Несаи)

- касети, дискове и други подобни, които съдържат забранени от *шерията* записи като филми с разврат, или музика, която е в противоречие с *шерията*, и други подобни.

б) обекта на сделката (стоката) да бъде притежание на продавача, и той да може да я предостави на купувача.

Когато някой продава нещо, или сключва сделка, то той трябва да е собственик на това нещо, или да има пълномощие за това, в противен случай, ако някой продаде нещо, на което не е собственик, или няма пълномощно, сделката е невалидна, освен ако собственика не я потвърди след това. Не може обект на сделката да бъде нещо, което продавачът не може да го предостави на купувача, като например: някой да каже: „Продавам ти онези птици, които летят в небето”, или „Продавам ти еди колко си риби от морето”.

в) обекта на сделката (стоката) да бъде с известни количество, качество и цена:

- по отношение на количеството, то трябва да бъде точно колкото е обявено, когато става въпрос за точни неща, като грамове или килограми, или сантиметри, или метри. И максимално близко до обявеното, когато става въпрос за големи неща, при които е трудно да се постигне абсолютна точност, като декари или хектари, или тонове и др. подобни. Също така това количество трябва да е известно на клиента, защото както ще споменем по-нататък, ако количеството на стоката не е известно на купувача, или не е колкото е обявено, то тази сделка се смята за незаконна, и това се смята за измама.

- по отношение на качеството, то първо трябва да е обявено, и второ, цялата стока да отговаря на обявеното качество. Защото ако това, което се вижда е едно качество, а това, което не се вижда е друго, се нарича измама (*гаши*) и е забранено от *шерията*.

Хадис: Разказва Ебу Хурейра رضي الله عنه, че Пратеника ﷺ веднъж минал по пазара и видял един човек да продава някаква храна (плодове или зеленчуци) приближил се, бръкнал с ръката, и видял че отдолу стоката е влажна, и казал: „*Какво е това, о, собственико?!*“. Той казал: „Навалял ги е дъжда, о, Пратенико на Аллах!“ Пратеника ﷺ казал: „*Да беше ги изкарал отгоре, че да се вижда?! Който ни маме, той не е от нас!*“ (Муслим)

- по отношение на цената, обекта на сделката (стоката) трябва да бъде с известна за купувача цена. По отношение на ценообразуването, то трябва да бъде основано на принципа на пазарната икономика, т.е. търсенето и предлагането. Тогава в цените не може да има големи разлики и надценката или печалбата не може да бъде фрапираща. Затова там, където има пазарна икономика и на пазара има повече от един търговец, който предлага тази стока, няма ограничение в надценката, стига да има кой да я купи на тази цена. Но когато има монопол, т.е. само един предлага дадена стока, тогава е забранено надценката или печалбата да се вдига много и по този начин да се изнудват хората. Също така е забранено, когато има монопол или криза на пазара, да се задържа определена стока с цел да ѝ се вдигне цената и тогава един човек, или група хора да се облагодетелстват незаконно за сметка на обикновенните хора, като нарушението е още по-тежко, когато става въпрос за стоки от първа необходимост.

Сделки и търговски взаимоотношения, които са забранени от шерията.

1. **Лихвата и лихварството.** Лихвата и лихварството са забранени от шерията и се смятат за един от най-големите грехове.

Аллах Теаля казва:

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ

جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾ يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

„Който изяждат лихвата, не ще се изправят, освен както се изправя някой, когото сатаната поваля от лудост. Това е, защото казваха: „Търговията е като лихварството.“ А Аллах позволи търговията и забрани лихварството. При когото е дошло наставление от неговия Господар и е престанал, негово е онова, което е било дотогава и делото му е за пред Аллах. А които се върнат към това, тези са обитателите на Огъня, там ще пребивават вечно. Аллах лишава лихвата от благодат, а надбавя за милостинята. Аллах не обича никой неблагодарник, грешник.” (2: 275 – 276).

И още казва:

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَإِن تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

„О, вярващи, бойте се от Аллах и се откажете от надбавеното чрез лихвата, ако наистина вярвате! А не го ли сторите, очаквайте война от Аллах и от Неговия Пратеник! А покаете ли се ваша си е главницата на имотите ви. Не сте угнетители и не сте угнетени.” (2: 278 – 279).

И още казва:

يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٨٠﴾

„О, вярващи, не изяждайте лихвата, многократно умножена, и бойте се от Аллах, за да сполучите!” (3: 130)

Също така Пратеника ﷺ с хадиси е предупредил от опасността от лихварството.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Странете от седем унищожителни грехове!“ Попитаха: „Кои са те, о, Пратенико на Аллах?“ Каза صلى الله عليه وسلم: „Съдружаването с Аллах; магьосничеството; убийството на човек, който Аллах е забранил, освен с право; яденето на лихва; яденето на сирашки имот; бягането от фронта; обвиняването на честни вярващи жени в блудство.“ (Всепризнат)

Хадис: Джабир رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Аллах прокле този, който яде лихва, и този, който я дава, и този, който свидетелства, и този, който я записва.“ (Всепризнат)

Хадис: Абдуллах ибн Ханзале رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Един дирхем (лев) лихва е по-лошо от 36 прелюбодейства (зина).“ (Даракутни)

Това са някои от доказателствата, които забраняват лихвата. Трябва да се знае, че лихвата е забранена на всички и навсякаде, дори и на евреите и християните, защото в техните книги също има текстове, които я забраняват, но те са ги изопачили или прикрили. Някои ще кажат, че в днешно време е трудно човек да се предпази от това, още повече че живеем в немюсюлманска страна, но това не е така, защото този, който се страхува от Аллах, ще намери начин, дори и да е трудно. А едно нещо, колкото е по-трудно, толкова е по-голяма наградата за него. Още повече, че има много примери за хора, които са забогатели от подобни забранени неща, но не е имало *берекет* в тяхното богатство и те рано или късно ще пострадат. Трябва също да се знае, че лихвата е *харам*, независимо дали е между двама души, или е между човек и банка, или е между институции, и независимо дали човек работи с мюсюлмани или немюсюлмани, и независимо, дали е в ислямска държава, или неислямска.

Лихвата се разделя на два основни вида:

1. Лихва при отсрочка (*риба ен-несиа*): Този вид лихва се получава, когато някой даде на друг заем и след определено време ще трябва да върне повече от колкото е взел, заради отсрочката. Това е лихва от вида (*риба ен-несиа*), която е разпространена най-много. И една от

най-големите мъдрости, поради които е забранено това е, че този, който дава заема, получава гарантирана печалба, без да е извършил нищо и той трупа незаконно богатство, за сметка на заелият, който затъва. И така богатите стават още по-богати, без реално да извършват нищо, а бедните още по-бедни, а това е несправедливо. Има няколко изхода от това положение:

Първо: Ако някой има доста пари и негов брат се нуждае от заем, той може да му послужи, без да му взема лихва, за което ще получи голяма награда за Ахирета, за което ще споменем по-нататък.

Второ: Ако някой има пари и иска да печели, то има позволени начини за инвестиция, за което също ще споменем по-нататък.

2. Лихва при размяна (*риба ел-фадл*): Този вид лихва се получава, когато има размяна на еднородни неща, от рода на пари (злато, сребро и др.) и хранителни продукти (пшеница, картофи и др.)

Хадис: Ебу Сеид Ел-Худри رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „(Който разменя) злато за злато, и сребро за сребро, и ечемик за ечемик, и пшеница за пшеница, и фурми за фурми, и сол за сол, (да бъде) в равни количества, от ръка в ръка (едновременно), а който увеличи, или поиска повече, е направил лихва, като даващият (лихва), и вземащият са равни (в греха).” (Всепризнат)

От този хадис се разбира, че при търговията (размяната) на споменатите стоки, за да не се получи лихва, са необходими две условия:

а) стоките да са в еднакви количества, независимо от качеството;

б) размяната да става едновременно, т.е. без отсрочка за единият.

Примерно: Ако някой иска да размени 50 кг. по-едри картофи за 80 кг. по-дребни, това не е позволено, защото става лихва. Изходът е да продаде едрите картофи за пари, и със сумата да си купи други, каквито пожелае. Ако се размени картофи за пшеница, например, това е позволено защото са от различен вид, независимо от пропорцията.

Друг пример: Ако се размени 5 лв. монета за 10 лв. книжни също е лихва, но ако се разменят левове за евро или долари например, е позволено, независимо от пропорцията, защото са от различен вид.

2. Комарът и хазартните игри. Комарът и хазартните игри са забранени от *шерията* и всеки, който играе или спомага по някакъв начин да се извършва тази дейност (комар и хазарт), той извършва *харам*, а ако от това печели, той печели от *харам*, независимо дали е пряко или косвено.

Аллах Теаля повелява:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلٍ
الشَّيْطٰنِ فَاَجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُوْنَ ﴿٩٠﴾ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمْ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ﴿٩١﴾

„О, вярващи, виното, играта на късмет, кумирите и стрелите са мръсотия от делото на сатаната. Странете от нея, за да сполучите! Сатаната цели именно да всее между вас вражда и ненавист чрез виното и играта на късмет, и да ви възпре от споменаването на Аллах, и от молитвата. Не ще ли престанете?“ (5: 90 – 91).

В това число влиза: тотото, лотариите, всички видове игри, в които има залагане, независимо дали е чрез фиш, или билет, или по телефона, или чрез SMS (в това число влизат всички телевизионни игри, които са на принципа на залагане чрез обаждане или SMS) или е игрална машина. Щом е на принципа: много хора залагат, един или няколко печелят, това е комар или хазарт и всеки, който участва, или спомага по някакъв начин или печели, това е забранено от *шерията* (*харам*). Който е спечелил по такъв начин, независимо дали е от комар, или хазарт, или алкохол, или наркотици, или кражба, или по какъвто и да е непозволен от *шерията* начин, той е спечелил от *харам* и от това нещо няма да има *берекет* и полза, и от това нещо не се приема нито *садака*, нито *зекят*, нито какъвто и да е *хаир*.

3. Застраховките. Застраховката е съвременен икономическия явление, поради което за него няма мнение от най-големите ислямски учени (четирите *имама*). Застраховката е сделка, при която човек плаща определена сума на един път или на вноски на определена

институция, като при определени неприятни случаи (катастрофи, бедствия и др.), тази институция изплаща на застрахованото лице съответно обезщетение. Застраховката се дели на два основни вида:

- Застраховка на имущество.
- Застраховка „живот“.

Въпреки, че някои от съвременните учени позволяват застраховката на имущество, като едно социално явление, то повечето съвременни исламски учени казват, че никакъв вид застраховка, не е позволена в *шерията*, защото всички те са на принципа на хазарта и комара и в основата им не е заложено хуманноста и братската взаимопомощ, а с тези сделки се цели експлоатацията на хората, и огромните печалби на застрахователните компании. Също така в този бизнес има предпоставки за големи манипулации и корупция и от там ощетяване на много хора и възникване на скандали между тях. Тези от учените, които позволяват застраховката на имущество, позволяват вариантът, който съществува в някои ислямски страни, при който група хора, еднакво застрашени от дадено бедствие, внасят определена сума във фонд, който е тяхна собственост, и при злополука с някой от тях, му се помага от този фонд. Застраховките, които са задължителни в наше време и човек не може да вземе правото си без тях, т.е. той няма избор, като задължителните автомобилни застраховки, без които човек не може да си кара абтомобила, въпреки че не са одобрени от *шерията*, човек няма грях от тях, защото е принуден и няма избор.

Сделки и търговски взаимоотношения, които не са забранени от шерията.

1. **Заем.** Заемът е едно от позволените от шерията икономически отношения и даже в много случаи той е препоръчителен и се смята за голяма добрина (*хаир*).

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника ﷺ казва: „Който помогне да се реши един земен проблем на негов брат мюсюлманин, Аллах му решава проблем на Кияметския ден. И който улесни един мюсюлманин, Аллах му улеснява и на този, и на

Онзи свят. Аллах е в помощ на своя раб, докато той е в помощ на своя брат (мюсюлманин).” (Муслим, Ебу Дауд)

Хадис: Ебу Месуд رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Когато един мюсюлманин даде заем на свой брат (мюсюлманин) два пъти, все едно му е дал една садака на същата стойност.” (ибн Мадже, ибн Хиббан)

Това е така, когато заема отговаря на следните условия:

- а) да е безлихвен;
- б) заемодателят да няма за цел облагодетелстване от ползващият заема и ако целта е материално облагодетелстване, то се смята за лихва. Примерно, ако някой даде заем на друг и му каже ще ми върнеш същата сума, но ще ми дадеш еди какво си, или ще ми свършиш еди какво си, то това е лихва;
- в) да е от неща, които могат да се измерят точно, или приблизително, и са позволени от *шерията*, като пари, търговски стоки, и др.;
- г) желателно е заемът да се записва: кога е даден, от кой е даден, на кой е даден, за колко време е даден, и да има свидетели.

Има хора, които вземат заеми и не ги връщат на време, или въобще не ги връщат, но трябва да знаят, че който вземе заем и не го върне, се смята за голям грях, и ако умре, и има заеми, които не е изплатил, положението му на *Ахирета* ще е тежко.

Хадис: Ебу Хурейра رضي الله عنه предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم казва: „Който е взел заем и има възможност да го върне на време, и не го върне, е извършил гнет (зулм).” (Ебу Дауд)

Хадис: Разказва Ебу Селеме ибн Джабир رضي الله عنه, че Пратеника صلى الله عليه وسلم не е кланял *Джанезе намаз* на човек, който е умрял със заем, който не е изплатил.” (Всепризнат)

В друг *хадис* се предава, че Пратеника صلى الله عليه وسلم е казал, че дори човек да умре като *шехид* (по време на война) и да няма никакви грехове, той не може да влезне в *Дженнета*, ако има неизплатени дългове към хората.

2. Даване под наем. Даването под наем е позволено в *шерията*, когато отговаря на следните условия:

- а) двете страни на сделката да са *шериятски* пълнолетни, да са добре с разума и да е по взаимно съгласие;
- б) обекта на сделката да е от позволените в *шерията* неща. Например: да не е заведение за алкохол, или заведение за хазарт;
- в) обекта на сделката да не се консумира, а да се ползва. Например: да не е хранителен продукт, а да е постройка, земя или превозно средство;
- г) сделката да има условия като цена, срок и др.

3. **Лизинг.** Това е сделка, при която клиента взема стока или имущество на изплащане. Това се налага, когато човек има нужда от някаква стока или имущество, движимо или недвижимо, а няма достатъчно пари, за да го плати. В същото време друг, който е търговец, може да му го даде на изплащане, като всеки месец плаща определена вноска за определено време. Разликата между обикновенната търговска сделка и лизинга е, че при обикновенната сделка се плаща на веднъж и веднага при покупката, като цената е една, а при лизинга се плаща разсрочено и цената е друга. По отношение на *шериятската* разпоредба (*хукума*) за този вид сделки, някои от ислямските учени казват, че те не са позволени, защото приличат на лихвени, а лихвата разбрахме, че категорично е забранена. Повечето ислямски учени позволяват лизинга, при долуспоменатите условия, като казват, че лизинга не е лихва, защото основният принцип на лихварството е сигурната печалба, без да се извършва почти нищо, а при лизинга, първо това е търговска сделка, при която се продава стока срещу пари, и второ стоката, продадена на лизинг сега и струва една цена, не се знае колко ще струва след една година например, когато продавача ще получи цялата сума от сделката, така че печалбата на продавача никак не е сигурна.

Друг довод на учените, които позволяват лизинга е, че няма категорично доказателство, от *айети* или *хадиси*, които да го забраняват, а основен принцип в *шерията* е, че всяко нещо е позволено, докато не се намери доказателство (*шериятско*), което да го забранява. Друг довод за лизинга е, че има предания, макар и не до

там категорични, че някои от *сахабите* са ползвали този вид сделки, а и от тогава до сега хората имат нужда от такъв вид сделки, както споменахме по-горе. Някои учени казват, че в този вид сделки за реална цена на стоката, може да се приеме крайната цена на лизинга, а ако клиента плати веднага, търговецът прави отстъпка в цената.

Условия, при които е позволен лизингът:

а) сделката да е доброволна, да е между *шериятски* пълнолетни и разумни хора, и продаваната стока да е от позволените от *шерията*;

б) разликата в цената на стоката, която е в момента на закупуването и цената, която се получава в края на изплащането, да не е много голяма. Това може да се получи при монополисти, които изнудват клиентите;

в) в сделката да не участва банков (лихвен) посредник. Сега има лизинг при следната ситуация: Например – отива човек в автокъща и иска да си купи кола на изплащане. Тази автокъща обаче работи с определена банка, която плаща веднага крайната сума и купувачът връща парите на банката, а не на автокъщата. Този вид лизинг не го разрешават учените, защото: първо, това е равносилно на вземане на лихвен банков кредит, който не е позволен от *шерията*, и второ, чрез посредничеството на банката, цената се увеличава, и купувачът губи от това.

4. **Търг.** Позволено е в *шерията*, една стока да бъде продадена на търг, когато за нея има повече от един кандидат-купувач, независимо дали е с тайно или явно наддаване. Не е позволено обаче участието на псевдо-купувачи, които нямат за цел закупуването на стоката, а да вдигат изкуствено цената. Това обикновено става, като се наговарят със собственика на стоката, с цел да се вдигне цената и съответно печалбата. Това деяние е забранено и парите взети по този начин са *харам*.

4. Сделка **Мударабе**. Това е сделка между двама, при която единият дава определена сума пари на друг, който търгува с тях, като се споразумяват за определен процент от печалбата. Този вид сделки са позволени в *шерията*, защото има хора, които имат пари, а не могат

да се занимават с търговия, а има други, които им се отдава търговията, но нямат пари и това е може би най-голямата алтернатива на лихварството.

Условията на този вид сделки са следните:

а) капиталът, който е отдаден за сделката *Мудараб*е да е пари, а не материал например, и да се знае точното количество;

б) разпределението на печалбата между двамата, да е в проценти, като 50/50%, или 30/70% например, и не може да бъде фиксирана като например да каже собственика на парите: „Ще ми даваш всеки месец по 300 лв., а останалото за теб.“, защото по този начин може единият от двамата да бъде ощетен;

в) такъв вид сделки се правят между хора, които си имат пълно доверие и търговецът няма да злоупотребява. Основният капитал, отдаден на търговеца е изцяло на неговият собственик, като се дели печалбата според договореният процент. Ако се получи загуба или фалит, тя е за сметка на собственика на основния капитал, ако това не е по грешка на търговеца или проявена небрежност от него;

г) търговецът, който работи с чужди пари да знае, че това е поверение (*еманет*) и да не прави с тях нищо друго, освен това, за което са се споразумели и той няма право да ги преотстъпва (дава на заем) на друг, без знанието и разрешението на собственика.

5. Сделка *Музара'а*. Тази сделка е подобна на предходната, като разликата е в това, че собственик на земя може да даде земята на земеделец, който да я обработва, като печалбата от реколтата е процентно разделена между тях. Условията на сделката са същите като предходната, с тази разлика, че в предходната се отдават пари, а в тази – земя. Също така условие е и процентът от печалбата да е от цялата земя, а не собственикът на земята да избира определено парче от земята, която да е само за него, а останалата да делят, защото това не е справедливо и е предпоставка за кавги и проблеми между двамата.

6. Сдружение, Фирма (*Шерика*). *Шериатското* значение на *шерика* (сдружение или фирма) е, когато двама или повече хора се договорят

да обединят техен капитал, който може да е пари или друго имущество, с цел да работят и печелят заедно. От *шериятска* гледна точка, тези сдружения (*шерика*) са два основни вида:

А) ***Шерика ел-емляк***. Това е сдружение (*шерика*), при което двама или повече души са съдружници (съучастници) в имущество, което е получено от наследство или дарение, без да има предварителен договор между тях. Това може да стане с тяхно съгласие, както например е случаят при получаване на дарение с предварително съгласие на получаващите дарението и дарителят. А може и няколко души да са съдружници в имущество (имот) без тяхното съгласие, и това се получава при получаване на наследство (*мирас*) от починал общ близък. При този вид сдружения (*шерика*), никой от съдружниците няма право да се разпорежда с дялът на другия, без неговото съгласие. Също така при този вид *шерика*, особено когато става въпрос за недвижимо имущество, е в сила *шериятското* правило *шув'а*, което означава, че ако един от съдружниците в такава *шерика* реши да продава, заменя или дава под наем своя дял, трябва най-напред да го предложи на съдружниците си, защото те са с предимство в този случай. Ако никой от тях не иска или не може да го вземе, тогава го предлага на други лица.

Б) ***Шерика ел-укуд***. Това е сдружение (*шерика*), при което двама или повече души се договарят (сключват договор) да образуват търговско дружество (фирма), при което всеки участва в това сдружение с определен капитал и определена отговорност, и получава определен процент от печалбата на фирмата. Има няколко варианта на този вид сдружения, като някои от тях са:

а) ***шерика ел-анан***. Това е сдружение между двама или повече, при което всеки участва с различно количество основен капитал и отговорността, работата и печалбата е различна, в зависимост от споразумението. В случай на загуба или фалит, всеки съдружник губи според процентното си участие;

б) ***шерика ел-муфавада***. При този вид търговско сдружение всеки съдружник участва във фирмата с еднакъв основен капитал при

еднаква отговорност, работа, печалба и съответно загуба. В този вид сдружение всеки съдружник може да замества другият, да го представлява и въобще всичко да е по равно.

в) *шерика ел-ебдан*. Това е сдружение, при което двама или повече се договарят да образуват фирма без основен капитал, като всеки от съдружниците участва с труд, като в зависимост от труда се договарят и за печалбата. Например: група работници наемат даден обект и всеки работи и получава според работата и квалификацията си, като предварително всичко се договаря. Основни условия и принципи в тези сдружения, а и във всички останали е, да са на доброволна основа, всеки от съдружниците да е честен, справедлив, да спазва договореностите и поетите ангажименти, да не се занимават със забранени от *шериката* неща, и печалбата и загубите да са процентно договорени.

7. Намерени вещи, неща (*люката*). Който намери нещо изгубено на пътя, или на къра, се нарича *люката* и може да го вземе, при следните условия:

а) да го прибере и да обяви за намереното нещо по най-достъпния за хората начин;

б) ако намереното нещо е със стойност над 1 динар (4 – 5 лв.), се съхранява и обявява една година, след която, ако не се яви собственика, този, който го е намерил може да го вземе за себе си или да го даде *садака*, ако няма нужда от него;

в) ако се яви някой, който да претендира, че намереното нещо е негово, той трябва да го опише подробно, или ако са пари да каже точно колко са и какви са, в противен случай не се счита, че той е собственикът;

г) ако намереното нещо е незначително или хранителен продукт, намерилият го може да се възползва от него;

д) ако човек намери нещо ценно и смята, че няма да може да изпълни дълга към него, като съхранение и обявяване да не го взема, защото това е отговорност (*еманет*);

е) ако човек намери изгубени животни, ако са от рода на овцете или по-малки, може да ги прибере при горните условия, защото ако ги остави може да ги изяде някой звяр, като в периода на съхранение може да се възползва от тях, като ги дои например. Но ако са поголеми животни като крави или коне, не трябва да ги пипа, защото те могат да бозаят и да се хранят сами.

Хадис: Разказва Зейд ибн Халид رضي الله عنه, че един човек дошъл при Пратеника ﷺ и го попита за намерените неща (люката) и той ﷺ казал: „Обяви го, като го правиш една година. Ако дойде собственика, е негово, ако не се яви, прави го каквото искаш.” Човекът попита: „Ако са овце?” Той ﷺ казал: „Те са твои или на твоят брат (по вяра), или на вълка!”. Човекът попита: „А ако са камили?” Пратеника ﷺ казал: „Не ги пипай, те ще си намерят храна и вода, докато ги намери собственикът им.” (Бухари)

НЯКОИ СУРИ ЗА НАМАЗ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٣﴾
 مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٤﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾ أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦﴾
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴿٧﴾

Бисмилляхир-рахманир-рахим.

Елхамду лилляхи раббил аалемиин. Еррахманир-рахим. Малики йевмиддиин. Ийяке не’абуду ве ийяке нестеиин. Ихдинессиратал мустекиим. Сираталлезине ен амте алейхим. Гайрил мегдуби алейхим веледдааллиин.

В името на Аллах, Всемилостивия, Милосърдния!

„Славата е за Аллах - Господаря на светове, Всемилостивия, Милосърдния, Владетеля на Съдния ден! Само на Теб служим и Теб за подкрепа зовем. Насочи ни по правия път, пътя на тези, които

си дарил с благодат, а не на [тези], над които тегне гняв, нито на заблудените!” (1: 1-7)

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ تَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلُّلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ

عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَزْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

Елем теракейфе фе’але раббуке би есхабил фиил. Елем йедж’ал кейдехум фи тедлиил. Ве ерселе алейхим тайран еба биил. Термиихим бихиджаратим мин сидджиил. Фе дже’алехум кеасфим ме`куул.

„Не видя ли [о, Мухаммед] как постъпи твоят Госпоар с владетелите на слона? Не превърна ли Той коварството им в заблуда? И изпрати срещу тях ята от птици, които ги замеряха с камъни от печена глина. И ги стори да приличат на проядени листа.” (105: 1-5)

لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ ﴿١﴾ إِيَّانَفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿٢﴾ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ﴿٣﴾

الَّذِي أَطَعَهُمْ مِّن جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ مِّن خَوْفٍ ﴿٤﴾

Ли иляфи курайиш. Иляфихим рихлетешитяи vessайф. Фел йеабуду раббе хазел бейт. Еллезит ет’амехум мин джу’ив ве аменехум мин хауф.

„Заради обичая на Курайиш, техния обичай да пътуват и зиме, и лете, нека служат на Господа на този Дом, който им даде храна срещу глада и сигурност срещу страха!” (106: 1-4)

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْآيْتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ

طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ

هُمْ يِرَءُؤُونَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

Ерайтеллези юкеззибу биддиин. Фезаликеллези йе дю’ул йетиим. Ве ля йехудду ‘аля та’амил мискиин. Февейлюл лил мусаллин, еллезиине хум ‘ан салятихим саахуун. Еллезиине хум юраун. Ве йемнеунел маун.

„Видя ли ти онзи, който взима за лъжа Възмездие? Това е онзи, който пъди сирака и не подканва да бъде нахранен нуждаещият се. Горко на отслужващите молитва, които своята молитва [съзнателно] пренебрегват, които лицемерят, а отказват дори дребните услуги!“ (107: 1-7)

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ﴿١﴾ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَخَّرَ ﴿٢﴾ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

Иння е’атайняке-л-кевсер. Фе салли ли раббике венхар. Инне шаниеке хувел ебтер.

„Ние ти дадохме [о, Мухаммед реката] ел-Кеусер. Затова отслужвай молитвата към своя Господ и [жертвено животню] коли! Твоят ненавистник - той е лишеният.“ (108: 1-3)

قُلْ يٰٓأَيُّهَا الْكٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾

وَلَا أَنَا عٰبِدُ مَا عٰبَدْتُمُ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Кул йя ейюхел кяфирун. Ля е’абуду маа те’абудун. Ве ля ентум ‘абидуне маа е’абуд. Ве ляя ене ‘абидум маа абедтум. Ве ляя ентум ‘абидууне маа е’абуд. Лекум диинукум ве лийед-диин.

„Кажси [о, Мухаммед]: „О, неверници, аз не служа на това, на което вие служите, и вие не служите на това, на което аз служа. И аз не служа на това, на което вие служите, и вие не служите на това, на което аз служа. Вие си имате вашата религия и аз имам своята религия.“ (109: 1-6)

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحِ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

Иза джае несруллаахи вел фетх. Ве ра ейтеннясе йедхулюне фи динилляхи ефвааджаа. Фе себбих би хамди раббике вестегфирх. Иннеху кяне тевваабаа.

„Когато дойде подкрепата на Аллах и победата, и видиш хората да встъпват на тълпи в религията на Аллах, прославяй своя Господ с възхвала и Го моли за опрощение! Той винаги приема покаянието.” (110: 1-3)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصِلَىٰ نَارًا ذَاتَ
لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَأَمْرَاتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

Теббет йедаа еби лехебив ветебб. Маа егна ‘анху малюху ве ма кесеб. Се йесля наран зяте лехеб. Вемраетуху хаммалетел хатаб. Фииджиидиха хаблюм миммесед.

„Да се погубят двете ръце на Абу Лехеб! И той да се погуби! Не го избави неговият имот и онова, което е придобил. Ще гори в огън с пламъци той - и жена му, носещата дърва. На шията ѝ ще има възже от сплетени влакна.” (111: 1-4)

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾ وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾

Кул хувеллаху ехад. Еллахуссамед. Лем йелид ве лем юлед. Ве лем йекуллаху куфувен ехад.

„Кажи [о, Мухаммад]: „Той е Аллах - Единствения, Аллах, Целта [на всички възделения]! Нито е раждал, нито е роден, и няма равен Нему.” (112: 1-4)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾ وَمِنْ شَرِّ
الْوَسْوَاسِ الْغَاسِقِ ﴿٤﴾

Кул еузу бираббил фелек. Мин шерри ма халек. Ве мин шерри гасикин изя векаб. Ве мин шерриннеффаасяяти фил укад. Ве мин шерри хасидин изя хасед.

„Кажи [о, Мухаммед]: „Опазил ме Господът на разсъмването от злото на онава, което е сътворил, и от злото на тъмнината, когато настъпи, и от злото на духащи по възлите [магьосници], и от злото на завистник, когато завиди!” (113: 1- 5)

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾
الَّذِي يُوسِّسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

Кул еuzu бираббин няяс. Меликинняяс. Иляхинняяс. Мин шеррил весвасил ханняяс. Еллезии юевесису фи судуринняяс. Минел джиннети венняяс.

„Кажи [о, Мухаммед]: „Опазил ме Господът на хората, Владетелят на хората, Богът на хората, от злото на шепнещия съблазни [сатана], побягващия, който нашепва в гърдите на хората, [сатана] от джиновете и от хората!” (114: 1-6)

НЯКОИ ДУИ ЗА НАМАЗ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Субханеке еллахумме ве бихамдике ве тебаракесмуке ве теаля джеддуке ве ляя иляхе гайрук.

„Пречист си ти, о, Аллах и хвала на Теб! Благословено е твоето име и е всевишно твоето величие. Няма друг бог освен теб!”

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Еттехиййату лиляхи вессалевату веттаййибату есселяму алейке еййохеннебийю ве рахметуллахи ве беракятуху есселяму алейна ве аля ‘ибадилляхи-с-саалихиине ешхеду елляя иляхе иллеллаху ве ешхеду енне мухаммеден абдуху ве расулюху.

„Почитания пред Аллах, и дуа, и добри дела! Мир за теб, о, Пророче, и милосърдие от Аллах, и благодат от него! Мир за нас и за

праведните раби на Аллах! Свидетелствам, че няма друг бог освен Аллах и свидетелствам, че Мухаммед е Негов раб и пратеник!”

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ

حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Еллахумме салли ‘аля мухаммедин ве ‘аля али мухаммедин кема саллейте ‘аля ибрахииме ва ‘аля али ибрахииме иннеке хамиидун меджсиид.

„О, Аллах, благослови Мухаммед и семейството на Мухаммед, както си благословил Ибрахим и рода на Ибрахим! Ти си преславен, велик.”

اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ

حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Еллахумме барик ‘аля мухаммедин ве ‘аля али мухаммедин кема баракте ‘аля ибрахииме ва ‘аля али ибра’име иннеке хамидун меджсиид.

„О, Аллах, дари благодат на Мухаммед и на семейството на Мухаммед, както си дарил благодат на Ибрахим и на рода на Ибрахим! Ти си преславен, велик.”

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتُوبُ إِلَيْكَ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ

وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى

عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

Еллахумме иння несте’инуке ве нестегфируке ве нестехдишке ве ну’мину бике ве нетуубу илейке ве нетевеккелю ‘алейке ве нусни алейке-л-хайра куллеху нешкуруке ве ля некфуруке ве нехлеу ве нетруку мей-йефджурук.

Еллахумме ийяке не’абуду велече нусалли ве несдждуу ве илейке нес’а ве нехфиду нерджу рахметеке ве нехшиа азябеке инне азябеке бил-куффари мулхик.

„О, Аллах, Теб молим за подкрепа, Теб молим за опрощение, Теб молим за напътствие, в Теб вярваме, пред Теб се покаяваме, на теб се уповаваме, прославяме те с всяко добро, Теб възхваляваме за богатата, не те отричаме. Отхвърляме и страним от онези, които ти се противят.

О, Аллах, на Теб служим, на Теб се прекланяме и покланяме в суждуд, търсим Твоето милосърдие, страхуваме се от Твоето мъчение. Твоето мъчение застига неверниците.”

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ۚ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ ۗ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۗ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ ۗ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ ۗ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا ۗ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Аллаху ляя иляхе илля хувел-хайюл-Кайюм. Ля те'хузюху синетюв ве ля невм. Леху ма фис-семавати ве ма фил-ерд. Мен зелези йеишфеу ъиндеху илля биизних. Йе'алему ма бейне ейдиихим ве ма халфехум. Ве ля юхиитуне бишей-им мин 'ъилмихи илля бима шаа'е. Весиа кюрсийюхус-семавати вел-ерд. Ве ля йеудуху хифзухума. Ве хувел-алийюл-азиим.

„Аллах! Няма друг Бог освен Него – Вечноживия, Вездесъщия! Не Го обзема нито дрямка, нито сън. Негово е онова, което е на небесата и което е на земята. Кой ще се застъпи пред Него, освен с Неговото позволение? Той знае какво е било преди тях и какво ще бъде след тях. От Неговото знание обхващат само онова, което Той пожелае. Неговият Престол вмества и небесата, и земята, и не Му е трудно да ги съхрани. Той е Всевишния, Превеликия.”

ВЗЕМАНЕ НА АБДЕСТ, ТЕЙЕММУМ И КЛАНЯНЕ НА НАМАЗ

ВЗЕМАНЕ НА АБДЕСТ

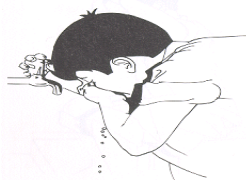
1) ИЗМИВАТ СЕ ТРИ ПЪТИ
РЪЦЕТЕ ДО КИТКИТЕ



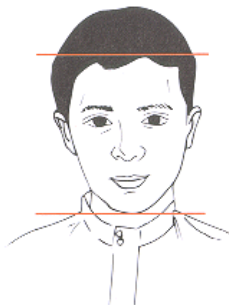
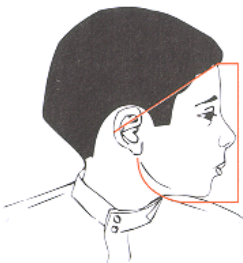
2) ИЗМИВА СЕ ТРИ ПЪТИ
УСТНАТА КУХИНА



3) ИЗМИВА СЕ ТРИ ПЪТИ
НОСНАТА КУХИНА



4) ИЗМИВА СЕ ТРИ ПЪТИ ЛИЦЕТО ОТ НАЙ-ГОРНАТА ЧАСТ НА ЧЕЛОТО,
ОТСТРАНИ ДО УШИТЕ И ОТДОЛУ ДО ПОД БРАДИЧКАТА



5) ИЗМИВА СЕ ТРИ ПЪТИ ДЯСНАТА РЪКА ОТ
ВЪРХА НА ПРЪСТИТЕ ДО НАД ЛАКТИТЕ И
ПОСЛЕ ПО СЪЩИЯ НАЧИН ТРИ ПЪТИ ЛЯВАТА
РЪКА



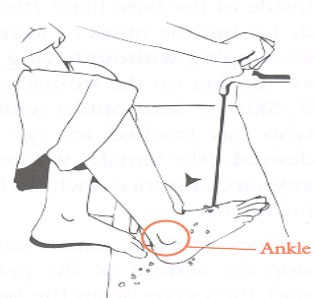
6) НАВЛАЖНЯВА СЕ
(ПРАВИ СЕ МЕСХ НА)
ГЛАВАТА ВЕДНЪЖ



7) НАВЛАЖНЯВАТ СЕ
(ПРАВИ СЕ МЕСХ НА) УШИТЕ



8) ИЗМИВА СЕ ТРИ ПЪТИ ДЕСНИЯ КРАК
ОТ ВЪРХА НА ПРЪСТИТЕ ДО НАД
ГЛЕЗЕНИТЕ И ПОСЛЕ
ПО СЪЩИЯ НАЧИН
ТРИ ПЪТИ ЛЕВИЯ КРАК



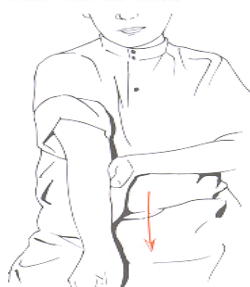
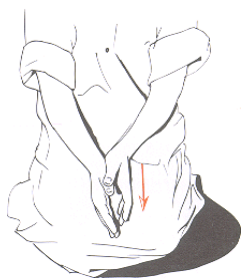
ВЗЕМАНЕ НА *ТЕЙЕММУМ*

1) УДРЯТ СЕ РЪЦЕТЕ В ЗЕМЯТА (ПОЧВАТА), ПОСЛЕ СЕ ПОЧУКВАТ ЕДНА В ДРУГА, ЗА ДА ОПАДАТ ПОЛЕПНАЛИТЕ ПАРЧЕТА.

2) ИЗБЪРСВА СЕ ЛИЦЕТО С РЪЦЕТЕ

3) ИЗБЪРСВА СЕ ДЯСНАТА РЪКА ОТ

ВЪРХА НА ПРЪСТИТЕ ДО НАД ЛАКТИТЕ, А ПОСЛЕ И ЛЯВАТА ПО ПОКАЗАНИЯ НАЧИН



КЛАНЯНЕ НА ЕДИН РЕКЯТ ОТ НАМАЗ

- 1) ПРАВИ СЕ ВСТЪПИТЕЛЕН
ТЕКБИР



- 2) ДОКАТО СЕ СТОИ ПРАВ
СЕ ЧЕТАТ СУБХАНЕКЕ,
СУРА ФАТИХА
И СУРА ПО ИЗБОР



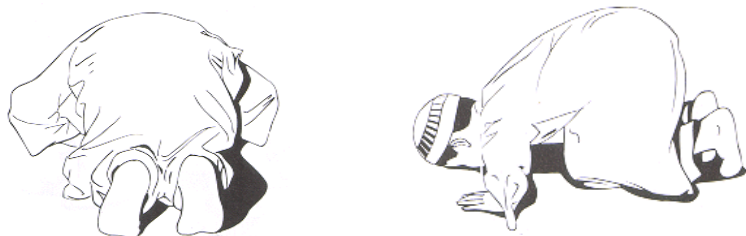
- 3) ПРАВИ СЕ *РУКЮ*



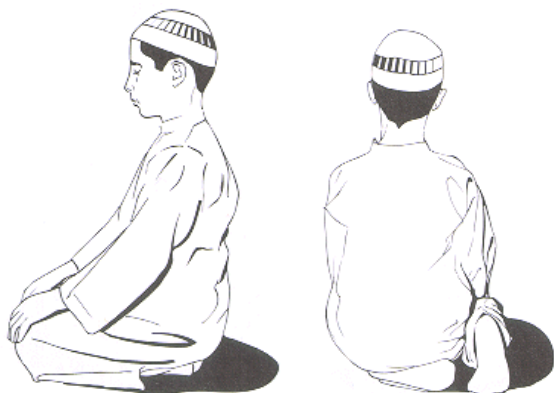
- 4) СЛЕД ПРАВЕНЕТО НА
РУКЮ СЛЕДВА ИЗПРАВЯНЕ



5) ПРАВИ СЕ СЕДЖДЕ ДВА ПЪТИ



6) СТОИ СЕ НА ПОСЛЕДНО СЯДАНЕ И СЕ ЧЕТЕ *ЕТТЕХИЙЯТУ*



7) ДАВА СЕ *СЕЛЯМ* НАДЯСНО И НАЛЯВО



ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. *ЕЛ-ФИКХ ЕЛ-ИСЛЯМИ ВЕ ЕДИЛЛЕТУХ* - ОТ Д-Р ВЕХБЕ ЕЗЗУХЕЙЛИ
1996 دمشق – دار الفكر – ألدته للدكتور وهبة الزحيلي
2. *ФИКХ ЕС-СУННЕ* ОТ МУХАММЕД ЕС-СЕЙИД САБИК
1994 القاهرة – دار الفتاح – محمد السيد سابق
3. *ЕЛ-ФИКХ ЕЛ-ХАНЕФИ* ОТ АБДУЛ ХАМИД ТАХМАЗ
1998 دمشق – عبدالله الجديد طهماز دار القلم –
4. *НЕЙЛ ЕЛ-ЕВТАР* ОТ МУХАММЕД ЕШ-ШЕВКЯНИ
1993 القاهرة – دار الحديث – نيل الأوطار للشوكانى
5. *ФЕТХ ЕЛ-БАРИ С ШЕРХ САХИХ ЕЛ-БУХАРИ* ОТ ЕЛ-АСКАЛЯНИ
1986 القاهرة – فتح الباري بشرح صحيح البخاري للعسقلاني دار الريان –
6. *САХИХ МУСЛИМ С ШЕРХ НА ЕН-НЕВАВИ*
1995 بيروت – صحيح مسلم بشرح النووي دار الكتب العلمية –
7. *ТЕРГИБ ВЕ ТЕРХИБ НА МУНЗИРИ*
1993 دمشق – الترغيب و الترهيب للمنذري دار ابن كثير –
8. *РИЯДУС-САЛИХИН НА ЕН-НЕВЕВИ*
1994 دمشق – رياض الصالحين للنووي دار المأمون –
9. *РИБА ВЕ МУАМЕЛЯТ ЕЛ-МАСРИФИЙЕ* ОТ Д-Р УМЕР ЕЛ-МУТРАК
1996 القاهرة – الربا و المعاملات المصرفية لدكتور عمر المتراك دار العصمة –

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	2
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И РАЗПОРЕДБИ В ШЕРИАТА И ФЪКХА	3
ЧИСТОТА	5
МЕТОДИ И СРЕДСТВА ЗА ПОЧИСТВАНЕ	7
АБДЕСТ	9
ГУСЮЛ АБДЕСТ	13
ХАЙЗ – МЕСЕЧЕН ЦИКЪЛ ПРИ ЖЕНИТЕ	16
МОЛИТВАТА – НАМАЗ	20
ФАРЗОВЕ НА НАМАЗА	23
ВАДЖИБИТЕ В НАМАЗА	36
СУННЕТИ НА НАМАЗА	38
ДЕЙНОСТИ, КОИТО ПРОВАЛЯТ НАМАЗА	51
НАМАЗ С ДЖЕМААТ	53
ИМАМЛЪК	56
ДЖУМА НАМАЗ	59
НАМАЗ НА ПЪТНИКА	62
СЕДЖДЕ-И СЕХВИ (ПОПРАВТЕЛНО СЕДЖДЕ)	65
ДЖЕНАЗЕ (ПОГРЕБЕНИЕ)	66
ОРУЧ	79
ВИДОВЕ ОРУЧ	81
МИЛОСТИНЯТА ЗЕКЯТ	93
ПОКЛОНЕНИЕТО-ХАДЖ	98
КУРБАН	105
НИКЯХ (БРАК)	112
МИРАС (НАСЛЕДСТВО)	123
ТЪРГОВИЯ И ТЪРГОВСКИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ	132
Някои сури за намаз	148
Някои дуи за намаз	152
Вземане на абдест, тейеммум и кланяне на намаз	155
СЪДЪРЖАНИЕ	161